

המכתה

לספר הקדוש

לקוטי מוהר"ן

על התורה ומועדי השנה

עם לקוטי התפלות

גליון 175

פרשת דברים - חזון תשפ"ב

◀ הפטרת חזון | מגילת איכה | תשעה באב ▶

לזכר עולם יהיה צדיק

לע"נ הרה"צ חו"פ
רבי אשר יעקב
בהגה"ק רבי רפאל זצוק"ל
נלב"ע כ"ד תמוז תשמ"ט
תנצב"ה

לע"נ הרה"ג איש צדיק תמים
רבי אהרן גרשון מנחם
ב"ר אפרים שמואל זצ"ל
נלב"ע ח' אלול תשע"ח
תנצב"ה

לרפואת
מלכה בת ברכה אסתר
לרפואה שלימה בקרוב

האזהרה

רבינו נחמן מברסלב
זיע"א

לחיות באור הפרשה

עם תורה
דעתיקא סתימא

דעתידא
לאתגליא
לעתיד-לבא

יו"ל בעז"ה ע"י
מכון אור האורות
רבינו נחמן מברסלב זיע"א
052.763.1800
B48148@gmail.com

פרשת דברים

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל, בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל ולבן וחרות ודי זהב" (דברים א. א)

א.

(ח"ב, א)

אף-על-פי שתוכחה הוא דבר גדול, ומטל על כל אחד מישראל להזכיר חבירו, כמו שכתוב (ויקרא יט, יז): "הזכיר תזכיר את עמיתך" - אף-על-פי-כן לאו כל אדם ראוי להזכיר.

כמו שאמר רבי עקיבא (ערכין טז: - ספרא קדושים ד; דברים א): "תמה אני, אם יש בדור הזה מי שיכול להזכיר".

פי כשאנו ראוי להזכיר - אזי לא די שאנו מועיל, אף גם מבאיש ריח נשמתם, פי מעורר הריח-רע של המעשים-רעים.

כמו איזה דבר שיש לו ריח שאינו טוב, כל זמן שאין מזיזין אותו אין מרגישים הריח-רע, אבל בשמתחילין להזיז אותו, מעוררין הריח-רע.

כמו-כן מזיזין ומעוררין הריח-רע של המעשים-רעים, ומבאיש ריח, ומחליש נשמתם, ונפסק השפע מכל העולמות התלויים באלו הנשמות.

אבל כשראוי להזכיר - אזי אדרבא מוסיף ונותן בהם ריח-טוב. פי ה'תוכחה' צריכה להיות, בבחינת ה'תוכחה

של משה' שהזכיר את ישראל על מעשה-העגל, והוסיף ונתן בהם ריח טוב.

וזו בחינת: הקול המשקה את הגן-עדן, בחינת "השיר שיתער לעתיד" (זהר חיי-שרה קכג: פנחס ריט:), בחינת ה'חוט של חסד'.

וזו (תמיד כח): "המוזכיר את חברו לשם-שמים, מושכין עליו חוט של חסד, שנאמר: מוזכיר אדם אחרי חן ימצא" (משלי כח, כג).

וזו ה'קול' הוא בחינת קול המוזכיר הראוי, בבחינת (ישעיה נח, א): "הרם בשופר קולך, והגד לעמי פשעים וכו'".

פי המוזכיר שרוצה להזכיר את ישראל ולהגיד להם פשעים וחטאתם, הוא צריך לזה ה'קול', כדי שלא יבאיש ריחם על-ידי שמעורר עוונותיהם פנ"ל.

על-כן צריך לזה ה'קול', פי על-ידי-זה מוסיף ונותן בהם ריח-טוב, פי על-ידי-זה ה'קול' גדלים כל הריחות, פי זה ה'קול', משקה את הגן.

והערת מוהרנ"ת ז"ל בלקוטי-עצות 'תוכחה' כ: אל יבהלך רעיוניך, פי למעלה (ח"ב ז) הזכיר הרבה: "שידבר כל אחד עם חברו ביראת-שמים", וכל אדם צריך לעסק בזה! - וכאן אמר: "שאין כל אדם ראוי להזכיר"!

אף מבאר היטב למי שמבין היטב פרוש הדברים בפשיטות, פי לדבר עם חברו ביראת-שמים בכל-יום מהתכלית ומה יהיה הסוף וכו', זה צריך בודאי כל אדם לקיים, אפלו אדם פשוט לגמרי. אבל 'תוכחה' שהזכיר כאן - הוא ענין אחר לגמרי, פי הוא כשמוזכיר את האדם

ומזכיר לו עונותיו, שאומר לו: "למה עשית עברה פלונית או מעשה הרעה הזאת!" - וזה צריך האדם לזהר, שלא להזכיר מעשים רעים שלהם, כי יכול להחליש נשמתם על-ידיה, על-ידי שמעורר הריח-רע, על-ידי שמזכיר עונותיהם.

וזה עקר הפרוש של 'תוכחה', כמו שמצינו ברש"י על פסוק 'דברי קהלת' (קהלת א, א) שכתב: "כל מקום שמצינו 'דברים', אינו אלא דברי תוכחה" וכו'. גם כתב בפרשת דברים (א, ג): "שכן מצינו בכמה צדיקים, שלא הוכיחו אלא סמוך למיתה וכו' וכן משה וכו'". והנה לכאורה הדבר תמוה, כי הלא משה בודאי הוכיח ואמר מוסר לישראל הרבה מקדם, שהזהיר אתם מאד לשמר את דברי התורה.

אך עקר פרוש 'תוכחה' הוא: מה שהזכיר 'עונותיהם', כמו שכתוב שם (דברים א, א): "במדבר בערבה" וגו', ופרש רש"י: "שהם המקומות שהכעיסו" וכו'. וזהו עקר שם 'תוכחה'. ותוכחה כזאת, לא הוכיחם כי אם סמוך למיתה, אף-על-פי שהיה מוכיחם בבחינת ה'קולי הנ"ל, שעל-ידיה הנה מעורר ירחיטוב, אף-על-פי-כן לא הוכיחם להזכיר עונותיהם, כי אם קדם מותו].

ב.

(שיחות-הר"ן רצ)

שמעתי בשמו: שהצדיק הגדול, בהדבור שהוא מדבר, נכללין בו כל הדבורים הצריכין אל כל ישראל, וכל הדברים שצריך כל אחד מישראל.

וזהו (דברים א, א): "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל" - שהדבורים שדבר משה, נעשה ממנו 'דברים' אל כל ישראל, כי כל אחד מישראל מצא בו מה שצריך.

ג.

(חיי-מוהר"ן מג)

התורה הנ"ל (ח"ב ח' תקעו תוכחה) **אמר רבנו ז"ל בראש-השנה האחרון שהיה סמוך להסתלקותו** (שנת תקע"א), **כי נסתלק ב'חל-המועד סבות' שאחריו. וזאת התורה**

היא התורה האחרונה של ימי חייו הקדושים.

ושם מדבר מענין 'תוכחה', כי "עקר ה'תוכחה' של גדולי הצדיקים, היא סמוך למיתתו", כמו שפרש רש"י על פסוק (דברים א, א): "אלה הדברים" וכו'.

גם שם (בסוף התורה הנ"ל) **מדבר מענין 'מלחמת עוג' וכו', שזה בחינת (שם, שם א"ד): "אלה הדברים אשר דבר משה וכו', אחרי הכתו את סיחון ואת עוג" וכו'.**

[עניני 'עוג מלך הבשן' - נמצאים ב'פרשת חקת', בפסוק (במדבר כא, ג): "ויצא עוג מלך הבשן לקראתם".]

ד.

(לקוטי-הלכות, ספר-תורה ב, ט"י - על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א כב, 'חותם בתוך חותם')

ה'נשמע" שהוא 'סתרי-תורה', הוא בחינת 'דברי-תורה', שהם ה'דברים' שסביבות המצוה, בחינת "וידבר ה' אל משה" וכו', כמבאר במאמר הנ"ל (ח"א כב).

ובחינת ה'נשמע", שהוא בחינת 'דברי-תורה', הוא בחינת דבקות לאיך סוף, ששם נתהפכין העונות לזכיות, כשזוכין להשיג ה'נשמע", שהוא בחינת 'דברי-תורה', שאז נתהפך הירידה לעליה, ומעונות נעשין זכיות.

וזה בחינת (דברים א, א): "אלה הדברים אשר דבר משה במדבר בערבה" וכו' (דברים א, א). ופרש רש"י: "שכל מקום שנאמר 'דברי', הם 'דברי-תוכחה', כי שם במקרא הושב כל המקומות שהכעיסו למקום 'במדבר בערבה" וכו'.

כי איתא בדברי רבנו ז"ל (ח"ב ח, א): שאסור לומר תוכחה, דהינו: להזכיר עונות

א, א): "דברי קהלת" וכו', כמו שפרש רש"י שם. כי כלם לא הוכיחו את ישראל, כי אם בבחינת ה'תוכחה של משה' וכו' - שעל-דייזה דיקא יכולין להוכיח, כנ"ל.

ועל-ידי בחינה זו - יש לישראל קיום, אפלו בכל הירידות והנפילות שבועולם.

ועל-כן כתב 'שירת האזינו' שמדברת מ'תוכחה' - כי כל ה'שירה' היא 'דברי-תוכחה' שמוכיח את ישראל על מעשיהם וכו'.

ועל-כן נקראת ה'תוכחה' הזאת, 'שירה' - כי העונות נתהפכין לזכיות, ונעשה מהם שיר ושבח ושמחה וכו'.

- ענין 'כלליות ספר דברים' -

ה.

(לקוטי-הלכות, דברים הנוהגים בסעדה ד, יז)
כל ספר 'משנה-תורה', מדבר מ'קדשת ארץ-ישראל', כי כל התוכחות והדברים שדבר עמהם משה שם - הכל היה מענין 'ציאת-מצרים', לבוא לארץ-ישראל, לזכר כל הטובות והנפלאות שעשה השם-יתברך עמנו, והוציאנו ממצרים, והרג סיחון ועוג וכו'. "בן יעשה ה' לכל הממלכות" וכו' (דברים ג, כא).

פוק עין ותשכח: שכל 'ספר דברים', מדבר כמעט בכל פרשה מענין 'ארץ-ישראל', איך השם-יתברך רצה להביאם מיד לארץ-ישראל, והם על-ידי 'חטא המרגלים', 'מוצאי דבת הארץ רעה' (במדבר יד, לז) וכו', על-ידייזה נתעכבו ארבעים שנה, ועתה הם

ישראל ולהוכיחם עליהם, כ"אם מי ש"יכול להוכיח כמו משה רבנו עליו-השלום, שעל-ידי תוכחתו נתן בהם 'ריח-טוב', בבחינת (שיר השירים א, ב): "נרדי נתן ריחו", "עזב לא נאמר אלא נתן" (רש"י שם; שבת פח:).

נמצא: ש'משה רבנו על-ידי תוכחתו שהזכיר עונות ישראל, על-ידייזה דיקא נתן בהם 'ריח-טוב', כי היה יכל להפך העונות לזכיות, כי זכה ל"נעשה ונשמע" בשלמות, כי השיג בחינת 'דברי-תורה', שהם בחינת "נשמע", שעל-ידייזה העונות נתהפכין לזכיות כנ"ל. וזהו שנקראת התוכחה "דברי" דיקא.

וזהו: "אלה הדברים אשר דבר משה" וכו' - 'דברים' דיקא, בחינת 'דברי' דיקא, בחינת 'דברי-תורה', דהינו בחינת "נשמע" - שעל-ידייזה דיקא היה יכול להוכיח את ישראל ולהזכיר עונותיהם "במדבר בערבה" וכו'.

כי על-ידי בחינת 'דברים', בחינת 'דברי-תורה', בחינת "נשמע" - על-ידייזה היה מהפך כל העונות לזכיות.

ועל-כן הזכיר שם כל עונותיהם - כי כלם נתהפכו לזכיות, על-ידי בחינת "הדברים אשר דבר משה" - דהינו: בחינת 'דברי-תורה', בחינת "נשמע", שהשיג שעל-ידייזה כל העונות נתהפכין לזכיות, שאז דיקא יכולין להוכיח את ישראל.

וכל מה שמוכיחם ומזכיר מעשיהם הרעים - נעשה מזה 'תורה', בחינת 'מצות', בחינת (ירמיה נ, כ): "ביום ההוא יבקש עון ישראל ואיננו".

וכן כל הצדיקים שהוכיחו את ישראל, נקראת תוכחתם: "דברי". בחינת (קהלת

מוכנים לבא לארץ-ישראל. על-כן הזהירם לשמר את התורה, כדי שיירשו ארץ-ישראל וכו'.

עין בפרשת דברים 'ואתחנן' עקב' ראה' וכו', ותדקדק ותראה 'חביבת ארץ-ישראל', איך מזכיר בכל פעם 'ארץ-ישראל', אצל כל האזהרות שמזהיר אותם לקיים את התורה, ושעקר 'קיום-התורה' הוא ב'ארץ-ישראל'.

כמו שפתיב (דברים ה, כז-כט-לא, ו, א-ח): "ועשו בארץ אשר אנכי נתן וכו'. בכל הדרך וכו', למען תחיון והארכתם ימים בארץ וכו', וזאת המצוה וכו', ללמד אתכם לעשות בארץ וכו', ועשית הישר והטוב, ובאת וירשת את הארץ וכו'". וכן הרבה מאד.

1.

(לקוטי-הלכות, מילה ה, יג - על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א סה, 'ויאמר בעז אל רות')

ב'ארץ-ישראל' - שם עקר המקום המקדש, שבו זוכין לבטל את עצמו בראוי, ולהמשיך משם 'אור-הרשימו', לקשרה בלב פראוי.

כי לקבל תורה מ'זריחת-הרשימו', ולקשרה בלב פראוי - לזה צריכין לקדש הגוף, על-ידי 'תורה ומצות'. וכפי 'קדשת-הגוף', כן זוכה לקשרה בלב.

וכמו-כן צריכין 'קדשת-המקום', שהוא 'ארץ-ישראל'. ועל-כן (כתבות קי): "הדר בארץ-ישראל, דומה כמי שיש לו אלוף" - כי עקר 'התנוצצות-אלקותו' שנמשך מ'זריחת-הרשימו' הנ"ל, הוא ב'ארץ-ישראל'.

ועל-כן כל ספר דברים, מדבר הרבה בשבח ארץ-ישראל - כי עקר 'קיום-התורה' שנמשך מה'זריחה' הנ"ל, הוא ב'ארץ-ישראל'.

ועל-כן "צריכין לסבל יסורין קדם שבאין לארץ-ישראל" (ברכות ה.) - כי ה'בטול' הנ"ל, שמשם מאירה ה'רשימו' הנ"ל, בא על-ידי 'יסורין'.

2.

(לקוטי-הלכות, ערלה ד, טז - על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"ב א, 'תקעו מממשלה')

כל ספר 'משנה-תורה', הם 'דברי תוכחות', שמוכיח משה את ישראל, ב'תוכחה של חסד', להראות להם חסדי-השם וטובו וצדקתו לעולם, שכמה הכעיסו לפננו בכמה מקומות, ואף-על-פי-כן עדין חבתו ורחמיו עליהם.

כמו שפתיב (דברים י, יב): "ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמד" וכו', ופרש רש"י: "אף-על-פי שעשיתם כל זאת, עודנו רחמיו וחבתו עליכם. מכל מה שחטאתם לפננו, אינו שואל מכם כי אם ליראה וגו'". עין-שם.

ואין 'יראה' אלא 'תפלה', כמו שפתיב (משלי לא, ל): "אשה יראת ה' היא תתהלל", כמו שפתיב אדמו"ר ז"ל כמה פעמים.

הינו: שמשו מוכיח ומזהיר את ישראל לדורות: שאחרי כל מה שחוטאין לפננו חסד-שלום, אין הקדוש-ברוך-הוא שואל מהם, "כי אם ליראה", שהוא 'תפלה' - דהינו: להתפלל ולצעק אליו יתברך תמיד, וכמו שפתיב (תהלים נ, טו): "וקראני ביום צרה, אחלצך ותכבדני".

וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל עַל פֶּסוּק (בַּמִּדְבָּר כה, א):
 "וַיָּשָׁב יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁטִים" וְכוּ, שֶׁהַמְּקוֹם גָּרַם
 לָהֶם לַחֲטָא, כְּמוֹ שֶׁאֵינָא בְּזִהְרֵי-הַקְּדוֹשׁ.

נִמְצָא: שְׁבִיזָה שֶׁהַזְּכִיר אֶת הַמְּקוֹמוֹת'
 דִּיקָא, שֶׁהַכְּעִיסוֹ לְפָנָיו בְּזָה -
 הַמְּצִיא לָהֶם זְכוּת', בְּחִינַת הַזְּכוּת שֶׁל רֹאשׁ-
 הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא "אֵל תִּדִין אֶת חֲבֵרְךָ עַד
 שֶׁתִּגִּיעַ לְמִקְוֹמוֹ" וְכוּ, כַּנֶּ"ל.

וְכֵן סוֹבֵב וְהוֹלֵךְ כָּל 'סֵפֶר דְּבָרִים' עַל קֶטֶב
 זֶה - לְהַזְכִּיר אֶת יִשְׂרָאֵל כָּל מָה
 שֶׁהַכְּעִיסוֹ לְפָנָיו, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא יִתְיַאֲשׁוּ
 עֲצָמָן מִן הַרְחָמִים לְעוֹלָם, כִּי רַחֲמָיו לֹא
 כֹּלִים.

כַּאֲשֶׁר רָאוּ בְּעֵינֵיהֶם: שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁעָשׂוּ
 אֶת הַ'עֲגָלָה, אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא מָנַע
 רַחֲמָיו מֵהֶם. וְכֵן אַחַר שֶׁאֵר הַחֲטָאִים, הֵיטִיב
 עִמָּהֶם בַּחֲסֵדוֹ, עַד שֶׁהֵם מוֹכֵנִים עִתָּה לְכַנֵּס
 לְאַרְצֵי-יִשְׂרָאֵל.

עַל-כֵּן יָדְעוּ לְדוֹרוֹת: שֶׁבְּכָל מָה שֶׁיַּעֲבֹר
 עֲלֵיהֶם, עַד 'בִּיאַת-מְשִׁיחַ' בְּכָל־
 וּבַפְּרָט, עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, יִהְיֶה אִיךָ שִׁיחָה
 - "לְעוֹלָם אֵל יִתְיַאֲשׁוּ עֲצָמָן מִן הַרְחָמִים"
 (בְּרַכּוֹת י).

וְזֶה שֶׁסִּפֵּר תְּפִלוֹתָיו, אִיךָ הִתְפַּלֵּל וְהִתְחַנֵּן
 לְפָנָיו הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים
 ט, יח): "וְאֵתְנַפֵּל לְפָנָיו ה' וְכוּ וְאָמַר" וְכוּ -
 הַכֹּל כְּדֵי לְהוֹרֹת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל: שִׁיתְחַזְקוּ
 בַּתְּפִלָּה וְצַעֲקָה לְהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ תָּמִיד, כִּי
 רַחֲמָיו אֵינָם כֹּלִים לְעוֹלָם.

ח.

(לְקוֹטֵי-הַלְכוּת, חֲלוּמַת-שְׁתַּפִּין ה, יד)

עַקֵּר 'בְּרוּרֵי-הַלְכוּת', הוּא בְּכַח הַבֵּית-
 הַמִּקְדָּשׁ, כִּי עַקֵּר מְקוֹם הַתּוֹרָה

וְזֶה שֶׁבִּתְחִלַּת דְּבָרָיו שֶׁל מֹשֶׁה, הַזְּכִיר כָּל
 הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהַכְּעִיסוֹ לְפָנָיו, כְּמוֹ
 שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים א, א): "אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר
 מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל, בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן, בַּמִּדְבָּר,
 בְּעַרְבָה" וְכוּ. וּפִרְשׁ רַש"י: שֶׁמָּנָה כָּאֵן כָּל
 הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהַכְּעִיסוֹ לְפָנָיו וְכוּ.

הֵינִי: כִּי ה'תּוֹכַחָה שֶׁל מֹשֶׁה, הָיָה 'תּוֹכַחָה
 שֶׁל חֲסֵד', כְּמוֹ שֶׁמְבָאֵר בַּהַתּוֹרָה
 'תִּקְעוּ-תּוֹכַחָה' (בְּלִקוּטֵי-תַנְיִנָא סִימָן ח - מוֹבָא לְעִיל)
 עֵינֵי-שָׁם: שֶׁאָמַר מֹשֶׁה תּוֹכַחְתּוֹ, בְּאִפְךָ שֶׁלֹּא
 יַעֲזוּר חֶסֶד-וְשָׁלוֹם עַל-יַדֵּי תּוֹכַחְתּוֹ, הַ'רִיחַ-
 רַע' שֶׁל הַ'מַּעֲשִׂים-רָעִים' שֶׁעָשׂוּ, וַיַּחֲלִישׁ
 אוֹתָם חֶסֶד-וְשָׁלוֹם עַל-יַדֵּי-זֶה. רַק אֲדַרְבָּא:
 עַל-יַדֵּי 'תּוֹכַחְתּוֹ, יַחֲזֵק אוֹתָם, וַיּוֹסִיף וַיִּתֵּן
 בָּהֶם 'רִיחַ טוֹב' וְכוּ, כְּמוֹ שֶׁמְבָאֵר שָׁם.

וְעַל-כֵּן "הַזְּכִיר כָּל הַמְּקוֹמוֹת' שֶׁהַכְּעִיסוֹ
 לְפָנָיו" - "כָּל הַמְּקוֹמוֹת" דִּיקָא.
 כִּי בְּזֶה הַזְּכִיר לָהֶם זְכוּת וְחֲסֵד, כִּי הוּא קָיָם
 (אָבוֹת פ"ב מ"ד): "אֵל תִּדִין אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתִּגִּיעַ
 לְמִקְוֹמוֹ", כִּי הוּא זָכָה לְאַחֲזוֹ בְּכַסְאֵי-הַכְּבוֹד,
 בְּחִינַת (אִיּוֹב כו, ט): "מֵאַחֲזוֹ פָּנָי כַּסָּא" וְכוּ,
 שֶׁעַל-יַדֵּי-זֶה הָיָה בְּבִחִינַת "מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם"
 (בְּרֵאשִׁית-רַבָּה סח, ט).

וְעַל-כֵּן יָדַע: שֶׁכָּל אֵלוֹ הַמְּקוֹמוֹת'
 שֶׁהַכְּעִיסוֹ בָּהֶם לְפָנָיו הַמְּקוֹם
 בְּרוּךְ-הוּא - הַמְּקוֹמוֹת' בְּעֲצָמָן גָּרְמוּ לָהֶם
 לַחֲטָא. כִּי עָבְרוּ בַּמִּדְבָּר "מְקוֹם נַחֵשׁ שָׂרָף
 וְעַקְרָב וְצַמְאוֹן" וְכוּ (דְּבָרִים ת, טו), שֶׁהֵם מְקוֹם
 תַּקְוָה הַקְּלָפוֹת וְהַסְטֵרָא-אַחֲרָא, כִּיְדוּעַ (זִהְרֵי
 תַצְנוּה קפד. פְּקוּדֵי רלז), וְהָיוּ צְרִיכִים לְלַחֵם עַל
 קְלָפוֹת קָשׁוֹת וְעֲצוּמוֹת שֶׁהָיוּ בַּמְּקוֹמוֹת
 כְּאֵלוֹ.

וְזֶה גָּרַם לָהֶם, שֶׁכַּמָּה פְּעָמִים לֹא יָכְלוּ
 לְעַמֵּד בַּנְּסִיּוֹן, וְנִכְשְׁלוּ בְּמָה שֶׁנִּכְשְׁלוּ,

ומנוחתה האמת, הוא ב'בית המקדש' במקום האבן־שתייה, כי משם תצא תורה, כמו שכתוב (ישעיה ב, ג): "כי מציון תצא תורה".

ועל־כן בכל ספר דברים, מזהיר משה רבנו על 'קיום־התורה' ב'ארץ־ישראל' דיקא, במבאר שם במקומות אין מספר. כי עקר 'התגלות־התורה' הוא ב'ארץ־ישראל', ששם ה'בית־המקדש', ששם מקום הארון עם הלוחות.

ועל־כן היה בהכרח, שיבנה ה'בית־המקדש', ולהכניס לשם הארון, אף־על־פי שעתיד לחרב - כדי שיהיה פח להצדיקים שבאותן הדורות, לברר וללפן לנו כל ההלכות ומשפטי התורה. ואם לא היה לנו ירשת ה'תורה' שבעל־פה, שבררו לנו הלכותיה ב'בית־המקדש' - לא היינו יודעין עתה שום הלכה.

- ענין 'משנה־תורה' -

ואיני 'ברייתא דשבת' וכו' נשמטא יתירה דאתוסף לגביה בגין שכינתא, אתקרי איהו 'מוסף שבת' וכו'. - ואיני 'תוספתא' מסטרא דח' עלמין, דאיהו 'מוסף שבת', ואיני 'משנה' מסטרא דגופא, 'משנה תורה' ודאי וכו'. (תמוני־זהר מו).

ט.

(ח"אנח, ד-ה-ט)

משה־רבנו, בזה שהכניע 'קלפת עמלק', ותקן הברית - זכה לבחינת (שמות טז, ה"ב): "והיה לחם משנה" על אשר ילקטו יום יום".

ויוסף שזכה לברית, כתיב בה (בראשית מא, מג): "וירכב אתו במרכבת המשנה", הינו "משנה על אשר ילקטו יום

יום" - שעל־ידי 'ברית', זוכה ל'שפע' בפולה'.

וזו שבחינת 'שבת' מקבל מ'יוסף': לחם משנה, הינו "משנה תורה", בחינת (משלי ח, ל): "ואהיה שעשועים יום יום" - ובחינת 'שבת' משפיע לשאר העולמות וכו'.

ואז כשמכניע כל הצרים הרודפים אחר חלושי פח שבישראל, ומכניס אותם לעבודת השם־יתברך - על־ידי־זוה זוכה לחדש חדושין דאורייתא בשבת על חד תרין.

בבחינת: "לחם משנה", בחינת "משנה תורה", בחינת: "מגלה עפה" (זכריה ה, א), בחינת: "חרב פיפיות" (תהלים קמט, ו).

שעל־ידי ה"חרב נקמת" (ויקרא כו, כה) - זוכה: ל"פי שנים" (דברים כא, יז), בחינת: "לחם משנה".

ו'שבת' - משלח הארותיו לכל המדרגות, ומרפא רפואות הנפש' ורפואות הגוף, בבחינת (שמות כא, יט): "רק שבתו יתן ורפא ירפא" - 'שתי רפואות' על־ידי שבת.

וכשה'כשרי־דור' נתופים ונתכבדים בעיני כל - אזי כל אחד לפי פשרותו יכול להבין: שפבר השפיע 'חכם־הדור' ביום השבת "לחם משנה" הנ"ל.

כי כל אחד ואחד לפי פשרותו - בן מקבל 'פי והדר', ונתגדל בן בעיני הבריות. וה'פי' וה'גדלה', היא 'ציון' ו'סימן' ו'רשימה' על "משנה תורה" הנ"ל, בבחינת (תהלים מח, ג): "הר ציון ירפתי צפון".

"הר" - זה בחינת גְּדֻלָּה, כְּמֵאֵמֶר חֲזוֹל
(סנהדרין קז. על תהלים יא, א): **"נודי
הרכם צפור"**, **"זה מלכות וגדלה"**.
שְׁהִגְדֻלָּה, הוא **"ציון וְסִימֹן"** על **"ירבתי
צפון"** (שם מח, ג), על **"חמוקי ירכיב"** (שיר-
השירים ז, ב), **"תורה הצפונה"**.

י.

(לקוטי-הלכות, תפלין ה, לט)

"חיים-ארכים" של הצדיקים, קדשם
וחיותם בפולה תמיד, כי
בכל פעם מוסיפין קדשה על קדשה,
תשובה על תשובה, שזה עקר קיום-
התורה.

בחינת (איוב יא, ו): **"כי כפלים לתושיה"**
בחינת (משלי לא, כא): **"כי כל ביתה
לבש שנים"**, **"פתח תפתח, העניק תעניק,
נתון תתן"** וכו' (דברים טו, ח-ייד), כמו שאמרו
רבותינו ז"ל (תנחומא ראה יג).

בחינת **"משנה-תורה"**, בחינת (ישעיה סא, ז):
"לכן בארצם משנה יירשו".

שכל-זה הוא בחינת **"חיים-ארכים"**,
"חיים-נצחיים" - שזוכין
הצדיקים, על-ידי שמוסיפין וכופלין
קדשם בכל יום ובכל עת.

יא.

(לקוטי-הלכות, תפלת-ערבית ד, בט)

זהו בחינת **"משנה-תורה"**, בחינת **"חותם
בתוך חותם"** (עבודה-זרה לא. שלחן-ערוך
יורה-דעה קיח - זהר כי תצא השמטות רפג. עץ-חיים ה,
ה; לה, ג; שערי-הפנונת 'זם-הכפורים' ג, 'הושענא רבה' ה;
פרי-עץ-חיים 'לולב' ד).

כי ה'תורה' היא בחינת **"חותם"**, כי נקראת
"תורת אמת" (מלאכי ב, ו), שהוא בחינת

ועל-כן בתחלת התורה נרשם **"אמת"**, כמו
שכתוב (בראשית א, א): **בראשית
ברא אלהים, סופי-תבות 'אמ"ת'**, שהוא
בחינת **"חותם"**.

ו'משנה-תורה' - היא בחינת **"חותם על
חותם"**, שמשנה רבנו
על-ידי-השלום, שנה וחדר את התורה לפני
ישראל, כדי לקשר **"חותם התורה"** בלב
ישראל היטב, בבחינת **"חותם על חותם"**.

ועל-כן רב דברי **"משנה-תורה"**, מדברים
מענין זה, מה שמשנה מזהיר את
ישראל בכמה וכמה **"אזהרות על אזהרות"** -
שיזכרו היטב את כל אשר עשה השם-
יתברך עמם, את כל הגדולות והנוראות
אשר ראו עיניהם.

כמבאר בכל ספר **"משנה-תורה"**, ובפרט
בסופו, שהוא **"שירת האזינו"**:
שכל דברי השירה הזאת, כדי שלא תשכח
התורה מפי זרענו, כמו שכתוב (דברים לא, כא):
**"וענתה השירה הזאת לפניו לעד, כי לא
תשכח מפי זרעו"**.

יב.

(לקוטי-הלכות, מילה ה, יב)

כל ספר **"משנה-תורה"** הוא - שמשנה
מוכיח את ישראל, שיקימו את התורה,
ויקשרו אותה היטב בלבם, שלא תשכח
ותעבר מהם.

הינו: שיקשרו אור זריחת-הרשימו,
שמשם כל התורה, ולקשרה היטב
בלבם על-ידי **"עסק התורה והמצות"**.

וְעַל-כֵּן חוזר וְשׁוֹנֶה אֶת כָּל הַהֲתַנּוּצָצוֹת-
אֲלֵקוֹת' אֲשֶׁר רָאוּ בְשַׁעַת 'מִתַּךְ-
תּוֹרָה' וּבְשַׁעַת 'קְרִיעַת יַם-סוּף' וְכוּ', כַּמְבֹאֵר
בְּסִדְרִים הַקּוֹדְמִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּזֹאת-חֲנִן'
(דברים ד, לה): "אֲתָה הִרְאֵת לְדַעַת כִּי ה' הוּא
הָאֱלֹקִים" וְכוּ'.

וְכֵן חוזר וְשׁוֹנֶה שֵׁם כָּל מַעֲשֵׂה ה' הַגְּדוֹל
וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר עָשָׂה בְּמִתַּךְ-תּוֹרָה,
שֶׁדִּבֶּר עִמָּהֶם פְּנִים בְּפְנִים וְכוּ' (שם ה, ד).

וְאַחֲרֵי-כֵן אָמַר (שם ו, ד): "שָׁמַע יִשְׂרָאֵל ה'
אֲלֹקֵינוּ ה' אֶחָד", שֶׁהוּא מִצְוֹת
'קְרִיאַת-שִׁמְע' בְּכָל יוֹם, שֶׁמְחַיֵּב כָּל אֶחָד
מִיִּשְׂרָאֵל לִזְמַר 'קְרִיאַת-שִׁמְע' בְּכָל יוֹם
בְּמִסִּירַת-נַפְשׁוֹ, כְּדִי לְכַלֵּל בְּאֶחָד וְכוּ'.

וְאַחֲרֵי-כֵן אָמַר (שם ו, ה-ח): "וְאַהֲבַת" וְכוּ',
"וּקְשָׁרְתֶם לְאוֹת עַל יָדְךָ" וְכוּ',
וְכָל הַפְּרָשִׁיּוֹת שֶׁאַחֲרָיו - שֶׁבְכָלֶם מוֹכִיחִם
לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה, כְּדִי לְקַשֵּׁר הַהֲתַנּוּצָצוֹת
אֲלֵקוֹתוֹ וְתִבְרָךְ בְּלִבָּם, וְכַנ"ל.

יג.

(לקוטי-הלכות, חלה ג, ה - על-פי
לקוטי-מוהר"ן ח"א ה, 'בְּחֻצְרוֹת')

"לָחֶם מִשְׁנֶה" שֶׁאוֹכְלִין בְּשֶׁבֶת (שמות טז,
כב; שְׁלַח-עֲרוּךְ אַרְבַּח-חַיִּים קסז, טו; רעד, א)
- זָהוּ בְּחִינַת **"מִשְׁנֶה תּוֹרָה"** (דברים יז, יח),
שֶׁהוּא בְּחִינַת (ישעיה סא, ז): **"לָכֵן בְּאַרְצֶם
מִשְׁנֶה יִירָשׁוּ"** (עי' לקוטי-מוהר"ן ח"א נח - מוֹבָא
לְעִיל).

שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת (משלי לא, כא): **"לֹא תִירָא
לְבֵיתָהּ מִשְׁכֹּל כִּי כָל בֵּיתָהּ לִבָּשׁ
שָׁנִים"**, וְדָרְשׁוּ רַז"ל (תַּנְחומָא רָאָה יג): **"לְבוּשׁ
שָׁנִים"** - שֶׁהַתּוֹרָה כּוֹפֵלֶת דְּבָרֶיהָ בְּכָל
הַמִּצְוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים כד, יג טו, ח-ייד):

**"הַשֵּׁב תָּשִׁיב, הַעֲנִיק תַּעֲנִיק, נָתַן תִּתֵּן, פָּתַח
תִּפְתַּח" וְכוּ'.**

הֵינּוּ: שֶׁהַתּוֹרָה כּוֹפֵלֶת דְּבָרֶיהָ בְּרַב הַמִּצְוֹת
- לְלַמֵּד: שֶׁעַקֵּר 'קִיּוּם-הַמִּצְוֹת, יִהְיֶה
בְּשִׁבִיל לַעֲשׂוֹת מִצְוָה אַחֶרֶת בְּשִׁכַר מִצְוָה
זֹאת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (אבות פ"ד מ"ב): **"שִׁשְׁכַר
מִצְוָה מִצְוָה"**, שֶׁזָּהוּ עַקֵּר שְׁלֵמוֹת קִיּוּם
הַמִּצְוֹת בְּשִׁמְחָה (לקוטי-מוהר"ן ח"א ה).

וְזָהוּ בְּחִינַת **"לִבָּשׁ שָׁנִים"** - בְּחִינַת **"פָּתַח
תִּפְתַּח" וְכוּ'.** הֵינּוּ: שֶׁעַקֵּר מִצְוֹת
הַצְּדָקָה יִהְיֶה, כְּדִי שִׁיזְכֶּה לִתֵּן עוֹד צְדָקָה,
וְכַמוֹ-כֵן בְּכָל הַמִּצְוֹת.

וְזָהוּ בְּחִינַת **"מִשְׁנֶה תּוֹרָה"** - בְּחִינַת
"לִבָּשׁ שָׁנִים הַנ"ל.

וְזָהוּ: **"לָכֵן בְּאַרְצֶם"** - הֵינּוּ: גַּם בְּזָהוּ
הָעוֹלָם, בְּאַרְץ הַזֹּאת. **"מִשְׁנֶה
יִירָשׁוּ"** - שֶׁנִּזְכָּה גַּם בְּזָה הָעוֹלָם, לְשִׁכַר
עוֹלָם-הַבָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת **"מִשְׁנֶה"**, בְּחִינַת
"מִשְׁנֶה תּוֹרָה".

דְּהֵינּוּ: שֶׁנִּזְכָּה לַעֲשׂוֹת כָּל הַמִּצְוֹת, בְּשִׁבִיל
הַ**"מִשְׁנֶה"**, בְּחִינַת **"לִבָּשׁ שָׁנִים"**
הַנ"ל. הֵינּוּ: כְּדִי שֶׁנִּזְכָּה לְשִׁנּוֹת וְלְכַפֵּל עוֹד
לְקַיֵּם מִצְוָה שְׁנִיָּה, בְּשִׁכַר מִצְוָה זֹאת,
בְּבְחִינַת: **"שִׁשְׁכַר מִצְוָה מִצְוָה"**, כַּנ"ל.

יד.

(לקוטי-הלכות, גְּנֵבָה ג, ג - על-פי לקוטי-
מוהר"ן ח"א ס, 'פָּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן')

מְבֹאֵר בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל בְּמִקּוּם-אַחֵר (לקוטי-
מוהר"ן ח"ב מ): שֶׁיֵּשׁ בְּחִינַת **"שִׁפְעַ-**
כְּפוֹלָה", שֶׁעַל-יְדֵי-זָה אֵין חֶסֶד לְהָאָדָם
כְּלוּם, כִּי **"אֵין אָדָם מֵת וְחֻצֵי תְאוּתוֹ בִּידוּ"**
(קַהֲלֵת-רַבָּה א, לב). נִמְצָא: שֶׁלְעוֹלָם חֶסֶד לֹא
ה'חֻצִי, אֲבָל בְּשִׁנְמִשְׁךָ **"שִׁפְעַ-כְּפוֹלָה"** - אֵין
חֶסֶד לֹא כְּלוּם וְכוּ'. עֵינֵי-שָׁם.

נמצא: זה שזוכה לעשירות גדול, שצריכין להתבוננות, שהוא בחינת 'כל הון דעלמא, ו'לא תחסר כל בה' (דברים ה, ט), (לקוטי מוהר"ן ח"א ט) - הוא זוכה לבחינת 'שפע-כפולה'.

כי אם לאו - לא היה שיך לומר: "לא תחסר כל בה" - כי אין שום 'עשירות' בלא 'חסרון', כ"אם על-ידי בחינת 'שפע-כפולה' הנ"ל, כנ"ל.

וזה ה'שפע-כפולה' - זוכין דיקא על-ידי שמעוררין את בני-אדם על-ידי 'ספורי-מעשיות' של שנים-קדמוניות, ומחזירין אותם בתשובה.

כי על-ידי שמחזיר אותם בתשובה - אזי העונות נחשבין לזכיות, ואזי נעשה התורה 'כפולה', בבחינת "משנה תורה" (דברים יז, יח).

כי התורה נכפלה ב"כפלים לתושיה" (איוב יא, ט), על-ידי ה'בעלי-תשובה' - מאחר שגם מה'עונות' נעשין 'זכיות ומצות', שהם בבחינת 'תורה'.

וכמו שפתב רבנו ז"ל בהתורה 'חותם בתוך חותם' (לקוטי מוהר"ן ח"א כב), על פסוק (דמיה ג, ט): "ביום ההוא יבקש עון ישראל ואיננו" - שלעתיד כשיתקנו עונות בית ישראל, יהיו נעשין מכל 'עונות ישראל', 'תורה', על-ידי שיתחפכו העונות לזכיות וכו'. ע"ש.

כי הצדיק מעלים עצמו ב'ספורי-מעשיות', שנדמים באלו הם רחוקים מהתורה, ובהם דיקא מעלים את התורה.

ועל-ידי-זה דיקא מוציא את הנופלים מאד מבין שני הסמ"ד-מ"ם,

אפלו אלו שנפלו מכל השבעים פנים של תורה, שאי-אפשר להוציאם בשום פנים - הוא מוציא אותם על-ידי 'ספורי-מעשיות' הנ"ל, עד שזוכין אחר-כך שיתחפכו עונותיהם לזכיות, ונעשה מהם 'תורה' כנ"ל.

ואזי התורה 'כפולה' - על-ידי שנתחפכו גם העונות לזכיות.

ואזי גם ה'עשירות והשפע' הנמשך על-ידי-זה, היא גם בן 'כפולה', בבחינת 'שפע-כפולה' הנ"ל, שהוא בבחינת 'עשירות' הנ"ל, כנ"ל.

כי העשירות נמשך כפי התורה וכו'. כמו-כן ה'שפע-כפולה' הנ"ל, שהוא בבחינת ה'עשירות הגדול' שצריכים להתבוננות' הנ"ל, הוא נמשך גם בן מן ה'תורה הכפולה' - בבחינת 'משנה תורה', בבחינת (איוב יא, ט): "כי כפלים לתושיה".

הינו: בבחינת 'הדושי-תורה כפולה', שנעשה על-ידי ה'בעלי-תשובה', שנתעוררו על-ידי 'ספורי-מעשיות' של שנים-קדמוניות, שעל-ידי-זה נתחפכו העונות, לתורה ולזכיות כנ"ל, שעל-ידי-זה גם השפע כפולה, ונמשך 'עשירות גדול' הנ"ל, שהוא בבחינת (דברים ה, ט): "לא תחסר כל בה", כנ"ל.

"אחרי הכתו את סיוחן וגו' ואת עוג מלך הבשן"
(דברים א, ד)

טו.

(חיי-מוהר"ן מג)

נמצא לעיל בפסוק (דברים א, א): "אלה הדברים אשר דבר משה".

"ראה נתתי לפניכם את הארץ וגו', לתת להם ולזרעם אחריהם" (דברים א.ח)

טז.

(לקוטי הלכות, השלמה מפתב"ד - נדפס בסוף חלק ח)

"ראה נתתי לפניכם את הארץ וכו', ל'תת להם ולזרעם אחריהם" (דברים א.ח) - ראשי תבות 'אלו"ל'. [זה ענין ארץ-ישראל שהוא 'תקוני הברית' השייך לחדש אלול, עי' שם].

"ה' אלקי אבותיכם יוסף עליכם" (דברים א.יא)

יז.

(לקוטי הלכות, הכשר-בלים ד, מ)

ה'רוח-דלעלא' גבה מאד. ועל-כן צריכין הרבה תלמידים, שיוכלו להמשיך ה'רוח-חיים, בחינת פ"י שנים' מרובם, וכמו שאמרו רז"ל (אבות פ"א מ"א): "והעמידו תלמידים הרבה".

וזהו בחינת מעלת רבוי בני ישראל שהשם-יתברך והצדיקים מברכים בזה פמה פעמים, כמו שכתוב: "ה' אלקי אבותיכם יוסף עליכם" (תהלים קטו, יג): "יברך יראי ה'" וכו'. וכתוב (שם פסוק יד): "יוסף ה' עליכם ועל בניכם".

כי כל מה שמתרבין בני-ישראל הכשרים הנלוים אל הצדיקה-אמת - מקבלין יותר ה'רוח-חיים הנ"ל, בחינת "פי שנים" הנ"ל - פי יש להם פח יותר לקבלו, על-ידי רבוי הכלים הקדושים של כל אחד.

"ויברך אתכם כאשר דבר לכם" (דברים א.יא)

יח.

(ח"א לד, ג)

לכאורה קשה, למה אנו צריכין לתפלה, והשם-יתברך יודע מחשבות!?

אבל מחמת שהדבור הוא 'כלי השפע', שבהם מקבלין השפע, כמו שכתוב (דברים א. יא): "ויברך אתכם כאשר דבר לכם" - הינו: לפי הדבור בן השפע.

אם ה'דבור' הינו ה'כלי-השפע', הוא בשלמות ובמלואה, אזי יכולין לקבל בהם רב שפע.

וה'דבורים של הצדיק, בודאי הוא בשלמות ובמלואה, לכן יכול להמשיך השפע לישראל.

"איכה אשא לבדי, טרחכם ומשאכם וריבכם" (דברים א. יב)

"ומשאכם" - מלמד שהיו אפיקורסין.

(רש"י, ספרי דברים יב)

אלו זכיתם, הייתם קוראים בתורה (דברים א. יב): "איכה אשא לבדי". ועכשו שלא זכיתם, הרי אתם קוראים (איכה א.א): "איכה יסבה בדי". (איכה ד,ב, פתיחתא יא)

"איכה יסבה". שלשה נתנבאו בלשון 'איכה', 'משה' 'ישעיה' ו'ירמיה'. 'משה' אמר (דברים א. יב): "איכה אשא לבדי" וגו'. 'ישעיה' אמר (ישעיה א. כא): "איכה היתה לזונה". 'ירמיה' אמר (איכה א. א): "איכה יסבה בדי".

אמר רבי לוי: משל למטרונה שהיו לה שלשה שושבינין, אחד ראה אותה בשלונתה, ואחד ראה אותה בפחזותה, ואחד ראה אותה בגוולתה. כך: 'משה' ראה את ישראל בכבודם ושלונתם, ואמר: "איכה אשא לבדי טרחכם". 'ישעיה' ראה אותם בפחזותם, ואמר: "איכה היתה לזונה". 'ירמיה' ראה אותם בגוולתם, ואמר: "איכה יסבה".

(איכה ד,ב, א.א)

יט.

(שיחות-ה'ר"ן לו)

'אפיקורסות' נקראת 'משא', כמו שכתב רש"י על "משאכם" (דברים א, יב): 'מלמד שהיו בהם אפיקורסים' (ספרי דברים יב).

על-כן פשוט להצדיק, הוא משליך מעליו משוי גדולה - פי מאחר שנוסע, כבר יש לו אמונה, שהוא הפך האפיקורסות.

נ.

(לקוטי-הלכות, דינים ה, ה - על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"ב ה, 'תקעו אמונה')

עקר אריכות-הגלות, על-ידי פגם המשפט, שעל-ידי-זה נמשך ביותר פגם-הברית' שקשה מאד לתקן, פמוכן בהתורה הנ"ל, וכמו שכתוב (עמוס ה, ז): "ההפכים ללענה משפט", וכתוב (מיכה ג, יא): "ראשיה בשחד ישפטו" וכו', וכן בהרבה פסוקים.

וזה שאמרו רז"ל (איכה-רבה א, א): [שלשה נתנבאו בלשון איכה] 'ש'משה' אמר (דברים א, יב): "איכה אשא לבדי" וכו'. 'ישעיה' אמר (ישעיה א, כא): "איכה היתה לזונה" וכו'. ו'ירמיה' אמר (איכה א, א): "איכה ישבה" וכו'.

פי 'משה' אמר: "איכה אשא לבדי טרחכם" וכו', לענין 'תקון-המשפט' - שגם עליו קשה וכבד זה הדבר מאד, לברר המשפט, שעל-זה אמר: "איכה אשא לבדי, טרחכם ומשאכם וריבכם, הבו לכם אנשים" וכו' - שכל-זה מדבר לענין 'תקון-המשפט'.

פי משה ראה כמה קשה וכבד 'תקון-המשפט', על-כן אמר שגם הוא אינו

יכול לבררו בעצמו. ועל-זה אמר: "איכה אשא לבדי" וכו', וכנ"ל - פי קשה מאד לדון ביחידי וכנ"ל.

ואחר-כך ב'דורו של ישעיה', נתקלקל ה'משפט' מאד, ועל זה צעק: "איכה היתה לזונה קריה נאמנה, מלאתי משפט" וכו' [צדק יליו בה ועתה מרצחים].

פי עקר הקלקול שנעשית "לזונה", בחינת פגם-הברית, הוא על-ידי 'קלקול-המשפט', על-ידי שבתחלה היתה "מלאתי משפט" וכו', "ועתה מרצחים", דהינו: 'קלקול-המשפט' - פי הא בהא תליא וכו' (עין בפנים).

ועל-ידי-זה התגברה הסטרא-אחרא, עד שנתחרב הבית-המקדש, ועל זה צעק ירמיה: "איכה ישבה" וכו' - פי עקר החרבן בא על-ידי פגם-המשפט, שהוא פגם-הברית, שקשה לתקן מאד מאד.

ועקר התקון נגמר רק על-ידי 'משיח' שנאמר בו (ישעיה יא, ד): "ושפט בצדק דלים וכו', ישפט עניי עם" וכו'. וכן בהרבה פסוקים שמדבר מעצם 'תקון-המשפט' שיהיה על-ידי 'משיח'.

ואז יתקיים (שם א, כז): "ציון במשפט תפדה" - פי עקר הגאולה תהיה על-ידי 'תקון-המשפט', שעל-ידי-זה עקר 'תקון-הברית', וכנ"ל.

כא.

(לקוטי-הלכות, נזיקין ה, ו - על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"ב ה, 'תקעו אמונה')

על-ידי פגם-המשפט, נפגם ה'אמונה' וכו'. וכל ה'אריכות-הגלות' של

עכשו משם, כמו שכתוב (עמוס ה, ז):
 "ההפכים ללענה משפט" וכו', וכמו שכתוב
 בישעיה (א, כג) ב'הפטרת חזון': "יתום לא
 ישפטו" וכו'.

וזה עקר ה'קינות של איכה' - כמו
 שאמרו במדרש (איכה רבה א, א): [שלשה
 נתנבאו בלשון 'איכה'] ש'משה' אמר (דברים א, יב):
 "איכה אשא לבדי", ו'ישעיה' אמר (ישעיה א,
 כא): "איכה היתה לזונה" וכו', ו'ירמיה'
 אמר (איכה א, א): "איכה ישבה בדד" וכו' -
 כי הכל אחד ותלוי זה בזה.

כי 'משה' אמר: "איכה אשא לבדי",
 לענין 'תקון המשפט' - לומר: שגם
 עליו קשה להשלים בשלמות 'תקון'
 המשפט, כמו שכתוב שם: "איכה אשא
 לבדי, טרחכם ומשאכם וריבכם", לענין
 ה'משפט'.

ו'ישעיה' ראה אותה בפחזותה, אמר:
 "איכה היתה לזונה" - על
 שכבר פגמו הרבה ב'משפט', כמו שכתוב
 שם (ישעיה א, כא): "קרִיה נאמנה מלאתי
 משפט" וכו'.

וזהו (שם): "קרִיה נאמנה מלאתי
 משפט" - כי 'תקון האמונה' על-ידי
 'תקון המשפט', כנ"ל.

וזהו: "איכה היתה לזונה" - כי על-ידי
 פגם המשפט נמשך זנות ונאוף.

ו'ירמיה' ראה אותה בחרבנה, ואמר:
 "איכה ישבה בדד" וכו' - כי
 עקר החרבן היה על-ידיה, על-ידי פגם
 המשפט, שעל-ידיה נופלין 'אהבות'
 הנפולין, ונמשך 'תאות נאוף' וכו', כמו
 שמבאר שם (בהתורה ח"ב ה), שעל-ידיה חוזר

ונתקלקל כל התקונים הנ"ל, שעקרם
 ה'אמונה'.

ועל-כן מסיים שם: שעקר הגאולה תלויה
 ב'תקון המשפט', כמו שכתוב
 (ישעיה שם, כז): "ציון במשפט תפדה" וכו'.

וזהו: "ציון במשפט תפדה, ושביה
 בצדקה" - כי עקר התקון על-ידי
 בעלי-צדקה האמתיים, שזוכין לתן צדקה
 למקום הצריף, לצדיקי-אמת והנלוים
 אליהם וכו' - שעל-ידיה עקר 'תקון'
 האמונה.

ועל-כן פגם המשפט עצום מאד, ועל-
 ידיה כל החרבן - כי כשפוגם
 ב'משפט' ומטה ה'דין, ומחזיק ידי העושה
 עול, שמכחש בעמיתו, ועושק ממונו
 ופרנסתו של חברו שלא בדין, נמצא: שהוא
 פוגם בממון ופרנסת ישראל, שבשרשו הוא
 קדוש מאד, וכל ה'אמונה' נמשך על-ידיה.

והדין המעות את הדין, פוגם בזה הרבה -
 כי בודאי על-ידי 'ממון של אסור'
 שלוקח אחד מחברו שלא בדין, בודאי על-
 ידי ממון כזה, אין ממשיתוין 'אמונה'.
 אדרבא, על-ידי ממון כזה, נפגמת ה'אמונה'
 מאד.

ועל-כן באמת אמרו רז"ל (במדבר רבה ט, ב):
 "המכחש בעמיתו, נחשב כעובד
 עבודה-זרה". ועל-כן פגם המשפט עצום
 מאד, כי על-ידיה עקר פגם האמונה,
 כנ"ל.

"וְאַצֹּה אֶת שַׁפְטֵיכֶם וְגו', וּשְׁפֹטֶתֶם
צֶדֶק בֵּין אִישׁ וּבֵין אָחִיו" (דברים א, טז)
- עֲנִינֵי דִינִים וְתַקוּן הַמְּשֻׁפָּט -

נב.

(ח"א, ב, ד-ה)

עקר ה'מחשבות-זרות', הם על-ידי
'קלקול-המשפט'. כי 'משפט' הוא
בחינת 'עינין', כמו שכתוב (בראשית יד, ז):
"וַיָּבֹאוּ אֶל עֵין מִשְׁפָּט". ועל-ידי 'קלקול'
מִשְׁפָּט, בא קלקול ל'עינין', כמו שכתוב
(דברים טז, יט): "כִּי הַשָּׁחַד יַעֲזֹר עֵינֵי הַכֹּמְדִים" -
זה בחינת 'מחשבות-זרות' שבתפלה, שהם
"עֲנִינֵי דַמְכַסִּין עַל עֵינֵינוּ" (זהר פנחס רנב), כמו
שכתוב (איכה ג, מד): "סְבוֹתָהּ בָּעֵינֵינוּ לֶךְ" וכו'.

ולעתיד שיתקן בחינת 'משפט', כמו
שכתוב (ישעיה א, כז): "צִיּוֹן
בְּמִשְׁפַּט תִּפְדָּה" - אזי יתעבר "עֲנִינֵינוּ
דַמְכַסִּין עַל עֵינָא", כמו שכתוב (שם נב, ח):
"כִּי עֵין בְּעֵין יֵרָאוּ בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן".

ועל-ידי מה זוכה לבחינת משפט? - על-
ידי 'צדקה' - שעל-ידי 'צדקה'
אוחזין במדת ה'משפט', כמו שכתוב (דברים
לג, כא): "צִדְקַת ה' עֲשֵׂה וּמִשְׁפָּטֵינוּ", וכמו
שכתוב (תהלים צט, ד): "מִשְׁפָּט וּצְדָקָה
בִּיעֲקֹב" וכו'.

כי 'צדקה' הוא על-ידי 'משפט' וכו', כמו
שכתוב (שם עה, ח): "אֱלֹקִים שֹׁפֵט, זֶה
יִשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים", "שְׁמוֹרֵישׁ לָזָה, וּמַעֲשִׂיר
לָזָה" (שמות-דב' לא, א).

וכשנותן 'צדקה' - הוא בבחינת 'זה
ישפיל' - שמחסר ממונו;
ובבחינת 'זה ירים' - שמעשיר לעני.
נמצא: שאוחז על-ידי-זה במדת 'משפט'.

נג.

(ח"ב, ה, יא-יב)

על-ידי 'עוונת-המשפט' - נופלין בחינת
'אהבות' מן ה'מרפכה'.

כי "כסאות למשפט" (תהלים קכב, ה), בחינת
ה'מרפכה', שם הוא בחינת 'אהבה
קדושה', בבחינת (שיר-השירים ג, י): "מִרְפָּבו
אֲרָגְמֵן, תּוֹכוֹ רְצוּף אֲהַבָּה".

וכשנפגם ה'מרפכה' על-ידי 'עוונת הדין'
(אבות פ"ה מ"ח), נופלים משם
'אהבות-נפולות', ועל-ידי-זה בא חסוֹשֵׁלּוֹם
'פגם-הברית'.

ו'עוונת-המשפט' - נעשה על-ידי בחינת
'תפלין רעים'. כי
ה'תפלין מחין', נעשין על-ידי שמעלין
ה'לחות' ושמנונית הגוף, מבחינת "החתיים
בשרו" (ויקרא טו, ג) לבחינת 'חותם דקדשה',
בחינת 'תפלין מחין'.

ויש 'לחות' שצריכין לצאת, בבחינת 'טפת
עשו וישמעאל', וכשמעלין בחינת
אלו ה'שמנונית' מבחינת "החתיים בשרו"
אל ה'מח' - אזי נתערב פסלת בהמחין
והתפלין, ועל-ידי-זה נעשה 'קלקול-
המשפט' וכו'.

וזהו (תבוק א, ד): "על-כן יצא משפט
מעקל" - הינו 'קלקול המשפט'. כי
ה'משפט' על-ידי ה'מח', כמו שכתוב
בשלמה (מלכים-א ג, כח): "כִּי רָאוּ כִּי חָכְמַת
אֱלֹקִים בְּקִרְבוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט". ועל-כן
כשנפגם ה'מח', נתקלקל ה'משפט'.

וזה 'מעקל', אותיות 'עמל"ק', שעל-ידו
בא ה'טמאה הנ"ל', בבחינת (דברים כה,
יח): "אֲשֶׁר קָרָה בְּדַרְדָּר".

[י] על־ידי הבזיונות שמבזין דיני ישראל -
על־ידי־זה היקר הוה בעולם (דין ז).

[יא] כשאיזהו רשע נתגדל, אזי קשה
לחדש איזהו סברה בפוסקים. גם דברי
הדינים אינם נשמעים באזני הבעל־דינים
(דין ח; התנשאות ח"ב ז; הדושיך־דאורייתא ח"ב יד).

[יב] התחדשות המסים וארגוניות - הוא
על־ידי ה'דינים' (דין ט).

[יג] על־ידי העמדת דינים פשרים -
נתבטל הצרות (המסקנת־דין יח).

[יד] ה'פשרה' (שלחן־ערוך השן־משפט יב, ב) -
היא 'משפט' שיש בו 'צדקה' (צדקה יא).

"פי המשפט לאלקים הוא" (דברים א, יז)

כה.

(ח"ב א, יד)

כשאדם יושב לדבר בחברו - זה בחינת
'ראשי־השנה', שהוא 'יומא'
דדינא, שהוא יושב ודן את חברו.

וצריך לזהר מזה מאד, ולהסתפל על
עצמו היטב: "אם הוא ראוי לזה
לשפט את חברו?"

"פי המשפט לאלקים הוא" (דברים א, יז) -
פי רק 'הוא יתברך לבדו' ראוי לשפט
את האדם.

כו.

(ח"ב ח, יא)

בראשי־השנה - אז ה'תפלה' בבחינת
'דין ומשפט', 'פי
המשפט לאלקים הוא" (דברים א, יז), ועל־

והתקון: על־ידי 'קשור המרפבה',
בחינת: "מרפבו ארגמן", שהם
'רפאל ונגריאל' וכו', שהם 'מלאכי
המרפבה' שצריך לקשרם, לתקן פגם־
המרפבה שמשם באין ה'אהבות־הנפולות'.

כז.

(ספר־המדות, עניני דינים ומשפט)

[א] כשתהא נזהר מ'שנאת־חנם' - אזי
כשיהיה לך איזהו משפט עם אדם שאינו
רוצה לפשר עמו, על־ידי־זה יתפשר עמו
(אברהם ח"א ט).

[ב] אכילה ושתיה, בא על־ידי "חק
ומשפט" (שמות טו, כה). (אכילה ח"ב יד).

[ג] על־ידי ה'דינים' וה'מלמדים' שאינם
טובים, גם 'שוחטים' - על־ידי־זה השונאים
אזכלים פרנסתם של ישראל (גנבה וגזלה ט).

[ד] כל דין שדן אמת - דיניו אינם בטלים,
ונתקיים אפלו שלא ברצון בעל־הדינים (דין
א).

[ה] על־ידי שהדין־תורה הולך ונתמעט -
על־ידי־זה הפרנסה נתמעטת. וכן להפך (דין
ב).

[ו] על־ידי העמדת דינים שאינם הגונים -
באים הרהורי עבודה־זרה (דין ג; הרהורים ח"ב
ז).

[ז] על־ידי חתון עם תלמיד־הכם - על־ידי־
זה נתמנים דינים פשרים' (דין ד; חתון ח"ב ד).

[ח] על־ידי דינים פשרים - התורה הביכה
בעולם (דין ה).

[ט] על־ידי הבזיונות שמבזין את ה'דינים' -
התבואה־נשתלה בה מארה (דין ו).

ידייזה מוציאין כל החיות של הסטרא - אחרא שינק מדעת ומתפללות ישראל.

וזה בחינת (תהלים פא, ה): "כי חק לישראל הוא, משפט לאלקי יעקב". "חק לשנא דמזונא" (ביצה טז).

הינו: שמוציאין כל המזון והחיות מהסטרא-אחרא, כי הוא מקרה להוציא ולהקיא הכל, על-ידי בחינת "משפט לאלקי יעקב", הינו: על-ידי התפלה שהיא בבחינת 'דין ומשפט' - שעל-ידייזה הוא מקיא כל הקדשה שבלע מן הדעת ומתפללות ישראל.

"ובדבר הזה אינכם מאמינים בה" (דברים א, לב)

כז.

(לקוטי-הלכות, שומר-שכר ד, ט)

וזה שקורין 'פרשת דברים' קדם תשעה באב, כי כל 'פרשת דברים' מדברת מה'דרך לארץ-ישראל' - כמבאר שם היטב: שכל תוכחה של משה שם הוא, על שפגמו ישראל בה'דרך לארץ-ישראל, על שלא היו חזקים באמונתם.

כמו שמתחיל שם (דברים א, ב): "אחד עשר יום מהרב דרך הר שעיר עד קדש ברנע". וכמו שפרש רש"י שם: "אין לה דרך קצרה" וכו', וכל כך היתה שכינה מתלבטת בשבילכם, למהר ביאתכם לארץ" וכו'.

וכן הולך בכל דברי תוכחתו, בכל הסדרא בלה, שמוכיח אותם: על שגמרו עפוב בה'דרך לבא לארץ-ישראל, עד שהכרחו להתמהמה שם ארבעים שנה.

וכל-זה על-ידי חטא העגל והמרגלים שפגמו ב'אמונה', כמו שכתוב

(דברים א, לב): "ובדבר הזה אינכם מאמינים בה" וכו'.

כי עקר תקון ה'דרך לארץ-ישראל - הוא 'אמונה', שהיא בחינת "כח מעשיו" הנ"ל, דהינו: שמאמינים שהשם-יתברך ברא הכל, כמו שכתוב (בראשית א, א): "בראשית ברא" וכו', "וברצונו נתנה להם וברצונו" וכו' (רש"י שם). והם פגמו בזה, ועל-ידייזה גרמו להם עפוב כל-כך.

וזה גרם לנו כל החרבנות, 'הרבן בית ראשון ושני' - כי על-ידייזה יש כח להסטרא-אחרא להתעורר בכל-פעם לגרש את ישראל מארצם, שזה נמשך על-ידי שאומרים להם עדין: "לסטים אתם שכבשתם ארץ-ישראל" - מאחר שישראל בעצמן פגמו ב'אמונה', שעל-ידייזה פגמו בבחינת (תהלים קיא, ז): "כח מעשיו הגיד לעמו" וכו', וכנ"ל.

ועל-כן קורין זאת 'קדם תשעה-באב' - כי על-ידייזה עקר הגלות והחרבון, כנ"ל.

ואחר-כך קורין 'ואתחנן' ב'שבת-נחמו' - כדי להמשיך ה'אוצר-מתנת-חנם' שהמשיך משה רבנו ברבוי תפלותיו שהתפלל לבוא לארץ-ישראל וכו'.

"ונסב את הר שעיר ימים רבים. אתם עברים בגבול אחיכם בני עשו וגו'. אל תתגרו בם, כי לא אהו לכם מארצם עד מדרך כף רגל" (דברים ב, א-ד)

כח.

(לקוטי-הלכות, מצרנות ד, ה-ח-ט)

ועל-כן "רצה משה לעבר דרך ארץ אדום" (במדבר כ, יד) - כי רצה

לְבַטֵּל עֵקֶר הַמִּצַּר הַגָּדוֹל שֶׁהוּא 'אָדוּם', שֶׁהַקְּלָפָה שָׁלוֹ קָשָׁה מִכֻּלָּם. וְרָאָה, שֶׁעֵקֶר 'חֶרֶבַן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ' וְ'אָרִיכַת־הַגְּלוּת' יִהְיֶה עַל־יָדוֹ, וְרָצָה לְבַטְלוֹ.

אָבֵל הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ הִזְהִירוֹ (דְּבָרִים ב, ה): "כִּי לֹא אַתָּן לָךְ מֵאֲרֻצּוֹ, עַד מִדְּרָךְ בַּחֲרָבֶיךָ".

וְכַל־זֶה גָּרְמוֹ יִשְׂרָאֵל בְּעִוְזוֹנוֹתֵיהֶם - עַל־יְדֵי שֶׁחָלְקוּ בְּמֵה פְעָמִים עַל מִשְׁחָה וְאֶהְרֹן בְּמִרְגְּלִים וְכוּ', וְאָמְרוּ (בַּמִּדְבָּר יד, ז): "נִתְּנָה רֵאשׁ" וְכוּ', וּפְגַמּוּ בְּה'רֵאשׁ־בֵּית'.

וּמֵאִז נִגְזַר עֲלֵיהֶם "בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת בְּלִיל תִּשְׁעֵה־בָּאֵב" (תַּעֲנִית כט. סוּטָה לה. סְנַהֲדְרִין קד): - שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה לֹא הָיָה לָהֶם כַּח לִכְבֵּשׁ 'מִצַּר אָדוּם', שָׂאֵז הָיָה מִתְבַּטְּלַת הַקְּלָפָה לְגַמְרֵי.

וּכְמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י בְּפִרְשַׁת דְּבָרִים עַל פְּסוּק (דְּבָרִים ב, א): "וַנִּפֶן וַנִּסַּע הַמִּדְבָּרָה" - "אֵלּוֹ לֹא הֵטְאוּ, הָיוּ עוֹזְבֵרִים דְּרָךְ הַר שַׁעִיר לְכַנֵּס לְאֲרֻץ" וְכוּ'.

וְכֵן פָּרַשׁ רַש"י מִקֶּדֶם עַל פְּסוּק (שָׁם א, מ): "פָּנּוּ לָכֶם", שֶׁנֶּאֱמַר בְּעֵינֵי 'חֵטְא־הַמִּרְגְּלִים', כַּמְבָּאָר שֶׁם בְּפִרְשָׁה, וְגַם שֶׁם פָּרַשׁ רַש"י: "אִמְרַתִּי לְהַעֲבִיר אֶתְכֶם דְּרָךְ רַחֲבֵי אֲרֻץ אָדוּם לְצַד צְפוֹן לְכַנֵּס לְאֲרֻץ, קַלְקֻלְתֶּם וַיִּגְרַמְתֶּם לָכֶם עֲבוֹב".

כִּי הָעֵקֶר: לְבַטֵּל 'מִצַּר־הַקְּדוּשָׁה', שֶׁהוּא 'מִצַּר אֲרֻץ־יִשְׂרָאֵל'. אָבֵל מִחֲמַת חֵטְאֵיהֶם, לֹא יָכְלוּ לִכְבֹּשׁ וּלְבַטֵּל 'עֵקֶר הַמִּצַּר' שֶׁהוּא אָדוּם, רַק נִכְנְסוּ לְ'אֲרֻץ־יִשְׂרָאֵל' עַל־יְדֵי שֶׁכִּבְּשׁוּ הַמִּצָּרִים שֶׁל סִיחוֹן וְעוֹג, וְגַם זֶה בְּגִדֵל עֵצִים כַּחֲוֹ שֶׁל מִשְׁחָה.

וְעַל־כֵּן קוֹרִין 'פְּרִשְׁת דְּבָרִים' תְּמִיד, בְּ'שַׁבַּת־חֲזוֹן' סָמוּךְ לְ'תִשְׁעֵה־

בָּאֵב - כִּי כָּל 'פְּרִשְׁת דְּבָרִים' מְדַבֵּר: מֵה שֶׁגָּרְמוּ בְּעִוְזוֹנוֹתֵיהֶם לְסַבֵּב 'גְּבוּלֵי אֲרֻץ־יִשְׂרָאֵל', וְלֹא יָכְלוּ לְכַנֵּס בְּדְרָךְ הַיָּשָׁר דְּרָךְ 'אֲרֻץ אָדוּם' לְכַבֵּשׁ 'אֲרֻץ־יִשְׂרָאֵל'.

וְכַל־זֶה - מִחֲמַת שֶׁבְּעִוְזוֹנוֹתֵיהֶם נִתְּנוּ כַּח לְעֵקֶר הַמִּצָּרִים שֶׁל אֲרֻץ־יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא אָדוּם וְעַמּוֹן וּמוֹאָב, וְלֹא יָכְלוּ לִכְבֹּשׁ אֵלּוֹ הַמִּצָּרִים.

רַק הִצָּרְכוּ לְסַבֵּב הַרְבֵּה, עַד שֶׁבָּאוּ מִ'מִּזְרַח לְאֲרֻץ סִיחוֹן', וְשָׁם כִּבְּשׁוּ הַמִּצַּר בְּגִדֵל כַּחֲוֹ שֶׁל מִשְׁחָה.

עֵינֵי בְּ'פִרְשַׁת־דְּבָרִים', שֶׁכָּל הַפִּרְשָׁה מְדַבֵּר מִזֶּה, כִּי מִתְחִיל (דְּבָרִים א, ב): "אֶחָד עָשָׂר יוֹם מֵחֶרֶב דְּרָךְ הַר שַׁעִיר" וְכוּ', וּמְדַבֵּר מֵעֵינֵי זֶה שֶׁסָּבְבוּ 'גְּבוּלֵי אֲרֻץ־יִשְׂרָאֵל', עַל־יְדֵי שֶׁחָטְאוּ בְּ'מִרְגְּלִים', וְאָמְרוּ "נִתְּנָה רֵאשׁ" וְכוּ'. וּמְדַבֵּר מִזֶּה בְּכָל הַסֵּדֶר, כָּל מֵה שֶׁעֲבָר בְּזֶה, עַד שֶׁבָּאוּ לְאֲרֻץ סִיחוֹן וְעוֹג וּכְבָּשׁוּם.

וְכַל־זֶה גָּרַם 'חֶרֶבַן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ! - כִּי אִם לֹא הָיוּ חוֹטְאִים, וְהָיוּ פּוֹבְשִׁים הַמִּצַּר שֶׁל אָדוּם וְעַמּוֹן וּמוֹאָב, לֹא הָיָה נִחְרַב הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ!

עַל־כֵּן קוֹרִין פִּרְשָׁה זֹאת בְּ'שַׁבַּת־חֲזוֹן' סָמוּךְ לְ'תִשְׁעֵה־בָּאֵב' - כִּי עֵקֶר הַחֶרֶבַן הָיָה: עַל־יְדֵי שֶׁלֹּא כִּבְּשׁוּ וְלֹא הִכְנִיעוּ אֵלּוֹ הַמִּצָּרִים, בְּבַחֲיִנַת (אִיכָה א, ג): "כָּל רִדְפֵיהֶם הִשִּׁיגוּהָ בֵּין הַמִּצָּרִים", כַּנ"ל.

וְעַל־כֵּן נִסְתַּלְקוּ מִשְׁחָה וְאֶהְרֹן עַל 'גְּבוּלֵי אֲרֻץ־יִשְׂרָאֵל' - כִּי מִחֲמַת עִוְזוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל, לֹא יָכְלוּ לְגַמֵּר בְּחֵייהֶם לְכַבֵּשׁ אֵלּוֹ הַמִּצָּרִים.

אָבֵל "גְּדוּלִים צְדִיקִים בְּמִיתַתָּם יוֹתֵר מִבְּחֵייהֶם" (חֲלִין ז, וְסוּף כָּל סוּף

"רב לכם סב את החר הזה פנו לנו צפנה"
(דברים ב, ג)

נט.

(התורה "רב לכם" - בהוספות מכתב-
יד רבנו ז"ל, הנדפס בסוף הספר)

ה'גדלות' מפיל האדם ומשפילו
בגשמיות וברוחניות. כי אם
הוא דבוק בהשם-יתברך ובאמונתו, אזי
אינו יכול לשלוט עליו שום דין, ולא יהיה
לו שום נפילה.

כי מי יוכל ליגע בו באשר הוא קרוב אל
המלך, ובאיזה מקום "אשר הוא חונה,
שם הר אלקים" (שמות יח, ה), וממשלת
הקדוש-ברוך-הוא עליו.

אבל אם נופל מאמונה - הינו שנפל
ב'גדלות', ואזי מבדל מהקדוש-ברוך-
הוא, ואז כל הדינין שורין עליו.

ואיתא בזהר-הקדוש: "כד בר-נש נפיל
מאמונה, כדין כל דינין מתנוצצין
ומתלהטין ביה". כי הם תמיד מצפים מתי
יפל מאמונה, כי אז בא לידי כפירה.

וכבר נודע: ש'ההר' נקרא 'אמונה'. כי
'ההר' נקרא 'ירושלים', כמו שכתוב
(דברים ג, כה): "ההר הטוב הזה והלבנון",
ופרש רש"י: "ההר הטוב, זה ירושלים".
ו'ירושלים' נקרא 'אמונה', כמו שכתוב
(ישעיה א, כא-כו): "קרִיָה נאמנה".

ועל-כן כשנפל מאמונה הנקרא
'ירושלים', ובא לידי 'כפירה' -
זה נקרא 'מחריבי-ירושלים', וכמו שכתוב
(ירמיה ה, א): "שוטטו בחוצות ירושלים
ובקשו איש אמונה".

יכבשו כל אלו המצרים, על-ידי שהם נגנזו
שם.

ועל-כן דקדקה התורה ובארה במיתת
משה ואהרן - שהיו בגבול ארץ
אדום ובארץ מואב, כמו שכתוב במיתת
אהרן (במדבר כ, כג): "ויאמר ה' אל משה ואל
אהרן בהר הזה על גבול ארץ אדום וכו',
יאסף אהרן וכו'. וכן במשה כתיב (דברים לה,
ו): "ויקבר אתו בניא בארץ מואב".

כי עקר גניזתם שם היה: מחמת שהם
'מצרי הקדשה', כי עומדים על גבול
ארץ-ישראל, שזה עקר המלחמה, לכבש
המצרים הקשים כנ"ל.

ועל-כן נסתלקו משה ואהרן ונקברו שם -
כדי שבגדל כחם יכבשו גם מצרים
אלו, שעל-ידי-זה נזכה לכנס לארץ-ישראל,
ולכבשה לנו לעולם, במהרה בימינו, אמן.

ואז יתקיים (זכריה יד, ד): "ועמדו רגליו ביום
ההוא" וכו'. ואז נכבש תחת רגליו את
"עשו הוא אדום" (בראשית לו, א-ח), שהוא עקר
המצר של הקדשה שנאמר עליו (דברים ב, ה):
"כי לא אתן לך מארצו ירשה, עד מדרה בה
רגל", ודרשו רז"ל (רש"י שם; תנחומא ישן): "עד
יום דריסת הרגל שיתקיים 'ועמדו רגליו'
וכו'" (זכריה יד, ד).

הינו: עד שיתקנו ה'רגליו', על-ידי
שימשיכו 'הארץ הצדיק יסוד
עולם', 'הארץ הראש-בית', עד ה'רגליו'
וכו'. - [ועיר-שם עוד בפנים השיך לזה לענן 'תשעה-
באב'].

אם-כך כשנופל מה'אמונה, נקרא 'מחריבי-ירושלים', מחמת הפרדתו מהשם-יתברך, ובאים ישראל בגלות וכו'.

כי האמונה האמתית, אם היא באמת - אינו יכול לפול מהאמונה.

כי האמונה היא למטה, וכשהיא בשלמותה, אזי נשפעים ממנה כל ההשפעות והברכות, וכל הדינין מתבטלין.

אבל כשנופל מה'אמונה, ובא לידי 'כפירה' - נקרא 'מחריבי-ירושלים', וכל הדינין שורין עליו.

ובמה יוכל לתקן זאת? - על-ידי 'בינה', דהינו 'התבוננות' בגדלות הבורא יתברך, בהיותו מתבונן בבקר, שהחזיר לו במדת טובו, את נשמתו הנמסרת תמיד בכל יום, אזי נופל עליו היראה ופחד משמו הגדול יתברך, ואז נתרחה ונתרבה האמונה.

ואז אינו יכול לפול ולבא לידי 'גדלות', כי אז נתרבה ונתרחבה האמונה הקדושה הנקרא 'ירושלים'. ואז על-ידי ה'התבוננות' הזו, נעשה מ'מחריבי-ירושלים', 'בני-ירושלים'.

וזאת הבחינה נקרא 'עולם-הבא', כי 'לעתיד-לבא' אז יהיה דעה שלמה. 'עולם-הבא' נקרא 'שבת'. וגם ב'שבת' נפתחין 'שערי בינה' - להתבונן האדם בעצמו היכן המקום אשר הוא עומד.

כי בחול - משקע בטדדות, ואינו יכול להתבונן היטב הדק. אבל אם יש לו בחינת 'שבת', בחינת 'התבוננות', שיתבונן בעצמו היכן הוא עומד - אזי אינו נופל בגדלות.

וזה (דברים ב, ג): "רב לכם סב את ההר" - דהינו: ה'גדלות' שבהם הסובב את ה'אמונה' הנקרא 'הר' פנ"ל. ובשביל-זה שורין דינין עליכם.

ומה תקנתו: "פנו לכם צפנה" (ש) - הינו: שתפנו לכם אל 'לבבכם', בחינת "צפנה", דבר ה'צפון', בחינת 'שבת', בחינת 'עולם-הבא', דהינו 'התבוננות'. ואז יהיה נקרא 'בני-ירושלים', אמן ואמן.

"לא חסרת דבר" (דברים ב, ז)

ל

(לקוטי-הלכות, העושה שליח לגבות חובו ג, ו - על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א ת, 'ראיתי מנורת זהב')
ראו בכל הנפלאות שעשה להם במדבר, שהספיק להם כל צרכם 'אכילה' ושתיה ומלבושים, שהם 'באר וענן ומן' וכו' - שה'צדיק' שהוא 'משה', משלים להם כל ה'חסרונות', כמו שכתוב (דברים ב, ז): "לא חסרת דבר".

הַפְּטוֹת שַׁבַּת חֲזוֹן

וּבְשִׁמְחֶלֶק אֶת הַד' לְעֶצְמוֹ, וּמְשִׁיךְ
לְעֶצְמוֹ חַיִּית מִמְּנָה, אֲזִי
נַעֲשִׂית לוֹ 'שְׁלֹא-כְסָדֵר'. 'דָּוִי' - מ'יו"ד'
נַעֲשֶׂה 'דָּוִי'. וְזֶה (יְשַׁעְיָה א. ה): "וְכָל לֵבב
דָּוִי".

כִּי פִשְׁהוּלְךָ לְאָדָם 'שְׁלֹא-כְסָדֵר', זֶה לוֹ
'מַחֲלֵת לֵב', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְשָׁלִי יג, יב):
"תּוֹחֲלֵת מִמְּשֻׁכָּה" וְכוּ'. וּכְשֵׁרוּאָה אָדָם
בְּעֶצְמוֹ שֶׁהוּלְךָ לוֹ 'שְׁלֹא-כְסָדֵר', יַעֲשֶׂה
תְּשׁוּבָה וַיִּשְׁפִּיל עֶצְמוֹ וְכוּ'.

"חֲזוֹן יִשְׁעֵיהוּ" (יְשַׁעְיָה א. א)

א.
(ח"א ג)

לְכָךְ נִקְרָא ה'מִנְגֵן': 'חֲזוֹן', מְלִשׁוֹן "חֲזוֹן"
- חֲזוֹן: לְשׁוֹן 'נְבוּאָה' - כִּי לֹא־קָח
הַנְּגִינָה מֵאֲתֵר דְּנְבִיאִים יִנְקִין.

"נִזְרוּ אַחֲזֹר" (יְשַׁעְיָה א. ד)

ב.
(ח"א קח)

כָּל ה'נְפִילוֹת בָּאִין מִחֲמַת 'קְלָקוּל'
הַאֲמוּנָה, וּכְשֶׁנִּתְקַלְקַל ה'אֲמוּנָה,
נִמְצָא מִחֲזִיר פָּנִיו מֵהַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ
שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה א. ד): "נִזְרוּ אַחֲזֹר". וְהַשֵּׁם-
יִתְבָּרַךְ גַּם-כֵּן מִסְתִּיר פָּנָיו מִמְּנֹה, נִמְצָא הוּא
'אַחֲזֹר בְּאַחֲזֹר'. וְצָרִיךְ לְהִבְיֵא עַל זֶה 'עוֹלָה'
וְכוּ'.

"וְכָל לֵבב דָּוִי" (יְשַׁעְיָה א. ה)

ג.
(ח"ב פב)

בְּחִינַת 'כְּסָדֵר' נִקְרָא 'יוד'. ש'מְלֻכּוֹת'
הַנִּקְרָא 'דָּל"ת', לִית לָהּ מַגְרָמָה
כְּלוּם, וְהַקְדוּשֵׁי-בְרוּךְ-הוּא מְמַשִּׁיךְ לָהּ חַיִּית
ה'חֲכָמָה', הַנִּקְרָא 'יו"ד'. וְזֶה: 'יו"ד ו'ו' דָּל"ת.

"חֲדָשִׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם שָׁנָא נַפְשִׁי" (יְשַׁעְיָה א. יד)

ד.

(ח"י מוהר"ן פד)

קָדָם 'רֵאשִׁי-הַשָּׁנָה' תַּקַּס"ט, הִבִּיא לוֹ
הַשׁוּחַט מְטַעֲפְלִיק 'כְּפֵסָא נַפְלָאָה'.
וְסִמּוּךְ לָזֶה סֵפֶר: שָׂרָאָה בְּמִרְאָה אוֹ בְּחֻלּוּם:
שֶׁהִבִּיא לוֹ 'כְּפֵסָא' וְכוּ', וְשִׁמְעֵתִי שֶׁהוּלְךָ וְבֵא
'רֵאשִׁי-הַשָּׁנָה' וְכוּ'.

וּבֵאתִי לְהַכְּפֵסָא, וְרֵאשִׁיתִי שָׁם 'רֵאשִׁי-
הַשָּׁנָה', 'רֵאשִׁי-הַשָּׁנָה' מִמֶּש. וְכֵן
'יוֹם-כְּפֹר', 'יוֹם-כְּפֹר' מִמֶּש. וְכֵן
'סְבוֹת', 'סְבוֹת' מִמֶּש.

גַּם שִׁמְעֵתִי: שֶׁהִיוּ צוֹעֲקִים: "חֲדָשִׁיכֶם
וּמוֹעֲדֵיכֶם שָׁנָא נַפְשִׁי" (יְשַׁעְיָה א. יד),
מֵה לָכֶם לָדוֹן אֶת הָעוֹלָם, 'רֵאשִׁי-הַשָּׁנָה'
בְּעֶצְמוֹ יִשְׁפֹּט, וְכוּ'.

"ידיכם דמים מלאו" (ישעיה א, טו)

ה.

(ח"א כב, ב)

מ"חותם" נעשה "גדת", בבחינת (ישעיה א, טו): "ידיכם דמים מלאו", פי י"ד במלואו (פצה: יו"ד דל"ת), הוא מספר גד"ת, הינו: "עבודת-אלילים שמטמאה פגדה" (שבת פב.).

"למדו היטב, דרשו משפט, אשרו חמוץ"

(ישעיה א, יז)

ו.

(ח"א סט)

דע: שהגזל את חברו ממון, בזה הוא גזל מפניו בנים וכו'.

וזה שכתוב (ישעיה א, יז): "למדו היטב, דרשו משפט, אשרו חמוץ" - שהפסוק מזהיר לעשות משפט ולחזק את הנגזל, להציל עשוק מיד עושקו, כדי להציל נפש בניו ובנותיו.

וזה: "למדו היטב" וכו', - שמה שתעשו משפט, ותצילו גזול מיד גזלו, על-ידי-זה תעשו טובה להבנים, שהם בחינת 'למודי ה', כמה שכתוב (שם נד, יג): "וכל בניו למודי ה'".

וזה: "למדו היטב" - שההטבה תהיה להבנים, שהם בחינת 'למודי השם'.

"אם יאדימו כתולע כצמר יהיו" (ישעיה א, יח)

ז.

(ח"א נט, ה)

ה"לשון של זהורית" (שבת פ"ט מ"ג; יומא פ"ד מ"ב) - מלבין עוונותיהן והדמים של שס"ה גידין, בבחינת (ישעיה א, יח): "אם יאדימו כתולע, כצמר יהיו".

"קרִיה נאמנה מלאתי משפט" (ישעיה א, כא)

ח.

(ח"א נט, ב)

וזהו בחינת (ישעיה א, כא): "קרִיה נאמנה מלאתי משפט". "קרִיה" - זה בחינת ירושלים עיר-הקדש, שמלביש את ה'משפט'.

"צדק ילין בה" (ישעיה א, כא)

ט.

(ח"ב ז, יא)

"צדק ילין בה" (ישעיה א, כא). ופרש רש"י: "תמיד של שחר ה'יה מכפר על עברות של לילה, ותמיד של בין-הערבים ה'יה מכפר על עברות של יום".

כי ישראל "עם קדוש" (דברים ז, ו; יד, ב"כא; כו, יט), לפי גדל רוחניותם ודקותם, אין יכולין לשא עליהם המשא של עוון אפלו יום אחד, על-כן אנו צריכין את ה'בית-המקדש' שיכפר עלינו בכל-יום. ומעת אשר הרב בית-מקדשנו, אין אנו יכולים לנקות עצמנו מן העוונות, כי אין מי שיכפר בעדנו.

"כִּסְפֵךְ הָיָה לְסִיגִים, סְבָאךָ מְהוּל בְּמִים"

(ישעיה א, כב)

"כִּסְפֵךְ הָיָה לְסִיגִים" – שְׁהִיו עוֹשִׂין מַעוֹת נְחֹשֶׁת, וּמְצַפִּין אוֹתָן בְּכֶסֶף, לְהוֹנֹת בָּהֶם. "סְבָאךָ מְהוּל בְּמִים" – מְשָׁקִים שְׁלָכְם מֵעֲרָבִים בְּמִים, כַּדְאִיתָא בְּפִסְיָקְתָא. (רש"י)

"כִּסְפֵךְ הָיָה לְסִיגִים סְבָאךָ מְהוּל בְּמִים". בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ מְשַׁתְּמְשִׁין בְּמַטְבְּעוֹת שֶׁל כֶּסֶף, וּבִיּוֹן שָׂרְבוּ הַרְמִיין [הַרְמַאין], הִתְחִילוּ שְׁהִיו מְשַׁתְּמְשִׁין בְּמַטְבְּעוֹת שֶׁל נְחֹשֶׁת מְחַפִּים כֶּסֶף. וְהָיָה חֵד מִנְהוֹן אֲזִיל לְגַבֵּי צוּרְפָא [צוּרְף כֶּסֶף], וְהָיָה שָׁמַע קְלִיָּה [הַצוּרְף שָׁמַע קוֹלוֹ שְׁמִיעַ], אָמַר לְבַר בֵּיתֵיהָ [אָמַר הַצוּרְף לְבִנְיָבִיתוֹ]: אֲזִיל אֲנַחֵשׁ לִיָּה [אָתָּן לוֹ מַעוֹת שֶׁל נְחֹשֶׁת מְצַפִּין כֶּסֶף]. אוּף אִיהוּ הָיָה אֲזִיל לְמִזְבֵּן חֵד קְסִיט דְחָמַר מִן גּוֹ קְפִילָא [גַּם הַצוּרְף בְּעִצְמוֹ הִלָּךְ לַקְנוֹת נוֹד יַיִן מִמְּקוֹם שְׁמוּכָרִים שֶׁם יַיִן], וְשָׁמַע קְלִיָּה [הַמּוֹכֵר שָׁמַע קוֹלוֹ שְׁמִיעַ], אָמַר לְבַר בֵּיתֵיהָ [הַמּוֹכֵר אָמַר לְבִנְיָבִיתוֹ]: הַמְהִיל לִיָּה [מְזוּג וְעָרַב לִיָּה אֶת הַיַּיִן בְּמִים]. הֲדָא הוּא דְכַתִּיב: "כִּסְפֵךְ הָיָה לְסִיגִים" – לְמַחָּ? – "סְבָאךָ מְהוּל בְּמִים". (פְּסִיקְתָא דְרַב־בְּהַנָּא טו, ח – מוּבָא גַם בְּ"לִקוּט" בְּאֵן)

"עִיר הַצֶּדֶק קָרְיָה נְאֻמָּנָה"

(ישעיה א, כו)

יא.

(ח"א כב, ח"י-בסוף)

עַל-יָדֵי שְׁמִשְׁמֵשׁ הַגּוֹף לְהַנְשָׁמָה בַּעֲשִׂית מַצּוּוֹת מַעֲשִׂיּוֹת, נַעֲשֶׂה הַגּוֹף בְּחִינַת 'בֶּשֶׂר' לְהַנְשָׁמָה.

וְאָז: "וְלִירוּשָׁלַם מְבַשֵּׂר אֶתְּךָ" (ישעיה מא, כז), **מ'בֶּשֶׂר הַנְּמוּל' נְשָׁלַם יְרוּשָׁלַם,** **שֶׁהִיא "קָרְיָה נְאֻמָּנָה"** (שם א, כו).

הֵינּוּ: שְׂזוּכִין לְבּוֹא לְאַמוּנָה, שֶׁהִיא 'בְּכָל-יְוִת-הַקִּדְשָׁה' שְׁמִקְבָּלִין מְצַדִּיקֵי-הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּם – שְׂאִי-אֶפְשָׁר לְהִתְקַרֵּב אֲלֵיהֶם, כִּי-אִם עַל-יָדֵי 'עֲזוּת-דְקִדְשָׁה', שְׁעַל-יָדֵי-זֶה מְשַׁבְּרִין 'עֲזוּת דְסִטְרָא-אַחְרָא', 'עֲזוּת הַגּוֹף'.

וְעַל-יָדֵי-זֶה זוֹכִין לְאַמוּנָה שְׁלֵמָה, בְּחִינַת: "יְרוּשָׁלַם קָרְיָה נְאֻמָּנָה".

וְעַקֵּר 'בְּנִין-הָאַמוּנָה', בְּחִינַת "יְרוּשָׁלַם קָרְיָה נְאֻמָּנָה", זוֹכִין עַל-יָדֵי 'תְּפִלָּה', שֶׁהוּא בְּחִינַת 'יְרָאָה', בְּחִינַת 'מְאָמַר הַשְּׁלָם'.

וְעַל-כֵּן נִקְרָאת הָאַמוּנָה: "יְרוּשָׁלַם", שֶׁהוּא "יְרָאָה שְׁלָם" (בְּרֵאשִׁית-רַבָּה נג, י) – כִּי עַקֵּר 'בְּנִינָה', עַל-יָדֵי בְּחִינַת 'יְרָאָה', בְּחִינַת 'מְאָמַר הַשְּׁלָם'.

וְזֶה פְּרוּשׁ (בְּבֵא-קָמָא נט. נט): "אֲלֶעָזֵר זַעֲרָא הָיָה סִיָּם מְסַאנָא אַכְמָא. אָמְרוּ לָהּ: מָה עֲבַדְתָּ. אָמַר: קָא מְתַאבְּלִינָא עַל יְרוּשָׁלַם" – כִּי הָיָה מְתַאבְּל עַל "יְרוּשָׁלַם קָרְיָה נְאֻמָּנָה", הֵינּוּ: עַל 'קְלִקוּל-הָאַמוּנָה'.

וְעַל-כֵּן: "סִיָּם מְסַאנָא אַכְמָא" – לְהוֹרוֹת: שְׁנַתְקַלְקַל 'חֹתָם-הַרְגָּלִין',

י.

(ח"י-מוהר"ן תנח)

שְׁמַעְתִּי 'דְּבַרֵי צַחוֹת' בְּשֵׁם רַבְּנוּ ז"ל, שֶׁאָמַר: "מִיּוֹם שֶׁכָּבַשׁ הַקִּיָּר" הַקִּיָּסָר יְרוּסָה-הוּדוּ] מְרוּסָיָא אֶת הַמְדִינָה – נַעֲשֶׂה ה'מַעוֹת' וְה'כֶּסֶף' 'סִיג', וְה'מִשְׁקָה' 'פְּאֻנְש' [מִי-פְרוֹת אוֹ דָבַשׁ מֵעֲרָב בְּמִים]. "כִּסְפֵךְ הָיָה לְסִיגִים, סְבָאךָ מְהוּל בְּמִים" (ישעיה א, כב), וְהֵבֵן.

[סְפַר-הַמְדוּת, גְּנֻבָה-וְגֻזְלָה י: 'מִי שֶׁמְעַרֵב מְשָׁקִיו בְּמִים, גְּנֻבִים בָּאִים עֲלָיו" (בְּמִרְאֵי-מְקוֹמוֹת שֶׁל הַרֵב מְשַׁעְהָרִין ז"ל: "סְבָאךָ מְהוּל בְּמִים וְגו' וְחִבְרֵי גְנֻבִים וְגו'". ישעיה א, כב-כג). וְב'מְמוֹן' סז: "מְזוֹנוֹת שֶׁל אָדָם נִתְמַעֵט, כְּשֶׁמְעַרֵב מִים בְּמִשְׁקִיו". (בְּמִרְאֵי-מְקוֹמוֹת הַנ"ל: "סְבָאךָ מְהוּל בְּמִים". ישעיה א, כב – וְעִירֻשָׁם בְּאוֹת סוֹ הַקֶּדֶם וּבְמִרְאֵי-מְקוֹמוֹת הַנ"ל)].

וְנַעֲשֶׂה מִ"חֹתָם", דָּם "גְּדִת" (ויקרא יב, ב). וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי 'קַלְקוּלֵי-הָאֱמוּנָה', 'קַלְקוּל חֹתָם הַיְדִין' - שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְקַלְקַל מִמִּילָא 'חֹתָם הַרְגָלִין', כִּי עַקֵּר הוּא הָאֱמוּנָה'.

"אָמְרוּ לָהּ: מִי חָשִׁיב אֶת לְאֵתָאבוּלֵי וְכוּ"? - הִינּוּ: שְׁחַשְׁדוּהוּ שִׁישׁ לוֹ גְדֻלוֹת, וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי נִתְקַלְקְלוּ הַרְגָלִין וְכוּ'.

יב.

(ח"א לה, ה-ז)

עַקֵּר הַמַּחִין שְׁמַקְבְּלִין עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה, אֵין מְקַבְּלִין אֶלָּא מ'אֹרֶה-הַפְּנִים', דְּרַךְ הָאֱמוּנָה, הַנִּקְרָאת מְלָכוֹת, בְּחִינַת 'ירוּשָׁלַיִם', כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (בְּרַאשִׁית יד, יח): "וּמִלְכֵי צָדֵק מְלֶךְ שָׁלֵם", וְתַרְגוּמוֹ: "מִלְכָּא דִירוּשָׁלַיִם".

וְהִיא בְּחִינַת 'אֱמוּנָה', כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (ישעיה א, כו): "עִיר הַצֶּדֶק קָרְיָה נְאֻמָּנָה". וְהִיא בְּחִינַת 'פְּשֻׁטָא אֹרִיתָא' וְכוּ'.

וּכְשֶׁאָדָם מְכַנֵּס 'שְׂכָלוֹ', נִשְׁמָתוֹ, בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה, הִינּוּ 'פְּשֻׁטָא אֹרִיתָא', הִינּוּ 'מְשֻׁאֲזוּמָתָן' - אֲזִי צָרִיךְ לְשַׁמֵּר הָאֱמוּנָה, שְׁלֵא יִינָקוּ מִפְּנֵה הַחִיצוֹנִים.

כִּי הִיא שׁוֹכְנַת בְּתוֹךְ הַחִיצוֹנִים, בְּחִינַת (יחזקאל ה, ה): "זֹאת יְרוּשָׁלַיִם שְׁמִתִּיהָ בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם וְסָבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת". ו'ירוּשָׁלַיִם' הוּא בְּחִינַת 'אֱמוּנָה', כְּמוֹ שְׁכַתוֹב: "קָרְיָה נְאֻמָּנָה", וְהוּא 'פְּשֻׁטָא אֹרִיתָא' וְכוּ'.

יג.

(ח"א רפ)

עַקֵּר בְּרוּר הַנִּיצוּצוֹת מִן הַקְּלָפוֹת, הוּא עַל-יְדֵי 'אֱמוּנָה'. כִּי דְרַךְ הָאֱמוּנָה, לְשִׁכְן תְּמִיד אֶצֶל אֵלוֹ הַקְּדוּשׁוֹת הַנְּפֻלוֹת.

בְּבְחִינוֹת (יחזקאל ה, ה): "זֹאת יְרוּשָׁלַיִם בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם שְׁמִתִּיהָ וְסָבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת". 'ירוּשָׁלַיִם' הִיא "קָרְיָה נְאֻמָּנָה" (ישעיה א, כא-כו), בְּחִינַת 'אֱמוּנָה' - הִיא "שׁוֹכְנַת בְּתוֹךְ הַגּוֹיִים וְסָבִיבוֹתֶיהָ" וְכוּ' - כִּי 'הִיא' בִּינֵיהֶם תְּמִיד כְּנ"ל.

וְעַל-כֵּן אֵלוֹ הַנִּיצוּצוֹת שְׁנַפְּלוּ - הֵם נִדְבָקִים וְנִתְאַחֲזִין 'סָבִיבוֹת הָאֱמוּנָה', וְהִיא מַעֲלָה אוֹתָם מִשָּׁם.

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת "מְשֻׁאֲזוּמָתָן בְּאֱמוּנָה" (שְׁבַת לא), שְׁעַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה, מַעֲלִין הַנִּיצוּצוֹת 'כְּנ"ל' - שְׁזֶה עַקֵּר בְּחִינַת 'מְשֻׁאֲזוּמָתָן', לְהַעֲלוֹת הַנִּיצוּצוֹת.

יד.

(לקוטי מוה"ר"ן, התורה "רב לָכֵם" - בְּהוֹסְפוֹת מִכְּתַב-יָד רַבְּנוֹ ז"ל, הַנִּדְפָּס בְּסוֹף הַסֵּפֶר)

'ירוּשָׁלַיִם' נִקְרָא 'אֱמוּנָה', כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (ישעיה א, כא-כו): "קָרְיָה נְאֻמָּנָה".

"צִיּוֹן בְּמִשְׁפַּט תִּפְדָּה" (ישעיה א, כז)

טו.

(ח"א ב, ה)

לְעֵתִיד שְׁיִתְקַן בְּחִינַת 'מִשְׁפַּט', כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (ישעיה א, כז): "צִיּוֹן בְּמִשְׁפַּט תִּפְדָּה" - אֲזִי יִתְעַבֵּר "עֲנַנִּין דְּמִכְסִין עַל עֵינָא" (זהר פְּנִיחַס רַנְב), כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (שָׁם נב, ח): "כִּי עֵין בְּעֵין יִרְאוּ בְּשׁוֹב ה' צִיּוֹן".

לקוטי תפלות

פרשת דברים

מפתח התפלות

שנזכה למשפט־דקדשה, ולדינים פטורים והגונים, ועל־ידי־זו נזכה לתקון־הברית (ח"ב ה).

[ג] ענין 'משנה תורה' - שנזכה להטפיע לחם משנה' 'שפע פפולה' ביום השבת, שהוא בחינת "משנה תורה", ולחדש בשבת 'חדושי־תורה' בפולה (ח"א נח).

[א] "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל וגו'" - בענין 'תוכחה של משה', שנזכה למוכחים הגונים כמו 'משה רבינו', שתוכחתם הטובה יוסיף ויתן ריח טוב בנשמותינו (ח"ב ח).

[ב] "ואצוה את שפטיכם וגו', ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו" - בענין 'תקון־המשפט',

חוס וחינו ברחמיך הרבים, ושלח לנו מוכיח טוב וראוי והגון, מוכיח אמתי, שיהיה ראוי להוכיח את עמך ישראל באמת.

ושמרנו והצילנו ברחמיך הרבים, ממוכחים, שאינם הגונים וראויים להוכיח את עמך ישראל.

כי אתה ידעת, כי לאו כל אדם ראוי להוכיח, כי המוכחים שאינם

א [א] לקוטי־תפלות ח"ב ח

(על־פי לקוטי־מוהר"ן ח"ב ח, 'תקעו תוכחה')

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל וגו'" (דברים א, א)

בענין 'תוכחה של משה' - שנזכה למוכחים הגונים כמו 'משה רבינו', שתוכחתם הטובה יוסיף ויתן ריח טוב בנשמותינו

כשופר ארים קולי ואקרא, רבנו של עולם, אדון יחיד, מושל בכל,

ראויים והגונים, יכולים חס־ושלום להחליש את נשמותינו, על־ידי תוכחתם שאינה פהגן.

על־כן באנו לפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו, אוהב עמו ישראל, רחם עלינו למען שמך, ושלח לנו מושיע ורב ומוכיח הגון, שיהיה ראוי להוכיחנו ב"תוכחת מגלה מאהבה מסתרת".

"יהלמני צדיק חסד ויוכיחני", בתוכחתו הטובה, בתוכחה של משה רבנו עליו־השלום, אשר על־ידי תוכחתו הטובה, יוסיף ויתן ריח טוב בנשמותינו, ויחזק ויאמץ את נשמותינו על־ידי תוכחתו הטובה. ויתחזקו ויתאמצו ויתגברו נשמותינו על־ידו, בכח גדול דקדשה.

עד שימשך וישפע, שפע טובה וברכה, לכל העולמות התלויים בנשמותינו, באפן שזוכה על־ידי המוכיח הראוי, לשוב בתשובה שלמה לפניך באמת מאהבה, עד שיתהפכו כל עונותינו לזכיות.

ותשפיע על המוכיח האמתי - 'קולו של משה', שהוא קול השיר שיתער לעתיד, שהוא שיר פשוט, כפול, משלש, מרבע, הכלול בשמך הגדול והקדוש, שהוא 'שיר של חסד' שיתנגן לעתיד על שבעים־ושנים נימין, בעת שיגיע קבול שכרן של הצדיקים לעתיד. אשרי און שיזכה לשמע קול השיר הזה.

רחם עלינו ברחמיך הרבים, ותן לנו מוכיח פזה שיוכל להוכיחנו

בקול השיר הזה. ויקים בהמוכיח האמתי מקרא שכתוב: "קרא בגרון אל תחשך, כשופר הרם קולך".

ונזכה, שיעורר ויגלה וימשיך עלינו, ה'קול המשקה את הגן־עדן, שהוא ה"נהר היוצא מעדן להשקות את הגן", שהוא קול השיר הקדוש הזה שיתער לעתיד בעת שתחדש את עולמך בחסדך הטוב, כמו שכתוב: "עולם חסד יבנה". אשר על־ידי הקול הזה, גדלים כל הריחות טובות, וכל היראות הקדושות.

ותמשיך עלינו יראה־שלמה, יראה־עלאה, יראת־הרו־ממות, ואירא ואפחד ואזחיל ואזחיל וארעד ממך תמיד. ואזכה להרגיש יראתך הקדושה עלי תמיד, בכל רמ"ח אברי ושס"ה גידי, ותהיה יראתך על פני לבלתי אחטא. ותזכני לענוה אמתית, עד שאזכה להכלל בך באמת.

ובכן תרחם עלי ברחמיך הרבים ובחסדיך הגדולים, ותזכני לבטל ולשבר 'תאות־אכילה' לגמרי באמת, ואזכה להכניע 'מזונא־דגופא', ולגבר ולחזק ולאמץ בכל עז ותעצומות 'מזונא־דנשמתא'.

רבנו של עולם, אתה יודע גדל חלישות נשמותינו, אשר נחלשו מאד מאד בעונותינו־הרבים והעצומים מאד, עד אשר כל משכבנו נהפך בחלינו, אשר אי אפשר להעריך ולספר כלל, עד אשר "כשל כח הסבל".

הַמְקַלְקְלִים אֶת הַמְשָׁפֵט, וּפּוֹגְמִים
בְּמִרְכָּבָה הָעֲלִיּוֹנָה, בְּכִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט,
אֲשֶׁר שָׁם הָאֱהָבָה הַקְּדוּשָׁה שׁוֹרָה, וְעַל-
יְדֵי־זֶה נוֹפְלִים 'אֱהָבוֹת-נְפוּלִין' מִשָּׁם,
וּמְכַנְיָסִים 'תְּאוֹת-נְאוּף' בְּעוֹלָם, וּמְבִיאִין
חֶסֶד-וְשָׁלוֹם 'טְמֵאת מְקַרְה-לִילָה' עַל-יְדֵי
עוֹוֹת דֵּינָם.

אָנָּה רַחוּם צַדִּיק, יְהוָה אוֹהֵב מִשְׁפָּט,
אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל. אַתָּה יוֹדֵעַ מַה
שֵׁיִשׁ לָנוּ מֵעַצְמָנוּ, מַה שֶׁתְּאוֹת גּוֹפְנוּ
רוֹדְפִים אַחֲרֵינוּ בְּכָל-עֵת, עַד אֲשֶׁר
נִכְשְׁלָנוּ וְאִין עוֹזֵר, אַף גַּם זֹאת גּוֹרְמִים
לָנוּ מַה שֶׁגּוֹרְמִים, הַפְּגָמִים הַנִּמְשָׁכִין
מִכָּל־לַיִת הָעוֹלָם.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, עָלֶיךָ הִשְׁלַכְנוּ אֶת
יְהֻבֵינוּ, הִצִּילָנוּ, שְׁמַרְנוּ
בְּרַחֲמֶיךָ, שְׁלֵא יִזִּיק לָנוּ כָּל־עוֹוֹת
מִשְׁפָּטָם, וְתַצִּילָנוּ מֵאֱהָבוֹת-הַנְּפוּלִין,
וְנִזְכֶּה לְהַעֲלוֹת וּלְבָרַר אֶת כָּל הָאֱהָבוֹת,
לְהַעֲלוֹתָם וּלְהַחֲזִירָם אֶל שְׂרָשָׁם
שֶׁבְקִדְשָׁה בְּאַמֶּת.

וְתַעֲזָרְנוּ וְתִזְכְּנוּ, לְתַקֵּן אֶת הַמְשָׁפֵט,
בְּקִדְשָׁה וּבְטַהֲרָה גְדוּלָה,
בְּתַכְלִית הַתְּקוּן בְּשִׁלְמוֹת.

וְתִהְיֶה עִמָּנוּ תְּמִיד, וְתִשְׁמְרָנוּ וְתַעֲזָרְנוּ
וְתוֹשִׁיעֵנוּ, שְׁלֵא נִפְגַּם אֶת
הַתְּפִלִּין וְהַמַּחֲזִין שְׁלָנוּ, וְלֹא יַעֲלֶה אֶל
הַמַּח, לַחֹת וְשִׁמְנוּנֵי רְעוֹת, שֶׁהֵם
בְּחִינַת טַפַּת עֲשׂוֹ וְיִשְׁמַעְאֵל.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אַתָּה יוֹדֵעַ שְׂאִין בִּי
דַעַת אֵיךְ לְהַתְּפַלֵּל עַל-זֶה, רַק

מֵלֵא רַחֲמִים בְּכָל-עֵת, חוֹסֶה עַל נַפְשֵׁנוּ
וְרוּחֵנוּ וְנִשְׁמוֹתֵינוּ, וְחֹזֵק וְאַמְצָם
בִּירְאֵתְךָ הַקְּדוּשָׁה, וְתִשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם
וְתִשְׁקֵם, מִשְׁקִיא דְּגַנְתָּא-דְּעַדָן. וְתִמְשִׁיךְ
עֲלֵיהֶם רֵיחַ-טוֹבָה, רֵיחַ גֵּן-עַדָן.

עַד אֲשֶׁר כָּל מַעֲשֵׂינוּ הָרָעִים, כָּל־
יְתֵהֲפֹכוּ לְזַכִּיּוֹת בְּחִסְדְּךָ הַגְּדוֹל,
וְיַעֲלוּ רֵיחַ-טוֹב לְפָנֶיךָ, כְּמוֹ שְׁכֵתוֹב:
"נִרְדִּי נִתַּן רֵיחוֹ". וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ-
זְכוּרָנָם-לְבִרְכָה: "עֲזֹב לֹא נֹאמַר, אֲלֵא
נִתַּן". וַיִּקְיָם בָּנוּ מְקַרָּא שְׁכֵתוֹב: "יְרוּיֵן
מִדְּשָׁן בֵּיתְךָ, וְנַחַל עַדְנִיךָ תִשְׁקֵם".

☪ [ב] לְקוּטֵי-תְּפִלוֹת ח"ב ה ☪

(על-פי לקוטי-מוה"רן ח"ב ה, 'תקעו אמונה')

"וְאַצֹּה אֶת שִׁפְטֵיכֶם וְגו', וְשִׁפְטֵתֶם

צַדִּיק בֵּין אִישׁ וּבֵין אָחִיו" (דְּבָרִים א. טז)

בַּעֲנִין 'תְּקוּן-הַמְשָׁפֵט' - שְׁנִזְכֶּה לְמִשְׁפָּט-
דְּקִדְשָׁה, וּלְדִינִים כְּשָׂרִים וְהַגּוֹנִים, וְעַל-יְדֵי־זֶה
נִזְכֶּה לְתְּקוּן-הַבְּרִית

וּבְכֵן תִּרְחַם עֲלֵינוּ מֵלֵא רַחֲמִים,
וְתַצִּילָנוּ וְתִשְׁמְרָנוּ אוֹתָנוּ וְאֶת כָּל
עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל, מִרְבָּנִים וְדִינִים שְׂאִינָם
כְּשָׂרִים וְהַגּוֹנִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם.

כִּי אַתָּה יוֹדֵעַ, אֶת כָּל מַה שֶׁהֵם גּוֹרְמִים
לָנוּ בְּעוֹנוֹתֵינוּ-הָרַבִּים, וְאִין מִי
שִׁיעֵמַד בְּעַדְנוּ, כִּי אִין בָּנוּ כַח וְגִבּוֹרָה
לְהַכְּנִיעֵם וּלְהַשְׁפִּילָם.

אָנָּה יְהוָה, בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, הַמְּלִיךְ
הַמְשָׁפֵט, זָכְנוּ לְמִשְׁפָּט-דְּקִדְשָׁה,
וְהִצִּילָנוּ מִדִּינִים וּרְבָנִים שְׂאִינָם הַגּוֹנִים,

וְתִשְׁמְרֵנוּ וְתִצְלֵנוּ תָּמִיד מִ"מִקְרָה-
לִילָה", וְתִזְכְּנוּ מִהָרָה
לְתִקּוּן-הַבְּרִית בְּשָׁלוֹת בְּאֵמֶת כְּרָצוֹןךָ
הַטּוֹב.

✪ [ג] לקוטי-תפלות ח"א נח ✪

(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א נח, 'תלת נפקין מחד')

- ענין 'משנה תורה' -

שנזכרה להשפיע 'לחם משנה' 'שפע כפולה' ביום
השבת, שהוא בחינת 'משנה תורה', ולחדש
בשבת 'חדושי-תורה' כפולה

וּבְכֵן תִּזְכְּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים, לְחֹדֶשׁ
'חֲדוּשֵׁי-דָאוּרֵייתָא' בְּשַׁבַּת עַל
חַד תְּרִין, חֲדוּשֵׁין אֲמִתִּים דְּקִדְשָׁה,
חֲדוּשֵׁין שְׂיֵהִיו לְנַחַת וּלְרָצוֹן לְפָנֶיךָ.

וְנִזְכָּה לְהַשְׁפִּיעַ 'לֶחֶם מִשְׁנֵה' בְּיוֹם
הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא "מִשְׁנֵה תוֹרָה".
וְתִזְכְּנוּ לְשִׁפְעַ כְּפוּלָה, לְהַמְשִׁיךְ 'שִׁפְעַ
כְּפוּלָה' "מִשְׁנֵה תוֹרָה", בְּיוֹם הַשַּׁבָּת
קִדְשׁ. וְעַל-יְדֵי קִדְשַׁת שַׁבָּת, יִהְיֶה נִמְשָׁךְ
הַשִּׁפְעַ לְכָל הָעוֹלָמוֹת.

וְתַעֲזְרֵנוּ וְתוֹשִׁיעֵנוּ לְקַבֵּל שַׁבַּת קִדְשׁ
בְּשִׂמְחָה גְדוּלָה, בִּירְאָה
וְאַהֲבָה וּבְקִדְשָׁה וְטַהֲרָה גְדוּלָה, וְלַעֲנֹג
אֶת הַשַּׁבָּת בְּכָל מִינֵי עֲנֹג. וְעַל-יְדֵי קִדְשַׁת
שַׁבָּת, יִהְיֶה נִמְשָׁךְ רְפוּאָת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאָת
הַגּוּף, לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל.

וְתִמְשָׁיֶךְ עָלֵינוּ עַל-יְדֵי קִדְשַׁת שַׁבָּת,
הָאֲרֵת ה'תְּשׁוּבָה-עֲלָאָה',
וְנִזְכָּה מִהָרָה לָשׁוּב בְּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה

עָלֶיךָ לְבַד אָנִי מִשְׁלִיךְ יְהוֹבִי, "שִׁפְטֵנִי
אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבִי, מִגּוֹי לֹא חָסִיד,
מֵאִישׁ מִרְמָה וְעוֹלָה תִּפְלֹטֵנִי. שִׁפְטֵנִי
כְּצַדִּיק יְהוָה אֱלֹהֵי, וְאֵל יִשְׁמְחוּ לִי. צַדִּיק
וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כְּסֹאֶךָ, חָסֵד וְאֵמֶת יִקְדְּמוּ
פָּנֶיךָ. מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטֵי יֵצֵא, עֵינֶיךָ תִּחְזֹנָה
מִיִּשְׂרָאֵל".

מֵלֵא רַחֲמִים, רַחֵם עָלֵינוּ לְמַעַן שִׁמְךָ
לְבַד, אֶף-עַל-פִּי שְׁעֵשִׂינוּ מֵה
שְׁעֵשִׂינוּ, עַד אֲשֶׁר אֵין לָנוּ חֶסֶד-וְשָׁלוֹם
שׁוֹם מִלֵּיץ יִשְׂרָאֵל.

אֶתָּה יְהוָה לְבַד תִּגַּן בְּעַדֵּינוּ, וְתִשְׁמְרֵנוּ
וְתִצְלֵנוּ מִכָּל מָה שְׂאָנוּ צְרִיכִים
לְהַנְצִיל בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחֵי-נִיּוֹת, וְתִצְלֵנוּ
מִשְׂגָּגוֹת וּמִזִּידִין וּמִרְדִּים, בְּאִפְן שְׁנִזְכָּה
לְתִקּוּן-הַבְּרִית בְּאֵמֶת. בְּאֵין מִלֵּיץ יִשְׂרָאֵל
מוֹל מַגִּיד פֶּשַׁע, תִּגִּיד לִיעֲקֹב דְּבַר חַק
וּמִשְׁפָּט, וְצַדִּיקוֹ בְּמִשְׁפָּט הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט,
הָאוֹחֵז בְּיַד מִדַּת מִשְׁפָּט.

וְתַעֲזְרֵנוּ בְּכַחַךְ הַגְּדוֹל, לְקַשֵּׁר אֶת
הַמִּרְכָּבָה הַקִּדְוֶשָׁה, עַד
שְׁנִזְכָּה לְתִקּוּן-הַמִּשְׁפָּט, וְיִתְתְּקֵנוּ "כְּסֹאוֹת
לְמִשְׁפָּט כְּסֹאוֹת לְבֵית דֹּד".

וְנִזְכָּה לְתַקֵּן בְּשָׁלוֹת פָּגַם הָאֲהָבוֹת-
הַנְּפוּלִין, וְלֹא יִהְיֶה לָנוּ שׁוֹם
תְּאוּהָ רָעָה הַנִּמְשַׁכֶּת מִהָאֲהָבוֹת-הַנְּפוּלִין.

וְתִזְכְּנוּ לְאַהֲבָה-דְּקִדְשָׁה, לְקַבֵּל עָלֵינוּ
תָּמִיד עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם,
בְּאַהֲבָה רַבָּה וְעֵזָה, וּבְשִׂמְחָה וְחִדּוּה
גְדוּלָה.

לְפָנַי בְּאֵמֶת, וּתְזַכְּנוּ לִ'תְשׁוּבָה-מֵאֵהָבָה'
בְּרִצּוֹנְךָ הַטּוֹב.

וְתִמְשִׁיךְ חַן וְחֶסֶד וְהוֹד וְהַדָּר
וְתִפְאֶרֶת, עַל כָּל כְּשָׁרֵי-הַדּוֹר
הָאֲמֵתִיִּים, וְתִתֵּן לָהֶם חַן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים
בְּעֵינַיִךְ וּבְעֵינַי כָּל רוּאָם, וְתִרְפְּאֵם מִכָּל
תַּחֲלוּאֵיהֶם וּמִכָּל מְכַאֲבֵיהֶם, וְיִהְיוּ
מְכַבְּדִים בְּעֵינַי הַבְּרִיּוֹת.

וְכֹל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי כְשֵׁרוֹתוֹ, כֵּן יִקְבַּל
לְפִי וְהַדָּר וְיִתְגַּדֵּל בְּעֵינַי הַבְּרִיּוֹת,
וְעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה נַעֲשֶׂה אֲצִלָּם כְּלִי וְצִיּוֹן
לְקַבֵּל בְּתוֹכָם "מִשְׁנֵה תּוֹרָה", 'חֲדוּשֵׁי-
דְאוּרֵייתָא', לְחֲדָשׁ בְּשַׁבַּת 'חֲדוּשֵׁי-תּוֹרָה'
בְּכַפְלִים.

מגלת איכה

"בְּכֹו תִבְנֶה בַּלֵּילָה" (איכה א, ב)

"שְׁתִּי בְּכִיּוֹת הִלְלוּ לְמָה וְכוּ', אוֹתוֹ הַלֵּילָה, לֵיל תִשְׁעָה-בְּאָב הִיָּה, אָמַר לְהֵן הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְיִשְׂרָאֵל: אַתֶּם בְּכִיִּתֶם בְּכִיָּה שֶׁל חֲנָם, וְאֲנִי אֶקְבַּע לָכֶם בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת, וְכוּ'". (סנהדרין קד:)

א.

(ח"ב ז, יא)

עַל-יְדֵי חֲטָא הַמְּרֻגְלִים, גָּרְמוּ חֲרָבָן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַז"ל (תענית כט. סוטה לה. סנהדרין קד: במדבר-רבה טז, כ; תנחומא שלח יב): "אתם בכיתם בכיה של חנם, אני אקבע לכם בכיה לדורות - פי אותו הלילה, ליל תשעה-באב היה, שבו נחרב הבית-המקדש".

וּמִשֶּׁהֲרִבְנוּ בִקְשׁ עַל זֶה: "סֶלַח נָא" (במדבר יד, ט) - פִּי בִזָּה הַחֲטָא וְהַפָּגַם, תְּלוּיִים כָּל הָעוֹזְנוֹת, פִּי עַל-יְדֵי-זֶה הַפָּגַם, נִחְרַב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ.

"דְּרָכֵי צִיּוֹן אֲבֵלוֹת מִבְּלִי בְּאִי מוֹעֵד" (איכה א, ד)

ב.

(ח"א לא, ד)

הַיִּסּוּרִים שֶׁיֵּשׁ לְאָדָם בְּדַרְכָּיִם, הִיא בְּסִפְתַּי גִּלְגְּלֵי הַרְקִיעַ'.

כִּי "אֵין לָךְ דָּבָר מִלְּמֻטָּה, שְׂאִין לוֹ כּוֹכַב מִלְּמַעְלָה" (בראשית-רבה י, ו). יֵשׁ 'כּוֹכְבִים' שֶׁמְגַדְלִים מִיְּנֵי 'עֲשׂוּבִים' בְּמִקְוֹמוֹת שְׂמַאֲרִים, וְיֵשׁ שָׁהֶם מְחִיבִים שְׂיָהָא דְרָךְ

בְּנֵי-אָדָם' בְּמִקְוֹמוֹת שְׂמַאֲרִים, וְיֵשׁ שְׂמִחִיבִים שְׂיָהָיָה 'מְדַבֵּר', וְיֵשׁ שָׁהֶם מְחִיבִים שְׂיָהָא 'יָשׁוּב'.

וּלְפִי ה'הִתְנוּצְצוֹת הַכּוֹכְבִים' עַל הַמִּקְוֹם, כֵּן הַמִּקְוֹם מִתְנַהֵג.

וְזָהוּ בְּחִינּוֹת (איכה א, ד): "דְּרָכֵי צִיּוֹן אֲבֵלוֹת מִבְּלִי בְּאִי מוֹעֵד". "מוֹעֵד" - זֶה בְּחִינּוֹת 'גִּלְגְּלֵי הַרְקִיעַ', שֶׁעַל-יָדָם נִחְשָׁב הַזְּמַן.

וְזָהוּ (משלי ד, יט): "דְּרָךְ רָשָׁעִים כְּאֲפֵלָה" - שְׂאִין 'כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת' מְאִירִין לָהֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְשָׁלִים. וְהַכֹּל תְּלוּי בְּבְרִית' וְכוּ'.

ג.

(חיי-מוהר"ן טטו)

ה'דַּרְכִּים' מִבְּקָשִׁים אֵת תִּפְקִידָם, כְּדֹאִיתָא בְּמִדְרָשׁ (איכה-רבה א, ל) עַל פְּסוּק "דְּרָכֵי צִיּוֹן אֲבֵלוֹת" (איכה א, ד): "שָׁהֶם מִתְאַבְּלִים עַל שִׁפְסָקוֹ עוֹלֵי-רִגְלִים שֶׁהִיוּ עוֹבְרִים עֲלֵיהֶם".

וְכֵן אֵלוֹ בְּנֵי-אָדָם שָׁהֶם נוֹסְעִים וְהוֹלְכִים לְהַצְדִּיק-הָאֱמֶת, כְּשֶׁחֲסוּשְׁלוֹם נִפְסָק אֶחָד מֵהֶם וְנִמְנַע מִלְּנַסֵּעַ - אֲזִי גַם ה'דַּרְכִּים' מִתְאַבְּלִים וּמִבְּקָשִׁים אֵת תִּפְקִידָם, כִּי הַדַּרְכִּים תְּאֵבִים שֶׁיִּסַּע עוֹד אֶחָד עֲלֵיהֶם לְהַצְדִּיק-הָאֱמֶת.

ד.

(ספורי-מעשיות, מעשה הו ממלך ענו, בסוף)

"דְּרָכֵי צִיּוֹן אֲבֵלוֹת" (איכה א, ד). "צִיּוֹן" - סְהִיא בְּחִינַת ה'צִיּוֹנִים' שֶׁל כָּל

הַמְדִינֹת, שְׁכַלְכֵם נְתוּעֵדִים לְשֵׁם, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (יחזקאל לט, טו): "וְרָאָה אָדָם וּבָנָה אֶצְלוֹ צִיּוֹן".

וְזָהוּ (ישעיה לג, כ): "חִזָּה צִיּוֹן קְרִית מִזְעֵדְנוּ", רַאשֵׁי־תְבוֹת: מִצַּח"ק" - שְׁשֵׁם הָיוּ נְתוּעֵדִים כָּל הַצִּיּוֹנִים. וּמִי שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִידַע אִם לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר אוֹ הַמְשָׁאֵל וּמִתֵּן, הָיָה יוֹדֵעַ שֵׁם. יְהִי רְצוֹן שְׁיִבְנֶה בְּמַהֲרָה בְּיַמֵּינוּ אָמֵן.

"וְתִרְדַּ פְּלָאִים" (איכה א, ט)

ה.

(שיחות-ה' ד)

דַּע: שְׁמִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, נָפַל הָעִשִּׂירֹת בְּעַמְקֵי הַקְּלָפוֹת, בְּבַחֲיִנַת: "וְתִרְדַּ פְּלָאִים" (איכה א, ט) - פְּלָאִים, אוֹתִיּוֹת אֲלֶפֶי"ם. הֵינּוּ: שֶׁהָאֲלֶפֶי"ם שֶׁל עִשִּׂירֹת, יִרְדַּ פְּלָאִים, דְּהֵינּוּ יִרְדָּה גְּדוּלָּה וּנְפִלְאָה.

עַל־כֵּן בְּהִכָּרַח שֶׁיְהִיָּה לוֹ חֶסֶד־וְשָׁלוֹם יִרְדָּה גְּדוּלָּה מְאֹד קִדְּם שְׂפָא לְעִשִּׂירֹת, דְּהֵינּוּ אֲלֶפֶי"ם מְזַמְנִים.

"מִמְרוֹם שָׁלַח אֵשׁ בְּעַצְמֹתַי וַיִּרְדָּנָה" (איכה א, יג)

ו.

(ח"ב סז)

"יֵשׁ מְאוּרֵי־אוּר' וּמְאוּרֵי־אֵשׁ" (זוהר בראשית כא, ויקהל רח.) - וְהֵם "זָה לְעַמַּת זָה" (קהלת ז, יד), שְׁכַשְׁיֵשׁ כַּח לְמְאוּרֵי־אוּר', אַזִּי נִכְנָעִין מְאוּרֵי־אֵשׁ. וְכֵן לְהַפְּדֵ:

שְׁכַשְׁנִכְנָעִין וְנִסְתַּלְקִין מְאוּרֵי־אוּר' חֶסֶד־וְשָׁלוֹם, אַזִּי מִתְגַּבְּרִין מְאוּרֵי־אֵשׁ.

וְזָה בַחֲיִנַת הַרְבֵּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ - בַּחֲיִנַת (איכה א, יג): "מִמְרוֹם שָׁלַח אֵשׁ בְּעַצְמֹתַי" - כִּי נִתְגַּבְּרוּ מְאוּרֵי־אֵשׁ, עַל־יְדֵי שְׁנִסְתַּלְקוּ מְאוּרֵי־אוּר', בְּבַחֲיִנַת: "רַחֵל מִבְּפֶה עַל בְּנֵיהָ" (ירמיה לא, יד).

כִּי הַבְּכִיָּה שֶׁהִשְׁכִּינָה בּוֹכָה וּמִיִּלְלַת כְּבִיכּוֹל עַל יִשְׂרָאֵל, הוּא בַחֲיִנַת הַסְּתַלְקוֹת מְאוּרֵי־אוּר', וְאַזִּי מִתְגַּבְּרִין חֶסֶד־וְשָׁלוֹם מְאוּרֵי־אֵשׁ, בַּחֲיִנַת: "מִמְרוֹם שָׁלַח אֵשׁ".

"קוֹל נִתְנֵנוּ בְּבֵית ה' כִּיּוֹם מוֹעֵד" (איכה ב, ז)

בְּקַל עֵמָא דְּמַצְלִין בְּחֻגְא דְּפִסְחָא. (תרגום)

ז.

(ח"א רא)

מְרַמֵּז ב'תְּרַגּוּם אִיכָה: "שְׁבַפְסַח צוּעֵקִין בַּהֲתַפְּלָה" - עַל פְּסוּק (איכה ב, ז): "קוֹל נִתְנֵנוּ בְּבֵית ה' כִּיּוֹם מוֹעֵד" - בְּתְרַגּוּם: "בְּקַל עֵמָא דְּמַצְלִין בְּחֻגְא דְּפִסְחָא".

"טְבַעוּ בְּאֶרֶץ שְׁעָרֶיהָ" (איכה ב, ט)

ח.

(ח"א רפו)

יֵשׁ גְּזֵר־עֵדוֹן, וְהֵם שְׁנֵי בַחֲיִנּוֹת: גְּזוֹן, וְעֵדוֹן. בַּחֲיִנַת: הַכְּמָה עֲלָאָה, וְהַכְּמָה תַתָּאָה. כִּי עַקֵּר תַעֲנוּג גְּזֵר־עֵדוֹן - הוּא הַשְּׁגַת הַכְּמַת אֲלֻקוֹת, הֵינּוּ: הַכְּמָה־עֲלָאָה, וְהַכְּמָה־תַתָּאָה.

אך לזכות לזה - אי-אפשר פיאם על-ידי ה'שערים', בחינת 'שערי גן-עדן'. אך אלו ה'שערים', גנוזים וטמונים בארץ, בחינת (איכה ב, ט): "טבעו בארץ שעריה".

וצריכים לזה 'בעלת-הבית' מושל בארץ, שיזבל להוציא ולהקים ולהעמיד השערים שנטבעו בארץ.

ועל-ידי 'למוד פוסקים' - זוכין להיות מלך ומושל בארץ, ואז יכולין להעמיד ולהקים השערים שנטבעו בארץ.

וזתו: "שפטים ושטרים תתן לה בכל שעריה וכו' לשבטיה" (דברים טז, יח). "שבט", ראשי-תבות: "טבעו בארץ שעריה".

כי על-ידי ה"שופטים ושטרים" המנהיגים והמושלים בארץ, על-ידי 'משפטי-התורה', בחינת 'פוסקים' - על-ידי ידי-זה נתגליו השערים שנטבעו בארץ.

וזתו: "תתן לה בכל שעריה לשבטיה" - כי ה"שופטים ושטרים" מקימין השערים שנטבעו בארץ, ומגליו השערים שנתעלמו, בחינת "טבעו בארץ שעריה", על-ידי ה'משפט' שלהם.

כי כל 'מנהיג', איך שהוא מתנהג בעבודתו, על-כל-פנים הוא רחוק מדרכיהם וכו', וכן המקרבים אליהם וכו'.

שוב אמר רבנו ז"ל: שגם הצדיקים של עכשו, הם בבחינת התערבות עמהם, כי הם מנהיגים בביתם כמו מנהגי השורים והאדונים וכו'. ועל-ידי-זה אינם יכולים לומר תורה.

אף-על-פי שאומרים קצת מה ששיך להעולם, אף-על-פי-כן 'תורה' גמורה אין יכולין לומר וכו'.

ומאחר שאינם יודעים תורה - על-ידי-זה הם מנהיגים עצמם במנהגי השורים. כי מאחר שאינם יודעים תורה, הם מכרחים על-כל-פנים לנהג עצמם במנהגי הנ"ל - כי בלא זה, במה יהיה נפר מעלתם והשיבותם, מאחר שאינם בני-תורה.

וזתו בחינת (איכה ב, ט): "מלכה ושריה בגוים אין תורה, גם נביאה לא מצאו חזון מה".

"עטה ה' אשר זמם בצע אמרתו" (איכה ב, יז)

י.
(ח"א ריט)

"בצע אמרתו" (איכה ב, יז), "בזע פורפירא דילה" [קרע מלבושו] (איכה-רבא א, א). כי בודאי אין ה'בית-המקדש' יכול לסבל כבודו וגאותו יתברך, כמו שכתוב (מלכים-א ח, ט): "הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוה, אף כי הבית הזה" וכו'.

רק מחמת 'אהבת-ישראל', צמצם והלביש את 'גאותו', כדי להשרות

"מלכה ושריה בגוים אין תורה, גם נביאה לא מצאו חזון מה" (איכה ב, ט)

ט.

(תיי-מוהר"ן תנא)

אמר רבנו ז"ל: אפלו הצדיקים של עכשו, גם-כן יקרים מאד בעיני השם-יתברך. ואלמלא לא היה בהם רק מה שמרחקים ממנהגי הקלי-עולם, ההולכים בדרכי ומנהגי העכו"ם וכו' - גם-כן ידים.

"קומי רני בלילה לראש אשמרות" (איכה ב, יט)

יד.

(ח"א ג)

התקון שיוכל לשמע נגינה מפל אדם, הוא על-ידי שילמד בלילה תורה שבעל-פה, הינו: 'גמרא' שהיא בחינת 'לילה' וכו'.

וזהו (איכה ב, יט): "קומי רני בלילה" - הינו: שתהיה 'תקומה' לה'רנה', על-ידי ה'לילה' שהיא 'גמרא ש"ס'.

"שפכי כמים לבך נכח פני ה'" (איכה ב, יט)

טו.

(ח"א ט, ד)

"כמה אנן מרחקינן ממיא" (בבא-בתרא עד:)
- מבחינת: "שפכי לבך כמים נכח פני ה'" (איכה ב, יט) - והראה לנו סימן על-זה, שעדין לא הגענו למדרגה זאת, שנתפלל כל-כך בכונה, עד שנשפך לבנו לפני כמים.

כמו שכתוב (תהלים פט, מד): "אף תשיב צור חרבו ולא תקמותו במלחמה" - כי כל התפללות, הם בחינת 'חרב' אצל 'משיח' - ואם היו התפללות בבחינה הנ"ל, בודאי לא הייה "משיב צור חרבו" (תהלים פט, מד), וזה סימן: שעדין לא הגענו למדרגת: "שפכי לבך כמים נכח פני ה'".

טז.

(ח"א כ, ד)

"שפכי כמים לבך נכח פני ה'" (איכה ב, יט). "פני ה'" - זה בחינת 'באורי

שכינתו ב'בית-המקדש', פדי לגלות מלכותו.

אבל כשהטאו לפניו - אזי כביכול הראה וגלה גאותו וגאוונו, ולא רצה להלבישו ולצמצמו עזו, ומפילא נחרב הבית-המקדש.

כי מאחר שקרע ובטל הצמצום והלבוש - שוב אין הבית-המקדש יכול לסבל גאותו וגאוונו, כי "הן השמים ושמי השמים לא יכלכלוה", כנ"ל.

יא.

(ח"א ריט)

כשאמר רבנו ז"ל התורה "בצע אמרתו" (ח"א ריט), אמר אז 'דברי צחות' לדרשן אחד שישב אז על שלחנו: "בצע אמרתו" (איכה ב, יז) - ש'אומר' תורה בשביל 'בצע' וממון.

יב.

(ח"ב צא)

"בצע אמרתו" (איכה ב, יז), פרושו: 'לבוש'.

"צעק לבם אל ה'" (איכה ב, יח)

יג.

(ח"ב ה, ב)

כשנתקלקל וגופל ה'אמונה', עד שאין מועיל אפלו 'קול צעקה', שהוא 'קול בלא דבור' - אזי צריכין לצעק מן הלב לבד, בבחינת (איכה ב, יח): "צעק לבם אל ה'" - שהוא צעקת הלב לבד בלי קול.

וְדַרוּשֵׁי הַתּוֹרָה, כְּמוֹ (ויקרא יט, לב): "וְהִדְרִתָּ פְּנֵי זָקֵן" - זָקֵן זֶה 'הִדְרֵת-פָּנִים' - וְהֵם 'שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה תְּקוּנֵי דִקְנָא, וְהֵם 'שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרָשֶׁת בָּהֶן' - שְׁצָרִיד לְשֹׁפֵךְ שִׁיחוֹ וְתַפְלָתוֹ קִדְּם שְׂמֵמֶשֶׁיךָ בְּאוֹרֵי-הַתּוֹרָה.

וְזָהוּ (תהלים עז, ז): "עַם לִבְנֵי אֲשִׁיחָה" - כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת 'נִגּוּן וְשִׁמְחָה', בְּחִינַת 'בְּרוּר הַטּוֹב מִן הָרַע', עַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁמַר הַ'לֵב' מִ'פְּחַת-הַמְדָּמָה' - וְאִזּוּ יִכּוֹל לְשַׁפֵּךְ לְבוֹ פָּמִים לְפָנֵי ה', בְּבְחִינַת: "שֹׁפְכֵי כַּמִּים לִבְדָּ נִכַּח פְּנֵי ה'".

יז.

(ח"א לח, ז)

"תִּנָּא רַבֵּי יוֹסִי אוֹמֵר: אוֹי לָהֶם לְבָרִיּוֹת, רוֹאִים וְאֵינָם יוֹדְעִים מָה רוֹאִים, הָאָרֶץ עוֹמֶדֶת עַל עַמּוּדִים, וּמִים עַל הַהָרִים" (חגיגה יב:).

וְזָהוּ (תהלים קמז, יח): "יֵשֶׁב רוּחוֹ, יִזְלוּ מַיִם". עַל-יְדֵי "יֵשֶׁב רוּחוֹ" - שְׂמֵלֶקֶט וּמֵאֲסַף הָרוּחַ בְּיָדוֹ. עַל-יְדֵי-זֶה "יִזְלוּ מַיִם" - בְּחִינַת: "מִי צָרַר מַיִם", שֶׁהוּא בְּחִינַת הַ'לֵב', בְּחִינַת: "שֹׁפְכֵי כַּמִּים לִבְדָּ".

יט.

(ח"ב ב, ו)

"אֲמַת הַמַּיִם יוֹכִיחַ" (בבא-מציעא נט:). - "אֲמַת הַמַּיִם" - זֶה בְּחִינַת 'דְּבוּר שֶׁל תְּשׁוּבָה', בְּבְחִינַת (איכה ב, יט): "שֹׁפְכֵי כַּמִּים לִבְדָּ נִכַּח פְּנֵי ה'".

הֵינּוּ: 'בִּינָה', אָרֶץ הַחַיִּים, שְׂמֵמֶנָּה תּוֹצְאוֹת הַתְּפִלִּין. וְהַ'תְּפִלָּה' נִקְרָא עַמּוּד, עַל-שֵׁם (תהלים קו, ל): "וַיַּעֲמֵד פִּינְחָס".

וְ"עַמּוּדִים" - בְּחִינַת 'תְּפִלָּה', עַל הַ'מַּיִם', הֵינּוּ: עַל הַ'לֵב', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (איכה ב, יט): "שֹׁפְכֵי כַּמִּים לִבְדָּ נִכַּח פְּנֵי ה'".

"וּמַיִם עַל הַהָרִים" - זֶה בְּחִינַת 'תּוֹרָה', שֶׁעַל-יְדֵהּ נִתְעוֹרַר 'חֶסֶד אַבְרָהָם'. כִּי הַ'הָרִים' זֶה 'תּוֹרָה', שֶׁהוּא מְרוֹמָם וְכוּ'.

כ.

(ח"ב טו)

יֵשׁ "לֵב אֲבֹן" (יחזקאל יא, יט; לו, כז), דְּהֵינּוּ "אֲבִירֵי לֵב הָרְחוּקִים מִצְדָּקָה" (ישעיהו מז, יב).

וְזָהוּ (תהלים קיד, ח): "הַהֶפְכִי הַצּוּר אָגַם מַיִם" - דְּהֵינּוּ: שְׁנֵת-הַפֶּךְ לְלֵב רָד', בְּחִינַת (איכה ב, יט): "שֹׁפְכֵי כַּמִּים לִבְדָּ נִכַּח פְּנֵי ה'", הֵינּוּ: לֵב רָד' לְהַתְנַדֵּב לְצְדָקָה.

וּבְשִׁבִיל-זֶה נִקְרָא 'צְדָקָה': 'מַיִם' - כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (עמוס ה, כד): "וַצְדָּקָה כְּנַחַל אֵיתָן".

יח.

(ח"א נד, ו-בסוף)

"מִי אֲסַף רוּחַ בְּחַפְנָיו, מִי צָרַר מַיִם בְּשִׁמְלָה" (משלי ל, ד) - 'מַיִם' בְּחִינַת 'לֵב', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (איכה ב, יט): "שֹׁפְכֵי כַּמִּים לִבְדָּ".

הֵינּוּ: שְׁעַל-יְדֵי-זֶה שְׂמֵלֶקֶט וּמִבְּרַר הָרוּחַ-טוֹבָה מִן הָרוּחַ-רָעָה, הוּא צוּרַר מַיִם בְּשִׁמְלָה - שְׁשׁוּמַר הַ'לֵב' שֶׁלֹּא יִשְׁלַט עָלָיו הַמְדָּמָה.

"בְּמַחְשָׁבִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמַתִּי עוֹלָם" (איכה ג, ו)

נא.

(ח"א ג)

תֹּרְהָ שְׁבַע־לִפְהָ, הִיא בְּחִינַת לִילָה,
כְּמוֹ שְׁאֲמְרוּ רַז"ל (סנהדרין כד. על
איכה ג, ו): "בְּמַחְשָׁבִים הוֹשִׁיבֵנִי - זֶה תִּלְמוּד
בְּבַלְי".

נב.

(ח"א נג, א)

אֵלֹהֵי בְנֵי־אָדָם הַנוֹפְלִים בְּתַאֲוֹת־מְמוֹן,
וְאֵינֶם מְאֱמִינִים שֶׁהַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא
יִכּוֹל לְפָרֵס אֶת־הָאָדָם בְּסִבָּה קְלָה, וְרוֹדְפִים
אֲחֵר פְּרַנְסָתָם בִּיגִיעוֹת גְּדוּלוֹת - אֵלֹהֵי בְנֵי־
אָדָם נִקְשְׂרִים בְּפָנִים דְּסִטְרָא־אֲחָרָא, אֲלֵקִים
אֲחֵרִים, חֶשֶׁךְ, בְּחִינַת מִיתָה, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב
(איכה ג, ו): "בְּמַחְשָׁבִים הוֹשִׁיבֵנִי" [כְּמַתִּי עוֹלָם].

נג.

(ח"א לה, ד-ה-ז)

לְמוֹד פִּשְׁטָא אורִיתָא, הוּא בְּחִינַת שְׁנָה'
(זהר פנחס רמד:). כְּמוֹ שְׁאֲמְרוּ חַז"ל
(סנהדרין כד. על איכה ג, ו): "בְּמַחְשָׁבִים הוֹשִׁיבֵנִי
- זֶה תִּלְמוּד בְּבַלְי". וְזֶה בְּחִינַת אֲמוּנָה,
כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (תהלים צב, ג): "וְאֲמוּנָתְךָ
בְּלִילוֹת", "וְלַחֲשֶׁךְ קָרָא לִילָה" (בְּרַאשִׁית א, ח).

וְאָדָם הַדְּבוּק תָּמִיד בְּעִבּוּד־תְּהוֹרָא,
וְנִתְיַגְעִים הַמְּחִין שְׁלוֹ מַחְמַת גְּדַל
הַדְּבֻקוֹת - אַזִּי יִלְמוּד פִּשְׁטָא אורִיתָא.

וְאַזִּי: ה'מחין' שְׁלוֹ, הֵינּוּ נִשְׁמָתוֹ - בָּאָה
בְּתוֹךְ אֲמוּנָה, בְּבְחִינַת (איכה ג, כג):
"הַדְּשִׁים לְבָבְךָ", וּמִתְחַדְּשִׁים וּמִתְחַזְּקִים
מְעִיפוֹתָם.

נד.

(ח"א לז, ב)

גֹּזֵף וְנִפְשׁוּ, הֵם בְּחִינַת אָדָם וּבְהֵמָה,
הַמְּרֹ וְצוּרָה, הַחֲכָמָה וְסִכְלוֹת,
'אור' וְחֶשֶׁךְ וְכוּ' - וְהֵם בְּחִינַת חַיִּים
וּמִיתָה וְכוּ', כְּמוֹ שְׁפָתוֹב וְכוּ'; וְכַתִּיב (איכה ג,
ו): "בְּמַחְשָׁבִים הוֹשִׁיבֵנִי" [כְּמַתִּי עוֹלָם] וְכוּ'.
וְהֵם בְּחִינַת שְׂכָחָה וְזִכְרוֹן וְכוּ'.

נה.

(ח"א קא)

יֵשׁ ע' אַנְפִּין נְהִירִין, וְיֵשׁ ע' אַנְפִּין
חֲשׂוּכִין. זָכָה, נַעֲשֶׂה לוֹ סֵם חַיִּים. לֹא
זָכָה, נַעֲשֶׂה לוֹ סֵם מָוֹת" (יומא עב:). 'סֵם־חַיִּים'
הוּא אַנְפִּין־נְהִירִין. 'סֵם־מָוֹת' הוּא אַנְפִּין־
חֲשׂוּכִין, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (איכה ג, ו): "בְּמַחְשָׁבִים
הוֹשִׁיבֵנִי כְּמַתִּי עוֹלָם".

"חֲסָדֵי ה' כִּי לֹא תִמְנֶנּוּ, כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו"

(איכה ג, כב)

נו.

(ח"ב קא)

עֵקֶר כָּלֹל וְשָׂדֶשׁ וְיִסּוּד שֶׁל כָּל הָעֲצוֹת
לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ וְכוּ' -
לְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו: "שִׁיקְרְבֵהוּ לְעִבּוּדְתוֹ
יִתְבָּרַךְ" וְכוּ'!

וְצָרִיכִין לְכַפֵּל וּלְשַׁנּוֹת זֹאת וּלְזַכֵּר זֹאת
בְּכָל יוֹם וְיוֹם - כִּי יֵשׁ כְּפָה וְכַמָּה
מִיַּי חֲלִישוֹת וּבְלִבוֹלִים עַל־זֶה בְּלִי שְׁעוֹר
וְכוּ'.

וְצָרִיכִין לְחַזֵּר זֹאת אֲלֵפִים פְּעָמִים - כְּדִי
שִׁיתְחַזֵּק וְיִתְאַמֵּץ לְעֵמֵד עַל
עַמּוּדוֹ, לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנֵי הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ
תָּמִיד, שִׁיקְרְבֵהוּ לְעִבּוּדְתוֹ, יִהְיֶה אִיךָ שִׁיְהִיָּה.

"חסדי ה' כי לא תִּמְנוּ, כי לא כָּלוּ רַחֲמָיו"
(שם ג, כב).

אֲשֶׁר אִמּוֹ תִּנְחַמְנוּ, כִּן אֲנֹכִי אֲנַחֲמֶכֶם,
וּבִירוֹשָׁלַם תִּנְחַמּוּ."

כז.

(על־ים-לתְרוּפָה, מִכְּתַב נַחֲמָה מְרַבִּי
נִפְתָּלִי ז"ל, תַּלְמִיד רַבְנוּ ז"ל)

אָחִי יִדִּי וְאוֹהְבֵי מִנְעַר. שְׁמַעְתִּי אֲשֶׁר
עָבַר עָלַי, "שְׁמַעְתִּי וְתִרְגַּז בְּטַנִּי
לְקוֹל צִלְלוֹ שְׁפָתַי" (חֲבִקוּק ג, טז), הוֹמָה לְבִי
עַל צַעֲרֶךָ הַמָּר, "צַר לִי עָלֶיךָ אָחִי" (שְׁמוּאֵל-ב
א, כו), כִּי נָעַם אֲהַבְתּוּ תִּקְוַע בְּלִבִּי מִנְעוּרֵינוּ,
עַל-כֵּן מֵר וּמְרוֹר צַעְרוּ בְּלִבֵּי.

כִּן יִקְיָם בְּךָ לְחִזֵּק (תְּהִלִּים כז, יד): ו"חִזֵּק
וַיֵּאמֶץ לְבָבְךָ", אֲשֶׁר יִזְכֶּה לָזֶה, שְׂיִזְכֶּה
לִילָךְ לִירוֹשָׁלַם עִיר-הַקֹּדֶשׁ בְּרַב הַרְחָבָה,
אֲמֵן כִּן יִהְיֶה רְצוֹן.

"חֲדָשִׁים לְבָקָרִים רַבָּה אֲמוֹנַתְךָ" (איכה ג, כג)

כח.

(ח"א ט, א)

כְּשִׁמְתִּפְלֵל בְּכָל כַּחוֹ, וּמְכַנִּים כַּחוֹ
בְּאוֹתֵיזוֹת הַתְּפִלָּה, אֲזִי
נִתְחַדֵּשׁ כַּחוֹ שָׁם, בְּבַחֲיִנַת (איכה ג, כג):
"חֲדָשִׁים לְבָקָרִים רַבָּה אֲמוֹנַתְךָ" וְכוּ'. כִּי
אֲמוֹנָה' הִיא 'תְּפִלָּה', כִּמוֹ שְׁפָתוֹב (שְׁמוֹת יז,
יב): "וַיְהִי יָדָיו אֲמוֹנָה", תִּרְגוּמוֹ: "פְּרִישָׁן
בְּצִלוֹ".

אָךְ מִכְּרַחֲיוֹן לְהַתְנַחֵם, כִּמוֹ שְׁפָתוֹב (ישעיה
מ, א): "נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי יֵאמֹר
אֲלֹקֵיכֶם". וְהַתוֹרָה הִיא נִצְחִית וּבְכָל אָדָם
וּבְכָל זְמַן. וְגַם עֵתָה אוֹמְרַת: "נַחֲמוּ נַחֲמוּ".
וּמֵעַת וּשְׁמַעְתִּי וּלְבִי דָוִי עַל צַעְרוֹ, מֵאֵז
לְבִי דָוִי וְרַבּוֹת אֲנַחֲוֹתִי בִּיזְתֵר. אָךְ
זֹאת נַחֲמַתִּי, אֲשֶׁר יִדְעֹתִיו מִנְעַר, וַיִּדְעֹתִי:
אֲשֶׁר מִשְׁרַשׁ בְּפַנִּימֵיזוֹת לְבָבוֹ, נִקְדַּת אֲמוֹנָה
אֲמַתִּית בְּהֵשֶׁם, וּבַתּוֹרָתוֹ, ו"בְּבַחֲרֵי צִדִּיקָא,
אֲשֶׁר הִמָּה מְעִינֵי הַיְשׁוּעָה" (עַל-פִּי תִּרְגוּם יִשְׁעִיָה
יב, ג).

כט.

(ח"א לה, ג-ד-ה-ו-ז-י)

'חֲדוּשֵׁה-הַשֶּׁכֶּל', 'חֲדוּשֵׁה-הַנְּשָׁמָה' - הוּא
עַל-יָדֵי 'שְׁנָה' (זֶהַר

אֲשֶׁר בְּדַבְרֵיהֶם יְכוּלִים לְהַתְנַחֵם וּלְהַחֲיוֹת
אֶת נַפְשֵׁנוֹ תָּמִיד, וּלְקַיֵּם הַמְּקַרְאוֹת
הַקְּדוּשִׁים אֲשֶׁר בָּהֶם הַתְנַחֵם יִרְמִיָהוּ אַחַר
צַעֲקָתוֹ בְּמִרְרוֹת דְּמִרְרוֹת, אַחַר כָּל-זֹאת
אָמַר (איכה ג, יח-כא-כב-לב): "וַאֲמַר אֲבָד נִצְחִי
וְתוֹחַלְתִּי מָה'. זֹאת אֲשִׁיב אֵל לְבִי עַל כֵּן
אוֹחִיל. חֲסִדֵי ה' כִּי לֹא תִּמְנוּ וְכוּ' וְכוּ'. כִּי
אִם הוֹנָה". אַף-עַל-פִּי-כֵן אַחֲרֶיךָ (שם שם,
לב; ישעיה סג, ז): "וְרַחֵם כְּרַחֲמָיו וּכְרַב
חֲסָדָיו".

בְּרֵאשִׁית יט. וַיִּקְהַל רֵיגַז רִיד. - עַל אֵיכָה ג, כג):
"חֲדָשִׁים לְבָקָרִים רַבָּה אֲמוֹנַתְךָ".

כִּי כְּשֶׁהִמְחִין מִתִּיגָעִים, אֵז עַל-יָדֵי הַשְּׁנָה'
הֵם מִתְחַדָּשִׁים, כִּנְרָאָה בַּחוּשׁ. וּבְשַׁעַת
הַשְּׁנָה - ה'מַחֲיִן', הִינּוּ ה'נְשָׁמָה', בָּאָה בְּתוֹךְ
אֲמוֹנָה', בַּחֲיִנַת: "חֲדָשִׁים לְבָקָרִים" [רַבָּה
אֲמוֹנַתְךָ] וְכוּ', כִּפְּמוּבָא ב'זֶהַר-הַקְּדוּשׁ' (שָׁם).

וַיֵּשׁ כִּמָּה בְּחִינּוֹת 'שְׁנָה' וְכוּ'. גַּם לְמוֹד
פְּשָׁטָא אוֹרִיתָא' הוּא בְּחִינַת 'שְׁנָה'
(זֶהַר פְּנִיחָם רַמֵּד): וְכוּ'. וְאָדָם הַדְּבִיִק תָּמִיד
בְּעִבּוֹדַת-הַבוּרָא, וְנִתְיַגָּעִים הַמְּחִין שְׁלוֹ, אֲזִי
יְלָמוּד פְּשָׁטָא אוֹרִיתָא'.

כִּן יִקְיָם בְּךָ, וְגַם נְבוֹאוֹת וְנַחֲמוֹת 'יִשְׁעִיָה'
אֲשֶׁר נִבְּא לְדוֹרוֹת (ישעיה סו, יג): "כְּאִישׁ

לב.

(ח"ב ה, ב)

עקר גדול האמונה, הוא בבחינת (תהלים צב, ג): "ואמונתך בלילות" - דהינו: כל מה שנדחה והולך חלק מהליכה ונתקרב אל אור היום, נתגדל האמונה ביותר.

עד שבאורי-היום, אז נתגדל האמונה בשלמות, בבחינת (איכה ג, כג): "חדשים לבקרים רבה אמונתך".

לג.

(ח"ב ח, ט)

על-ידי אמונה, יהיה ה'דושי-העולם לעתיד' וכו', בבחינת (תהלים צב, ג): "להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות".

"אמונתך בלילות" - זה בחינת האמונה שתלויה ב'כח-המדמה', בחינת 'ליכה' וכו'.

ועל-ידי-זה: "להגיד בבקר חסדך" - הינו: בחינת 'חסד', שעל-ידו יהיה ה'דושי-העולם לעתיד'.

וזוה בחינת (איכה ג, כג): "חדשים לבקרים רבה אמונתך", הינו: אמונה' - על-ידי-זה יהיה ה'דושי-העולם', בחינת: "חדשים לבקרים", בחינת: "להגיד בבקר חסדך" וכו', כפ"ל.

לד.

(לקוטי-מוהר"ן, התורה "רב לכם" - בהוספות מכתב-יד רבנו ז"ל, הנדפס בסוף הספר)

"חדשים לבקרים רבה אמונתך" (איכה ג, כג). דהינו: פשעומד בזריזות בבקר לעבודת בוראו, ביראה ופחד לשמו הגדול יתברך. אשר בהיותו מתבונן בבקר

ואזי ה'מחין' שלו, הינו 'נשמתו', באה בתוך 'אמונה', בבחינת: "חדשים לבקרים" - ומתחדשים ומתחזקים מעיפותם.

ויש 'שנה' שהוא בחינת "משאומתן באמונה" (שבת לא), שהוא גם-כן 'פשטא אורייתא'. כי בשעוסק ב'משאומתן באמונה', אזי ה'מחין', הינו 'נשמתו', באה לתוך 'אמונה', בבחינת: "חדשים לבקרים" - ונתחדשו שם ונתחזקו מעיפותם.

אבל כשאדם מכניס 'שכלו', הינו 'נשמתו', בתוך האמונה, הינו 'פשטא אורייתא', הינו 'משאומתן', בבחינת: "חדשים לבקרים" - אזי צריך לשמר האמונה, שלא ינקו ממנה החיצונים.

כי היא שוכנת בתוך החיצונים, בחינת (יחזקאל ה, ה): "זאת ירושלים שמתיך בתוך הגוים, וסביבותיה ארצות". ו'ירושלים' הוא בחינת 'אמונה' וכו'.

ל.

(ח"א סב, ה)

האמונה מתחדשת אצל האדם בכל בקר, בחינת (איכה ג, כג): "חדשים לבקרים" [רבה אמונתך].

לא.

(ח"א עו)

בכל יום ויום צריך 'התחדשות המחין', כמה שפתיב (איכה ג, כג): "חדשים לבקרים" וכו', וכמה שפתיב (תפלת שחרית): "המחדש בטובו" וכו'.

שֶׁחֲזִיר לֹוּ בְּמִדַּת טוֹבוֹ אֶת נִשְׁמָתוֹ הַנְּמַסֶּרֶת
תָּמִיד בְּכָל יוֹם - אֲזִי נֹפֵל עָלָיו הִירָאָה וַפְחַד
מִשְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרֵךְ, וְאִז נִתְרַחֲבָה וְנִתְרַבְּהָ
ה'אֲמוּנָה'.

וְזֶה: "חֲדָשִׁים לְבָקָרִים רַבָּה אֲמוּנָתְךָ" -
שֶׁנִּתְרַחֲבָה וְנִתְרַבְּהָ ה'אֲמוּנָה'.

"יִתֵּן בְּעֶפְרַיִם פִּיהוּ אוֹלֵי יֵשׁ תִּקְוָה" (איכה ג, כט)

לה.

(ח"א נה, ה)

"יִתֵּן בְּעֶפְרַיִם פִּיהוּ" (איכה ג, כט). כְּלוּמַר:
שֶׁיִּקְשֹׁר דְּבוּרוֹ עִם 'שׁוֹכְנֵי-עֶפְרַיִם' -
שֶׁיִּקְשֹׁר עִצְמוֹ עִם 'שׁוֹכְנֵי-עֶפְרַיִם', וְיַעֲזֹר
אוֹתָם בְּתַפְלָתוֹ שֶׁיִּתְפַּלְלוּ עִמּוֹ.

לו.

(ח"א ס, ח)

עַל-יְדֵי 'סְפוּרֵי-מַעֲשִׂיֹת' שֶׁל הַצַּדִּיק
הָאֲמֵת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה
'הַתְּעוֹרְרוֹת-הַשָּׁנָה' - עַל-יְדֵי-זֶה יִכּוּלִים
לְדַבֵּר, וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה 'פְּקִידַת עֲקָרוֹת'.

וְזֶה בְּחִינַת (סְנַחֲדְרִין ק.): "לְהַתִּיר פֶּה
אֱלֹמִים, וּלְהַתִּיר פֶּה עֲקָרוֹת". וְזֶה
הַכַּח בָּא לְכָלִי הוֹלְדָה, דְּהֵינּוּ 'בְּטַחְנֵי הַדּוֹר'
מִקְבָּלִין זֶה הַכַּח, בְּבְחִינַת (ישעיה מ, לא): "וְקוֹי
ה' יִחְלִיפוּ כַח". וְעַל-כֵּן נִקְרָאִין ה'כְּלִיֹּת'
(תְּהִלִּים נא, ח): "בְּטוֹחוֹת" - כִּי ה'כְּלִיֹּת' הֵם
'כְּלִי-הַהוֹלְדָה'.

וְזֶה בְּחִינַת (איכה ג, כט): "יִתֵּן בְּעֶפְרַיִם פִּיהוּ
אוֹלֵי יֵשׁ תִּקְוָה". עֶפְרַיִם הוּא בְּחִינַת
'הַעֲדָר הַדְּבוּר', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה כט, ד):
'וּמַעֲפָר תִּשַׁח אִמְרָתְךָ'.

הֵינּוּ: שֶׁצָּרִיךְ לִיתֵּן בְּחִינַת ה'דְּבוּר' "לְהַתִּיר
פֶּה אֱלֹמִים" (סְנַחֲדְרִין ק.), וְעַל-יְדֵי-זֶה
בָּא 'כַּח הַדְּבוּר' לְקוּוֵי הַשֵּׁם, שֶׁהֵם 'כְּלֵי
הַהוֹלְדָה'.

וְזֶהוּ: "אוֹלֵי יֵשׁ תִּקְוָה" - כְּדֵי שֶׁיִּגִּיעַ
הַדְּבוּר לְקוּוֵי הַשֵּׁם.

וְזֶהוּ (בְּרֵאשִׁית כח, יד): "וְהָיָה זִרְעֶךָ כְּעֶפְרַיִם
הָאֲרָץ" - כִּי ה'הוֹלְדָה' תְּלוּיָהּ, עַל-
יְדֵי בְּחִינַת "יִתֵּן בְּעֶפְרַיִם פִּיהוּ" (עֵינן בְּפָנִים).

"מִפִּי עֲלִיּוֹן לֹא תֵצֵא הָרְעוֹת וְהַטּוֹב" (איכה ג, לח)

לז.

(ח"א לא, בְּסוּף)

"מִפִּי עֲלִיּוֹן לֹא תֵצֵא הָרְעוֹת וְהַטּוֹב"
(איכה ג, לח) - רַק כְּלֵי-אֶחָד, לְפִי מַה
שֶׁהוּא מְצִיר וְעוֹשֶׂה כְּלֵי לְקַבֵּל טוֹב אוֹ רַע
חֲסוּשָׁלוֹם - אֲזִי נַעֲשֶׂה 'נִקְדוּת' עַל-יְדֵי
ה'כְּסוּפִין' וְה'הַשְׁתַּקְקוֹת' שְׁלוֹ.

הֵינּוּ: אִם הוּא נִכְסֵף לְדַבֵּר טוֹב - נַעֲשֶׂה
מִה'כְּסוּפִין' נֶפֶשׁ קְדוּשָׁה, וְנִצְטִירוּ
ה'אוֹתִיּוֹת' וְנַעֲשִׂים כְּלֵי לְקַבֵּל טוֹב.

וְכֵן לְהִפְךָ: אִם נִכְסֵף לְרַע חֲסוּשָׁלוֹם,
נַעֲשִׂים מִה'כְּסוּפִין' - 'נִפְשׁוֹת', שֶׁהֵם
בְּחִינַת 'נִקְדוּת', וְנִצְטִירוּ הַאוֹתִיּוֹת וְנַעֲשִׂים
כְּלֵי לְקַבֵּל רַע חֲסוּשָׁלוֹם.

וְעַל-כֵּן יֵשׁ לְהַתּוֹרָה שְׁנֵי כַּחוֹת: "זְכָה
נַעֲשֶׂה לֹוּ סֵם חַיִּים" וְכוּ' (יומָא עב):
- כִּי כְּלֵי-אֶחָד לְפִי מַה שֶׁהוּא נִכְסֵף, כְּדֵי מְצִיר
וּמַפְרֵשׁ 'אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה' וְכוּ'.

לח.

(ח"א לו,ו)

זֶה הוּא כָּלֵל גָּדוֹל: כִּי "מִפִּי עֲלִיּוֹן לֹא תֵצֵא" (איכה ג, לח) כִּי אִם אֹר פְּשׁוּט - אֵךְ לִפִּי בַחֲיִנַת כָּלִי הַמְקַבֵּל אֶת הָאֹר, בְּךָ נִצְטִיר הָאֹר בְּתוֹכוֹ וְכוּ'.

וְ"הַתּוֹרָה, זְכָה נִעֲשֶׂה לוֹ סֵם חַיִּים, וְלֹא זְכָה" וְכוּ' (יומא עב:), לְכֹל אֶחָד וְאֶחָד כָּפִי שֶׁמְקַבֵּל. אֲבָל מֵאֵתוֹ לֹא תֵצֵא הָרְעוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (איכה שם): "מִפִּי עֲלִיּוֹן לֹא תֵצֵא הָרְעוּת".

"נִשְׂא לְבַבְנוּ אֶל כָּפִים אֶל אֵל בְּשָׁמַיִם" (איכה ג, מא)

לט.

(ח"א נו,ט)

עַל-יְדֵי הָאֲנַחָה - מְחִיָּה וּמִבְרִיא הָרוּחַ הַדּוֹפֵק, וְנִצּוֹל מ'עֲצָבוֹת רוּחַ, וְחוֹזֵר הָרוּחַ הַדּוֹפֵק וּמִנֹּשֵׁב כְּסֹדֵר בְּכֹל הָאֵיבָרִים, וּבִפְרָט בְּהַיָּדִים.

וְעַל-יְדֵי-זֶה מְזַכֵּךְ הַשָּׁמַיִם, כִּי הַיָּדִים הֵם בַּחֲיִנַת 'שָׁמַיִם', 'אֲש' ו'מַיִם', בַּחֲיִנַת 'יָד יָמִין' ו'יָד שְׂמָאל'.

וְזֶה (איכה ג, מא): "נִשְׂא לְבַבְנוּ אֶל כָּפִים, אֶל אֵל בְּשָׁמַיִם" - שְׁצִרְיָה לְשֵׁא אֶת הַלֵּב, הֵינּוּ הָרוּחַ הַדּוֹפֵק שֶׁבֵּלֵב, אֶל הַיָּדִים, וּמִזֶּה נִזְדַּכֵּךְ ה'שָׁמַיִם'.

מ.

(ח"ב צט)

עֵקֶר הַהִתְבּוֹדָדוֹת וְהַשִּׁיחָה בֵּינּוּ לְבִין קוֹנּוֹ בְּשִׁלְמוֹת הוּא: כְּשִׁפְרֵשׁ שִׁיחָתוֹ כָּל-כֶּךָ לְפָנֵי הַשָּׁמַיִם יִתְבַּרַךְ, עַד שִׁיחָה סְמוּךְ מְאֹד שֶׁתֵּצֵא נִשְׁמָתוֹ חִסּוֹשְׁלוֹם, עַד שֶׁכִּמְעַט יִגּוּעַ

חִסּוֹשְׁלוֹם, עַד שֶׁלֹּא תִהְיֶה נִשְׁמָתוֹ קְשׁוּרָה בְּגוֹפוֹ כִּי-אִם כְּחוֹט־הַשְּׁעָרָה - מִעֲצֵם צִעְרוֹ וְנִעְגָעוּעוֹ וְכִסּוּפּוֹ לְהַשָּׁמַיִם יִתְבַּרַךְ בְּאַמָּת.

וְכֵן מִבְּאֵר בְּדַבְרֵי רַז"ל (תענית ח.): "אֵין תִּפְלָתוֹ שֶׁל אָדָם נִשְׁמָעַת, אֶל־אִם-בֶּן מִשִּׁים נִפְשׁוֹ בְּכַפּוֹ" וְכוּ' - [שנאמר (איכה ג, מא): "נִשְׂא לְבַבְנוּ אֶל כָּפִים"].

לְקוֹטֵי-הַלְכוֹת, יִינְסָךְ ז, יט: "נִשְׂא לְבַבְנוּ אֶל כָּפִים אֶל אֵל בְּשָׁמַיִם" (איכה ג, מא), הוּא צִעְקָה וְתַפְלָה וְשִׁיחָה וְהַתְבּוֹדָדוֹת בֵּינּוּ לְבִין קוֹנּוֹ, שְׁצִרְיָכִין לְצַעֵק הַרְבֵּה לְהַשָּׁמַיִם יִתְבַּרַךְ בְּמִסִּיר־נַפְשׁוֹ, עַד שֶׁכִּמְעַט תֵּצֵא נִפְשׁוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ רַז"ל (תענית ח.): "אֵין תִּפְלָתוֹ שֶׁל אָדָם נִשְׁמָעַת, אֶל־אִם בֶּן מִשִּׁים נִפְשׁוֹ בְּכַפּוֹ", וְלָמְדוּ מִפְּסוּק זֶה, וְכַמוֹכָא זֶה בְּשִׁיחוֹתָיו הַקְּדוּשִׁים בְּסִפּוּרֵי חֵי-מוֹהַר"ן (תמא - מוֹבָא לְקַפּוֹ), וּבְסִימָן צֵט תַּנְיָנָא (הנ"ל).

מא.

(ח"ב קא)

צִרְיָכִין לְחַזֵּר זֹאת אֲלֵפִים פְּעָמִים, כְּדִי שִׁיִּתְחַזַּק וְיִתְאַמֵּץ לְעַמֵּד עַל עַמְדוֹ, לְהַתְפַּלֵּל וְלְהַתְחַנֵּן לְפָנֵי הַשָּׁמַיִם יִתְבַּרַךְ תָּמִיד, שִׁיקְרָבֵהוּ לְעַבּוֹדָתוֹ, יִהְיֶה אִיךְ שִׁיחָה. "נִשְׂא לְבַבְנוּ אֶל כָּפִים אֶל אֵל בְּשָׁמַיִם" (איכה ג, מא).

מב.

(ח"ב קב,א)

פְּעַם-אַחַת דְּבַר רַבֵּנוּ רַז"ל עִם רַבִּי יַעֲקֹב יוֹסֵף, מִעֲנִין עַבּוֹדַת-הַשָּׁמַיִם כְּדִרְכּוֹ תָּמִיד. וְסֵפֶר לוֹ: מְשַׁל לְמַלְךְ שֶׁשָּׁלַח אֶת בָּנוּ לְמִדְּבָרִים לְלָמַד חֻכְמוֹת. אַחֲרֵי-כֵן בָּא הַבֵּן לְבֵית הַמֶּלֶךְ, מְלַמֵּד בְּכֹל הַחֻכְמוֹת כְּרֵאוּי.

פְּעַם-אַחַת צִוָּה הַמֶּלֶךְ עַל הַבֵּן: לִקַּח אִיזָה אָבֶן גָּדוֹל מְאֹד, כְּמוֹ אָבֶן הַרְחִים, וְלִטֹּל וּלְשֵׂא אוֹתוֹ עַל עֲלִיּוֹת בֵּיתוֹ, וּמִסְתָּמָא לֹא הָיָה יָכוֹל הַבֵּן, לְשֵׂא וּלְרוּם אֶת הָאָבֶן, כִּי הָיָה אָבֶן גָּדוֹל וְכָבֵד מְאֹד.

וּנְצַטְעֵר הַבֵּן מְאֹד, עַל שְׂאִי־אֶפְשֵׁר לוֹ
לְמִלְאֵת רְצוֹן אָבִיו הַמֶּלֶךְ, עַד
שֶׁגִּלָּה לוֹ הַמֶּלֶךְ דַּעְתּוֹ אַחֲר־כֵּן, וְאָמַר לוֹ:
"הִיְעֵלָה עַל דַּעְתְּךָ שְׂאֵנִי אֲצוּהָ עֲלֶיךָ דָּבָר
כְּבֵד בְּזָה, לְקַחַת אֶת הָאֶבֶן כְּמוֹ שֶׁהוּא, וְלִשְׂא
וְלָרוֹם אוֹתוֹ?! - הַתּוֹכֵל לַעֲשׂוֹת דָּבָר זֶה עַל־
פִּי חֲכָמְתְּךָ הַגְּדוֹלָה! - אֵךְ אֵין פּוֹנְתִי לָזֶה
כִּלְכֵּל!"

רַק כּוֹנְנִי הִיָּה: שֶׁתִּקַּח 'פְּטִישׁ חֲזָק, וְתִקַּח
וְתַפּוּצֵץ אֶת הָאֶבֶן לְחֲתִיכוֹת קִטְנוֹת,
וּבְזָה תּוֹכֵל לְהַעֲלוֹת אוֹתוֹ עַל הָעֵלְיָה.

כְּמוֹ־כֵן הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ צוּהָ עָלֵינוּ: שֶׁ"נִּשְׂא
לְבַבְנוּ אֶל פְּפִים אֶל אֵל בְּשָׂמִים"
(איכה ג, מא), וְלְבַבְנוּ הוּא "לֵב הָאֶבֶן" (יחזקאל יא
יט; לו, כו), וְהוּא אֶבֶן גְּדוֹל וְכָבֵד מְאֹד, וְאִי־
אֶפְשֵׁר לְהָרִים אוֹתוֹ לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ בְּשׁוֹם
אָפוֹ, רַק עַל־יְדֵי שִׁנְקַח 'פְּטִישׁ, וְנִשְׁבֵּר
וְנַפּוּצֵץ אֶת "לֵב הָאֶבֶן", וְאִזּוֹ נוֹכֵל לְהָרִים
אוֹתוֹ. וְהַ'פְּטִישׁ' הוּא הַ'דְּבִיר'.

לְעוֹלָם - "עַד יִשְׁקִיף וַיֵּרָא ה' מִשְׁמַיִם"
(איכה ג, ט).

"וַיֵּדוּ אֲבָן בִּי" (איכה ג, נג)

מד.

(ח"א כח, ג)

צָרִיךְ כְּשֶׁשׁוֹמֵעַ תּוֹרָה מִתְלַמְּדֵי־חֲכָמִים
שֶׁדִּין יְהוּדָאִין, שֶׁיֵּאֱכַל טוֹב שֶׁבְּגוּה,
כְּמוֹ (תְּגִיגָה טו): "רַבִּי מֵאִיר רַמּוֹן מְצָא, תּוֹכּוּ
אֶכֶל, קִלְפָתוֹ זָרֵק".

וְזֶה בְּחִינַת (איכה ג, נג): "וַיֵּדוּ אֲבָן", לְשׁוֹן
'הַשְּׁלֵכָה' - הִינוּ: "קִלְפָתוֹ זָרֵק".

"סְפוֹתָהּ בְּעֵנָן לָךְ מֵעֲבוֹר תִּפְלָה" (איכה ג, נד)

מה.

(ח"א ב, ה)

ה'מְחַשְׁבוֹת־זְרוֹת' שֶׁבְּתִפְלָה, הֵם "עֲנִינִין
דְּמַכְסִּין עַל עֵינִין"
(זֶהר פְּנִיחָס רַנְבִּי), כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (איכה ג, נד): "סִפְתָּה
בְּעֵנָן לָךְ" [מֵעֲבוֹר תִּפְלָה] וְכו'.

מו.

(ח"א ט, ג)

כְּשֶׁעוֹמֵד לְהַתְּפַלֵּל, אֲזִי בָאִים מְחַשְׁבוֹת־
זְרוֹת וְקִלְפוֹת, וּמְסַבְּבִין אוֹתוֹ,
וְנִשְׂאָר בַּחֲשֵׁךְ, וְאֵין יָכוֹל לְהַתְּפַלֵּל, כְּמוֹ
שֶׁכְּתוּב (איכה ג, נד): "סִפְתָּ בְּעֵנָן לָךְ מֵעֲבוֹר
תִּפְלָה". - וְעַל־יְדֵי 'אֲמַת', זוֹכָה לְמִצָּא
הַ'פְּתַח' וְכו'.

"עַד יִשְׁקִיף וַיֵּרָא ה' מִשְׁמַיִם" (איכה ג, נ)

מג.

(ח"ב קא)

אֶף־עַל־פִּי שֶׁקוֹרָא וְצוּעֵק לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ
זֶה זְמַן רַב מְאֹד, וְעַדִּין הוּא
רְחוֹק מְאֹד מְאֹד, אֶף־עַל־פִּי־כֵן אִם יִהְיֶה
חֲזָק וְאִמִּיץ בְּתַפְלוֹת וּבִקְשׁוֹת, בּוֹדָאִי סוּף
כָּל סוּף יַעֲנֶהוּ הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, וַיִּקְרְבוּ
לְעַבּוֹדָתוֹ בְּאֲמַת, בּוֹדָאִי בְּלִי סֶפֶק וְכו'.

כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים כז, יד): "מִנְּהָ אֵל ה' חֲזָק
וַיֵּאֱמָץ לִבֵּךְ וַיִּקְוֶה אֵל ה'", "וְאִם לֹא
תִתְקַבֵּל תִּפְלָתְךָ, חֲזֵר וַיִּקְוֶה" (רַשִּׁי שָׁם) - וְכֵן

מז.

(ח"ב ת, ד)

"מאי רעמים? ענני דשפכי מיא להדדי"
(ברכות נט.) - "ענני דשפכי מיא", זה
בחינת ה'סטרוא-אחרא', שהיא בחינת (איכה ג,
נד): "ספת בענן לך מעבר תפלה" - הינו:
הקלפות המעכבים את התפלה.

"איכה יועם זהב ישנא הפתם הטוב" (איכה ד, א)

קנינה זו נאמרה על לאשמהו. (רש"י איכה ד, א)

מח.

עין לקוטי הלכות באריכות, להלן
ב'מערכת תשעה באב': שהקנינה
"איכה יועם זהב" (איכה פרק ד) - קאי על
העלמת והסתלקות אור הצדיקים, עין-
שם.

"תשתפכנה אבני קדש בראש כל חוצות.
בני ציון היקרים המסלאים בפז" (איכה ד, א"ב)

מט.

(ח"א סא, ז)

זהו בחינת מה שנוסעין על ראשי השנה
לצדיקים. כי ראשי השנה הוא
'יומא דדינא' של כל השנה, וכל אחד ואחד
בא עם קדשתו וצמצומיו אל הצדיק-הדור,
שהוא בחינת 'קדשיי קדשים', בחינת 'אבן-
שתייה' וכו'. ועל ידי זה נמתקים כל הדינים.
וזה בחינת 'אבני יעקב' שנכללו כלם
בתוך 'אבן-שתייה', כי ה'נפשות' הם
בחינת 'אבנים', כמו שכתוב (איכה ד, א):
"תשתפכנה אבני קדש" - וכלם באים
ונכללים בתוך הצדיק-הדור.

נ.

(ח"ב ת, ו; תיי-מוהר"ן רה)

כל מה שנתקבצין ונתרבין ביותר נפשות
ישראל ביחד - נתרבה ונתגדל ביותר
מאד מאד בית התפלה'.

כי "שלוש אבנים בונות ששה בתים, ארבע
אבנים בונות עשרים וארבעה בתים,
חמש - מאה ועשרים בתים" וכו' (ספר יצירה
פ"ד). נמצא: שכל מה שנתוסף אבן אחת,
נתרבין הבתים ביותר מאד מאד בכפלי-
כפלים.

וה'נפשות' - הם בחינת 'אבנים', בבחינת
(איכה ד, א): "תשתפכנה אבני
קדש". וה'בתים' - זה בחינת (ישעיה נה, ז): "כי
ביתי בית תפלה".

נא.

(ח"ב סז)

כשיש הצדיק שהוא ה'ראש-בית'
(תקוני-זהר יח: כד.) - אזי כלנו, כל בני
הדור, כלם בחינת 'בני-בית'.

אבל כשנסתלק ונתעלם זה ה'ראש-
בית' - אזי מתגברין הסיושלום
בחינת 'ראש של הסטרוא-אחרא', בחינת
'ראש כל חוצות' (איכה ד, א), שהוא כנגד
'ראש הנ"ל דקדשה'.

ועל-כן נקרא: "ראש כל חוצות" - כי
נתעלם בחינת 'ראש-בית', ואזי
אין 'בית', ומתגלגלים ב'חוצות' הסיושלום.

ועל-זה נאמר (איכה ד, א"ב): "תשתפכנה
אבני קדש בראש כל חוצות, בני
ציון היקרים המסלאים בפז" וכו'.

דהינו: שישראל קדושים מתגלגלים חס-
ושלום, ב'ראש כל חוצות' - כי

נִסְתַּלַּק וְנִתְעַלַּם הַ"רְאִש־בֵּית" הַצְּדִיק
הָאֲמִתִּי, וְנִתְגַּבֵּר חֲסִידוֹ שְׁלוֹם הַהֶפֶד, בְּחִינַת
"רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת".

וְיִרְמְיָהוּ הַנְּבִיא' הָיָה מְקוּנָן, עַל כָּל
טַפְּה דָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל
(שם): "בְּנֵי צִיּוֹן הִיקָרִים הַמְּסֻלָּאִים בַּפֹּז
וְכוּ', תִּשְׁתַּפְּכֶנָּה אַבְנֵי קֹדֶשׁ וְכוּ'".

נד.

(חֲזִי-מוֹהֵר"ן רה - עַל-פִּי לְקוּטִי-מוֹהֵר"ן ח"ב ח, ו
- בַּעֲנִינֵי ה' בְּתִים' וְה' אַבְנִים' וְה' צְרוּפִים')

וְדַע: שֵׁשׁ אַבְנִים בְּחִינַת נִפְשׁוֹת' שֶׁהֵם
מְשַׁלְּכִים ב' חוּצוֹת', בְּחִינַת (אִיכָה ד, א):
"תִּשְׁתַּפְּכֶנָּה אַבְנֵי קֹדֶשׁ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת".

אַבְל כְּשֶׁנִּתְּוֶסְפִּין אַבְנִים' וְנִעֲשִׂין בְּתִים
חֲדָשִׁים' - אָזִי מַכְנִיסִין בְּתוֹךְ אֵלּוּ
הַבְּתִים, אֵת הָאַבְנֵי-קֹדֶשׁ שֶׁהָיוּ מְשַׁלְּכִין
ב' רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת", כִּי נִכְנָסִין וְנֶאֱסָפִין
בְּתוֹךְ אֵלּוּ הַבְּתִים הַחֲדָשִׁים שֶׁנִּעֲשׂוּ.

אֲמָנָם לֹא בָּאָר רַבְּנוּ ז"ל מָה שִׁיכּוֹת עֵינָן
זֶה הֵנ"ל לְאוּמָן דְּיוֹקָא.

אֲךָ כְּפִי הַמְּבַאֵר מָה שֶׁרִמְזוּ לָנוּ קֶצֶת מֵעֵינָן
יְשִׁיבְתוּ בְּאוּמָן, כִּי יֵשׁ שָׁם קֹדֶשֶׁת הַשֵּׁם
מִנִּפְשׁוֹת רַבּוֹת שֶׁנִּהְרְגוּ שָׁם - עַל-פִּי־זֶה
יְכוּלִין לְהַבִּין קֶצֶת עֵינָן הֵנ"ל - כִּי הִרִיגַת
יִשְׂרָאֵל חֲסִידוֹ שְׁלוֹם, זֶה בַּעֲצָמוֹ בְּחִינַת
"תִּשְׁתַּפְּכֶנָּה אַבְנֵי קֹדֶשׁ" וְכוּ'.

נג.

(חֲזִי-מוֹהֵר"ן רפא)

עָנָה וְאָמַר: אִם הָיָה בָּא אֲצִלְנוּ נִשְׁמָה
גְּדוּלָה' - אֶף-עַל-פִּי-כֵן הָיִינוּ נִרְאִים
כְּחֻשׁוּבִים. וּבְאֵמַת אֵינָם חוֹלְקִים עָלֵי וְכוּ' (עין
שִׁיחוֹת-הַר"ן קפב) - וְהוּא יוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ.

וּכְבָּר הָיָה בֶן שְׁהִיו חוֹלְקִים עַל אֶחָד, וּבְנָה
לוֹ מִגְּדָל גְּבוּהָ וַיֵּשֶׁב בְּתוֹכוֹ. וְהֵם הָיוּ
נִלְחָמִים עָלָיו, וְהָיוּ שׁוֹלְחִים וְרוֹזְבִים לוֹ חֲצִים
וְאֵשׁ. אַבְל לֹא הָיוּ יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת כָּלֹם.

אֲךָ שֵׁשׁ אַבְנֵים-טוֹבוֹת' שֶׁהֵם גְּדָלִים
מְאוּיָרִים וְאָדִים. וְהָיָה אַבְנֵי-טוֹב'
שֶׁהָיָה גְּדָל בְּאוֹרָה, אֲךָ עֲדִין לֹא הָיָה לוֹ כָּל
הַשְּׁלֵמוֹת לְגַמְרֵי, וְעַל-יְדֵי שֶׁהָיוּ רוֹזְבִים
הַחֲצִים אֵלָיו כִּנ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה הַשְּׁלִיכוֹ
ה' אַבְנֵי-טוֹב', וְנִפְּלָ עַל ה' מִגְּדָל'. וְה' אַבְנֵי-
הַטוֹב' הָזֶה, הָיָה שֶׁל 'חן'.

וְתַכָּף שֶׁנִּפְּלָ עַל ה' מִגְּדָל' - אָזִי תַכָּף נִפְלוֹ
לְפָנָיו וְאָמְרוּ: "יְחִי הַמְּלֹךְ", "יְחִי
הַמְּלֹךְ".

אֲךָ הַנִּשְׁמוֹת קְטַנוֹת כְּמוֹתְכֶם שֶׁנוֹפְלִים
עַל-יְדֵי הַמְּלֹחָמוֹת - הֵם בְּבַחֲינַת (אִיכָה
ד, א): "תִּשְׁתַּפְּכֶנָּה אַבְנֵי קֹדֶשׁ", וְנִקְרָא
'שְׁפִיכָה' מַחְמַת שֶׁעֲדִין אֵין לָהֶם כָּל
הַשְּׁלֵמוֹת, וְנוֹפְלִים קֹדֶם שֶׁנִּשְׁלָמִים.

אַבְל הַנִּשְׁמָה גְּדוּלָה' הֵנ"ל, אַבְנֵי-הַטוֹב'
הֵנ"ל - הַבְּחִינָה שֶׁל 'חן' הָיוּ לוֹ
בְּשְׁלֵמוֹת. אֲךָ שְׂאָר הַשְּׁלֵמוֹת עֲדִין לֹא הָיוּ
לוֹ. וְעַל-יְדֵי ה' חֲכָם', נִשְׁלָם.

"גַּם תַּנִּים חָלְצוּ שָׂד, בַּת עַמִּי לְאַכְזָר" (אִיכָה ד, ג)

נד.

(ח"ב ח, ב)

"גַּם תַּנִּים חָלְצוּ שָׂד" (אִיכָה ד, ג) - זֶה בְּחִינַת
'רַחֲמָנוֹת דְּסִטְרָא-אַחְרָא', בְּחִינַת:
"כְּשֶׁד מְשֻׁדִּי" (יִשְׁעִיָה יג, ו).

כִּי 'שְׁדִי' - הוּא בְּחִינַת 'רַחֲמָנוֹת-דְּקֹדֶשׁה',
בְּבַחֲינַת (בְּרֵאשִׁית מג, יד): "וְאֵל שְׁדֵי יִתָּן

"ויצת אש בציון ותאכל יסודתיה" (איכה ד, יא)

נו.

(ח"ב סז)

בשנכנעין ונסתלקין מאורי-אור' חס-
ושלום, אזי מתגברין מאורי-

אש'. וזה בחינת 'חרבן בית המקדש'.

וזה בחינת: "ויצת אש בציון ותאכל
יסודותיה" (איכה ד, יא). "יסודותיה" -

זה בחינת 'ארבעה יסודות' שנמשכין
מבחינת 'מאורי-אור', שנאכלו ונשרפו על-

ידי: "ויצת אש בציון" - על-ידי ההתגברות
'מאורי-אש'.

"רוח אפינו משיח ה'" (איכה ד, כ)

נז.

(ח"א יג, א-ג)

זה בחינת התגלות משיח, שאזי יתבטל
'חמדת-המזון', כמו שכתוב (ישעיה ב,
ט): "ביום ההוא ישליך האדם את אלילי
כספו ואלילי זהבו".

וזה בחינת (איכה ד, ט): "רוח אפינו משיח
ה'" - שכל-זמן שיש עבודה-זרה זאת
של מזון בעולם, חרוץ-אף בעולם. וכפי
בטולה, פן נתבטל ה'חרוץ-אף', בבחינת:
'רוח אפינו משיח ה'".

נח.

(ח"א טז)

על-ידי תרין משיחין, בחינת (איכה ד, ט):
"רוח אפינו משיח ה'" - על-ידי
יגאלו, וימשכו העכו"ם פנהרות אצלם

לכם רחמים", שהוא בחינת 'תפלה', שהוא
'שדוד-המערכות'.

ועל-ידי "שד משיח", בחינת 'רחמנות
דסטרא-אחרא', בחינת: "גם
תנים חלצו שד" - על-ידי-זה: "בת עמי
לאכזר" (איכה שם).

כי על-ידי-זה שהם יונקים מן ה'רחמנות'
- על-ידי-זה גם 'מעט הרחמנות'
הנשאר אצלנו, נפגם ונעשה 'אכזריות'. ועל-
ידי-זה נפגם ה'דעת', ואזי הם יונקים חס-
ושלום מ'פגם-הדעת' וכו'.

[עין לקוטי-הלכות, נטילת-ידיים לסעודה ד, ה - מובא
להלן ב'מערכת תשעה באב'].

"האמנים עלי תולע חנקו אשפתות" (איכה ד, ה)

נה.

(ח"א כה, ב)

כשיש ליראי-השם חרפות ובושות
מהכופרים המתנגדים - העצה
על-זה: "אנכי תולעת ולא איש, חרפת
אדם" (תהלים כב, ז). הסגלה לזה: בחינת
'תולע'. כי 'תולע' הוא בחינת 'אמונה', כמו
שכתוב (איכה ד, ה): "האמנים עלי תולע".

ובבחינת 'אמונה' - משבר ומבטל
עבודת-אלילים והכפירות
והבזיונות, ומתגבר על הכופרים.

סא.

(ח"א סו, ב)

זֶה הַרוּחַ, שֶׁהוּא הַמְתַקֵּת הָעֵשֶׂן שֶׁל
הַחֲרוֹן־אֵף, הוּא בְּחִינַת 'מְשִׁיחַ',
בְּחִינַת (איכה ד, כ): "רוּחַ אֲפִינוּ מְשִׁיחַ ה'".

סב.

(ח"ב א, יב)

'מְשִׁיחַ' מְקַבֵּל כָּל הַתַּפְלוֹת, כִּי 'מְשִׁיחַ'
הוּא בְּחִינַת 'הַטָּם', בְּבְחִינַת (איכה
ד, כ): "רוּחַ אֲפִינוּ מְשִׁיחַ ה'" - שֶׁמְקַבֵּל כָּל
הַרְיחוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַתַּפְלוֹת. וְזֶה
בְּחִינַת (ישעיה מו, ט): "וְתַהֲלֵתִי אֶחָטָם לְךָ",
בְּחִינַת 'הַטָּם'.

סג.

(ח"ב ה, י)

עַל־יְדֵי הַנְּגוֹן, בְּחִינַת "שִׁיר הַדָּשׁ" (תהלים
צח, א) - עַל־יְדֵי־זֶה נִתְתַקֵּן הַרְיחַ,
שֶׁהוּא בְּחִינַת 'מְשִׁיחַ', בְּחִינַת (איכה ד, כ):
"רוּחַ אֲפִינוּ מְשִׁיחַ ה'".

סד.

(ח"ב לב)

עַקֵּר הַדָּבָר שֶׁבּוּ תְלוּי בְּחִינּוֹת 'מְשִׁיחַ',
הוּא 'שְׁמִירָה מִנְאוֹף' - כִּי 'מְשִׁיחַ'
הוּא בְּחִינּוֹת 'הַטָּם', בְּבְחִינּוֹת (איכה ד, כ): "רוּחַ
אֲפִינוּ מְשִׁיחַ ה'". וְנִאוֹף תְלוּי בְּ'הַטָּם', כְּמוֹ
שֶׁכְּתוּב (שמות כ, יב): "לֹא תִנְאֹף", וְאִתָּא
בַּמְדָּרָשׁ (בַּמְדָּרְבַּת י, ב): "לֹא תִהְיֶה אֵף".

סה.

(שיחות־הַר"ן צח)

וְזֶה בְּחִינַת (ישעיה יא, א): "וַיֵּצֵא הַטָּר מִגֹּזַע
יִשְׂרָאֵל", הַנֶּאמָר עַל 'מְשִׁיחַ' שֶׁהוּא 'דָּוִד',
בְּחִינַת (איכה ד, כ): "רוּחַ אֲפִינוּ מְשִׁיחַ ה'".

לְלַמֵּד דְּבַר הַשֵּׁם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (ישעיהו ב, ב):
"וְנִהְרָוּ אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם".

[בְּחִינַת־הַר"ן וְעַל הַתּוֹרָה הַזֶּה: וַיֵּשׁ צַדִּיק אַחַד שֶׁהוּא
כְּלוּל מִתְרִין מְשִׁיחִין יְחִידִין].

נט.

(ח"א ל, ז)

"וְתַהֲלֵתִי אֶחָטָם לְךָ" (ישעיה מו, ט) - שֶׁכָּל
הַתַּהֲלוֹת בָּאִין לְבְּחִינַת
'מְשִׁיחַ', שֶׁהוּא בְּחִינַת 'הַטָּם', בְּחִינַת (איכה ד,
כ): "רוּחַ אֲפִינוּ מְשִׁיחַ ה'".

ס.

(ח"א נד, ד)

כִּי שְׂרוּאָה שְׁנוּפֵל לְרַעֲעִינִי, אִם אֵינוֹ
מְרַגֵּשׁ בְּעֵצְמוֹ שְׂיֻכָּל לְעַמֵּד בְּזֶה
לְהַנְצִל מִמֶּנּוּ, צָרִיךְ לְבָרַח מִמֶּנּוּ. אָבֵל כִּי
שְׂיֻכָּל לְתַקֵּן, אֲזִי צָרִיךְ לְתַקֵּן.

וְצָרִיךְ לְרְאוֹת מֵהוֹת בְּחִינַת הַרַעֲעִינִי,
כְּדִי לִידַע הַשָּׂרֵשׁ שֶׁצָּרִיךְ לְתַקֵּן
עַל־יְדֵי.

וּכְשֶׁנּוֹפֵל לְרַעֲעִינִי שֶׁל 'הַתַּנְשְׂאוֹת',
שְׁעִינוֹ צָרָה בְּ'הַתַּנְשְׂאוֹת' שֶׁל
חֲבֵרוֹ - צָרִיךְ לְהַכְנִיעַ בְּהַשָּׂרֵשׁ שֶׁל
הַתַּנְשְׂאוֹת. הֵינּוּ: בְּ'שָׂרֵשׁ־הַמְּלֻכּוֹת', שֶׁהוּא
בְּחִינַת 'מְשִׁיחַ'.

וְזֶה בְּחִינַת (נדה כד:): "וְעַמְדָתִי בְּגִלְגָּל עֵינִי
שֶׁל מֵת עַד הַטָּמִי" - הֵינּוּ: מִחֲמַת
הַדְּבֻקּוֹת, הָעַמְדָתִי עֵצְמִי בְּסִבְנָה לְכֻנֵּס
"בְּגִלְגָּל עֵינִי שֶׁל מֵת", הֵינּוּ בְּרַעֲעִינִי, עַד
שֶׁהַצָּרְכָתִי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּבְּחִינַת 'מְשִׁיחַ', כְּדִי
לְהַכְנִיעַ אֶת הַרַעֲעִינִי.

וְזֶה: "עַד הַטָּמִי" - בְּחִינַת (איכה ד, כ): "רוּחַ
אֲפִינוּ מְשִׁיחַ ה'".

"בנפשנו נביא לחמנו מפני חרב המדבר"
(איכה ה, ט)

סו.

(ח"א לז, ו)

עקר 'הסרוך-הפרנסה' שנתמעט בדורות הללו, אין זה אלא על-ידי ה'שוחטים שאינם-מהגנים'.

כי ה'שכינה' נקראת "חרב לה" (ישעיה לז, ו), והיא בחינת 'דבור' וכו'. וכשהנפש באה בתוך "חרב לה", בתוך ה'דבור' - אזי השכינה מזדווגת על-ידי ה'מייך-נוקבין'. ועל-ידי ה'זיווג', היא מקבלת פרנסה לישראל.

וזה פרוש (איכה ה, ט): "בנפשנו נביא לחמנו מפני חרב המדבר". הינו: פשהשוחט אינו הגון, ואינו מעלה את הנפש, וכשעומד עם החליף לשחט את החי, הוא עומד כ'רוצח-נפשות', והחליף שלו הוא "חרב המדבר", ואינו 'חרב לה', שהוא 'חרב המדבר'.

ויש צער לה'נפש החי', שצועקת בקול מר וכו' - כי אינו שם בשעת הברכה, וחושב 'מחשבת פגול', ועכשו אין לה 'מנוח לכף רגלה' (בראשית ח, ט).

אוי לו להשוחט הזה, אוי להנפש, שהרג את הנפש ומסר אותה בכף אויביה, ואין להשכינה 'מייך-נוקבין' להמשיך טרף לביתה.

ועל-ידי-זה: "בנפשנו נביא לחמנו" - ביגיעה וטרחא גדולה.

סז.

(ח"א סח)

תחלת שרש השתלשלות ה'ממוך', הוא מקום ש'הנפש' באה משם, בבחינת (דברים כד, טז): "ואליו הוא נשא את נפשו", וכמו שכתוב (איכה ה, ט): "בנפשנו נביא לחמנו".

"זקנים משער שבתו בחורים מנגינתם" (איכה ה, יד)

סח.

(ח"א כז, ב'ג'ד'ה'ז'ח)

אי-אפשר לבוא לבחינת 'שלוש', אלא על-ידי ה'ארת-פנים', ה'דרת-פנים'. ו'הדרת-פנים', זה בחינת 'דרושי-התורה שגדרשת בי"ג מדות', "הנמשכים מי"ג תקוני-דקנא" (זהר אחרי סב), מבחינת ה'דרת-פנים', כמו שכתוב (ויקרא יט, לב): "והדרת פני זקן".

ולפי ההזדככות 'הכמתו' בי"ג מדות אלו, כן הזדככות 'קול רנתו', בבחינת (קדושין לב): "זקן זה קנה חכמה", "הקנה מוציא קול" (ברכות סא).

וכשנזדכך 'קולו' - אז על-ידי השמעת 'קולו' לבד, בלא 'דבור' - הקדוש-ברוך-הוא מושיעו בעת צרתו, בבחינת (תהלים קו, מד): "וירא בצר להם, בשמעו את רנתם".

ו'להדרת-פנים' - אי-אפשר לבוא, אלא על-ידי 'תקוני-הברית'.

ובזה שנכנס בו 'רוח-שטות', הינו 'הרהורי-זנות', והוא משפר תאותו - בזה הוא מפיק ומוציא 'ניצוצי-הקדשה' של

נפלה עטרת ראשנו" (איכה ה, טז)

סט.

(שיחות הר"ן קיג)

העולם אומרים: "מי שהקדוש ברוך הוא רוצה לעשותו נער' - הוא לוקח אשתו ממנו".

כי אשה בשרה, היא בחינת (משלי יב, ד): "אשת חיל עטרת בעלה". וכשמתה חס ושלום, הוא בחינת (איכה ה, טז): "נפלה עטרת ראשנו", ראשי תבות נע"ר.

"השיבנו ה' אליך ונשובה, חדש ימינו בקדם" (איכה ה, כא)

ע.

(עלים לתרופה, יום ו', ערב שבת קדש, דברים תקצ"ב)

מרחם ציון ירחם עלינו, שנזכה לפעל על ידי הקינות, בקשת (איכה ה, כא): "השיבנו ה' אליך וכו' - שזה עקר תכלית אמירת הקינות, שכלם כלולים במגלת איכה שאמר ירמיה הנביא ברוח הקדש, שמסים בסוף: "השיבנו וכו'.

והעקר שנקים (שם ב, יט): "שפכי כמים לבך נכה פני ה'" - עד שנעזר רחמיו בכל יום, וישוב אלינו, וירחמנו, וינחמנו, וישמחנו, עד שנזכה לעבדו יתברך בשמחה תמיד.

פגם הברית' - כי זה הוא בחינת תשובת המשקל.

[וזה בחינת] (איכה ה, יד): "זקנים משער שבתו, בחורים מנגינתם".

[נ"ב. פרוש: שאז בשעת החרבן - נשבת הזקנה דקדשה, בחינת הדרת פנים, ועל כן נשבת גם כן: "בחורים מנגינתם", בחינת פחת הנגינה, הזדככות קול רנתו].

(כמו שכתוב שם באיכה רבה ה, יב: "מנגינתם": "מזמריהו שבתו". וגם בפסוק הבא: "שבת משוש לבנו", ורשו שם במקדש: "שבטל השיר מבית המשתאות". ובמקדש לקח טוב המבנה פסיקתא זיטרתא: "בחורים גם הם מנגינתם שבתו, ונעדרה ונאכפה כל ששון וגילה").

וזה נגרם להם: על ידי שלא עשו תשובת המשקל כנ"ל, דהינו: שלא שמרו קדשת הברית. וכמו שדרשו חז"ל (איכה רבה ה, יג) על הפסוק הקדם (איכה ה, יג): "בחורים טחון נשאו, ונערים בעץ כשלו" - "לשון נקיה הוא".

(לפי המקרא סוטה דף י. - על הפסוק בשופטים טז, כא: "ויהי טחון בבית האסורים", "אין טחינה אלא לשון עברה". ענין שם עוד במקרא. - וגם ענין שם במקדש על הפסוק: "נשים בציון ענו בתלת בערי יהודה").

וגם כתוב שם לפני זה (איכה ה, יב): "פני זקנים לא נהדרו" - שזה ההפך מ'והדרת פני זקן' כנ"ל. (וענין שם באיכה רבה, ובמקדש לקח טוב: "שהיו מבזיו ומכין הזקנים").

[ובמשנה סוטה פ"ט מי"א: "משבטלה סנהדרין, בטלה השיר מבית המשתאות, שנאמר (ישעיה כד, ט) 'בשיר לא ישתו יין וגו'', ובמקרא שם דף מח. "וממאי דמשבטלה סנהדרין כתיב, אמר רב הונא בריה דרב יהושע: דאמר קרא: זקנים משער שבתו בחורים מנגינתם".

פרוש המשניות להרמב"ם: "כתיב זקנים משער שבתו בחורים מנגינתם, וכשפסקו הסנהדרין והם הזקנים שאמר הקדוש ברוך הוא עליהן (דברים טז, יח): 'אתן לה בכל שעריה, נפסק השיר גם כן'.

פרוש רבנו עובדיה מברטנורא: "בזמן שבטלו הזקנים היושבים בשער, שהם הסנהדרין, בטלו הבחורים מנגינתם גם כן".

תשעה באב

א.

(ח"א רמז)

"תיקו' הנאמר בש"ס, הוא בְּחִינַת מְחַסֵּר תִּיקוּן" (זהר צו כז:). הַיְנוּ: שְׁנַחֲסֵר הַיְנוּ"ן שֶׁל 'תִּיקוּן', וְנִשְׁאַר 'תִּיקוּן'.

וְדַע: שְׂזַאת הַיְנוּ"ן פְּשׁוּטָה' כְּשֶׁנַּחֲסַרְתָּ מִהַ'תִּיקוּן' - הִיא נִשְׁפָּלֶת וְנִכְפָּפֶת, וְנַעֲשֶׂה צְרוּף 'קִינוּ"ת'. וְכִשְׂיִגְאֲלֵנוּ הַשֵּׁם - יִתְהַפְּכוּ הַ'קִּינוּ"ת' לְ'תִיקוּן', וְיִתְתַּקֵּן הַ'תִּיקוּן'.

[לְקוּטֵי-הַלְכוּת, גִּטִּין ג, כה: וְזֶהוּ מֵה שְׁאֵמֵר רַבְנוּ ז"ל (ח"א תוֹרָה רמז הנ"ל): שֶׁתִּיקוּ הַנְּאֻמֵּר בְּש"ס, הוּא בְּחִינַת מְחַסֵּר תִּיקוּן, וְהַיְנוּ"ן נִכְפָּפֶת וְנַעֲשִׂית קִינוּ"ת, וְלַעֲתִיד יִתְתַּקֵּן הַכֹּל, וְאֵז נִתְתַּקֵּן הַתִּיקוּן, כִּי יִפְשְׁטוּ כָּל הָאֲבַעֲיוֹת וְהַסְּפָקוֹת, וְאֵז יִחְזֹר, וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִקִּינוּ"ת תִּיקוּן, עַיִן שָׁם.]

כִּי 'תִּיקוּ' הַנְּאֻמֵּר עַל הָאֲבַעֲיָא וְהַסְּפָק שְׁבַש"ס - זֶהוּ בְּחִינַת 'חֲלָקַת הָעֶצָה'. דְּהַיְנוּ: שְׂאִין יוֹדְעִין הַדִּין בְּאִיזָה מְצוּה', שֶׁהִיא בְּחִינַת עֶצָה, וְכֹל-זֶה מִחֲמַת חֲסֵרוֹן-הַתִּיקוּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת פָּגַם כָּל הַשְּׂכָלִיִּים-פְּרִטִּיִּים, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהִמְתַּקוּת וְהַעֲצוֹת, שֶׁנִּפְגְּמוּ בְּכֹל בְּעוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת חֲרָבֵן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ.

כִּי כָּל הַשְּׂכָלִיִּים בְּכֹל, הֵם בְּחִינַת 'תִּיקוּנִים', לְהַמְשִׁיךְ הַשְּׂכָלִי שֶׁל הַשְּׂגָת וְיַדִּיעַת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרַךְ עַל-יָדָם, בְּחִינַת 'עוֹלָם-הַתִּיקוּן' כִּידוּעַ. כִּי כָּל צְמֻצוּמֵי הָאוֹרוֹת דָּרָךְ כִּמְהַ שְׂכָלִיִּים, כְּכֹל הֵם בְּחִינַת 'תִּיקוּנִים', כִּידוּעַ.

אֲבָל בְּשַׁעַת חֲרָבֵן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ - נִפְגְּמוּ הַתִּיקוּנִים הַנִּלְוֵי, וְאֵז נִסְתַּלַּק הַיְנוּ"ן שֶׁל 'תִּיקוּן' וְנַעֲשֶׂה 'תִּיקוּן', שֶׁהוּא בְּחִינַת 'סְפָקוֹת', בְּחִינַת 'חֲלָקַת-הָעֶצָה' כִּנ"ל. וְאֵז נַעֲשֶׂה מִהַ'תִּיקוּן', בְּחִינַת 'קִינוּ"ת', שֶׁהֵם בְּחִינַת 'אִיכָה' כִּנ"ל.

וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעֻצְמוֹ חוֹזֵר וְנִתְתַּקֵּן בְּחִינַת הַ'תִּיקוּן' וְהַסְּפָק, בְּחִינַת 'חֲלָקַת-הָעֶצָה'. כִּי עַל-יְדֵי הַ'קִּינוּ"ת' בְּעֻצְמוֹ, נִתְתַּקֵּן וְחוֹזֵרִים וְעוֹשִׂים מִ'קִּינוּ"ת', 'תִּיקוּן'.

כִּי עַל-יְדֵי-זֶה בְּעֻצְמוֹ שְׂאוֹמְרִים 'קִינוּ"ת', שֶׁהֵם בְּחִינַת 'אִיכָה', בְּחִינַת 'אִי"ה' - דְּהַיְנוּ שְׂבוּכִין וְאוֹמְרִים: "שְׂאִין יוֹדְעִין כָּלֵל 'אִיכָה' לְחַתֵּר לְמַצֵּא עֶצָה לְשׁוּב אֵלָיו בְּשִׁלְמוֹת בְּאֻמַּת!" - עַל-יְדֵי-זֶה בְּעֻצְמוֹ הַשֵּׁם-יִתְבַּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו, וּמוֹרָהוּ הַדָּרָךְ הַיָּשָׁר וְהַנְּכוּן וְהַאֻמַּת, וְיוֹדַע הָעֶצָה אֵיךְ לְהַתְנַהֵג, וְנַעֲשֶׂה מִ'קִּינוּ"ת' 'תִּיקוּן', וְנִתְתַּקֵּן הַ'תִּיקוּן', שֶׁהוּא הַסְּפָק, 'חֲלָקַת הָעֶצָה'.

כִּי זֹכִיךְ עַל-יְדֵי צַעֲקוֹת 'אִיכָה' - לְזָכוֹת לַיַּדַּע הַדָּרָךְ וְהָעֶצָה אֻמַּתִּית אֵיךְ לְהַתְנַהֵג, שֶׁהוּא בְּחִינַת 'פְּשִׁיטוֹת הָאֲבַעֲיָא', בְּחִינַת הַתְּהַפְּכוֹת הַ'תִּיקוּן' וְהַ'קִּינוּ"ת', לְבְּחִינַת 'תִּיקוּן', כִּנ"ל.

ב.

(ח"ב ז, יא)

עַל-יְדֵי חֲטָא הַמְּרַגְלִים, גָּרְמוּ חֲרָבֵן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שְׁאֵמְרוּ רַז"ל

(תַּעֲנִית כַּט. סוּטָה לַה. סְנַהֲדְרִין קַד: בַּמִּדְבָּר-רַבָּה טז, כ; תַּנְחוּמָא שְׁלַח יב): **"אַתֶּם בְּכִיתֶם בְּכִיָּה שֶׁל חַנָּם, אֲנִי אֶקְבַּע לָכֶם בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת - כִּי אוֹתוֹ הַלִּילָה, לִיל תְּשַׁעֲהוּ-בְּאֵב הָיָה, שְׂבוּ נַחֲרַב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ".**

וּמִשְׁהֲרַבְנוּ בְּקֶשׁ עַל-זֶה: "סֶלַח נָא" (בַּמִּדְבָּר יד, ט) - כִּי בָּזָה הַחֲטָא וְהַפָּגַם, תְּלוּיִים כָּל הָעוֹנוֹת, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה הַפָּגַם, נַחֲרַב הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ.

ג.

(ח"ב סא)

מְשִׁיחַ שְׁעָבַר עָלָיו מֵה שְׁעָבַר מִיּוֹם בְּרִיאַת-הָעוֹלָם, וְסָבַל מֵה שְׁסָבַל - אַחַר כֹּל-זֶה בְּסוּף יֹאמֵר לֹו הַשֵּׁם-יִתְבַּרַךְ: "אֲנִי הַיּוֹם יְלֻדְתִּיךְ" (תְּהִלִּים ב, ז).

וְכֹל-זֶה יְהִיָּה, מִחֲמַת הַפְּלַגַת עֵצָם מַעֲלַת שְׂכָלוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ שְׂיִגְדַל מְאֹד.

על־כן כל הזמן מימות בריאת־העולם,
יהיה אצלו אין ואפס ממש, ויהיה ממש
כאלו נולד היום.

ד.

(ח"ב סז)

על־ידי ה'בכי', מסתלק מאור העינים,
שזה בחינת שקיעת האור
במערב'.

פי 'מער"ב' ראשי־תבות: "רחל מבכה
על בניה" (ירמיה לא, יד - שער־הפסוקים
ירמיה; פרי־עץ־חיים, שער תקוֹן־חצות פ"א; ועוד) - פי
"שכינה במערב" (בבא־בבא כה.).

והשכינה בוכה ומיללת בביכול על
ישראל, בחינת (ירמיה שם):
"רחל מבכה על בניה, מאנה להנחם על
בניה פי איננו", שהיא בוכה על צרת ישראל
המפזרים בגויים ואינם על מקומם.

וזה בחינת "פתל מערבי" - ששם
השכינה בוכה ומיללת על הרבן
בית־המקדש' - פי ב'מערב', שם "רחל
מבכה על בניה".

[חכמה־ותבונה, לרבי אברהם ב"ר נחמן ז"ל, סימן
ג: ועל־כן הוא דבר גדול מאד, לילך גם בזמן־הזה
ל'פתל־המערב', "שהשכינה שם הוא" (שמות־רבה ב, ב;
במדבר־רבה יא, ב; שירי־השירים־רבה ב, כו; תנחומא נח ג; פסיקתא־
רבתי טו; פסיקתא־דרב־בהנא פ"ה; זכר שמות ה: משפטים קטז).
ואדרבה, יותר חשוב מזמן שבית־המקדש היה קיים,
כמובא בספרים וכו'.

על־כן שם גם היום, עיקר החיות והשראת השכינה לנצח,
כמשכן הנמשך במח וקרוח בלב וכו'. ועל־ידו תקון גדול
ל'פגם־הברית' - כמובא בלקוטי־תנינא סימן ק"ט וכו'.

וגם בזמן־הזה - עדין "עיני ה' ולבו שם כל הימים"
(מלכים־א ט, ג; דברי־הימים־ב ה, טז). ו"השכינה לא זזה מפתל
המערבי הקדוש לנצח", כמאמר חז"ל (שם). והוא תקון
גדול גם בזמן־הזה לילך לשם, ו'תקון ל'פגם־הברית',

כמובא ב'זהר־הקדוש' (משפטים קטז). - פי הצדיק דר אצל
'פתל־המערב', תבונה ותבונן במהרה בימינו אמן].

ה.

(ח"ב סז)

הצדיק־האמת - הוא הפאר והיפי והחן
של כל העולם בלו, והוא
ה'בעל־הבית' של כל העולם בלו. והוא
בחינת ה'בעל־הבית' של 'בית־המקדש', פי
הוא מאיר ל'בית־המקדש', ולכל העולם
בלו.

וכשזה הצדיק נתפרסם ונתגדל שמו
בעולם - על־ידי־זה נתגדל שמו
יתברך וכו'.

וכשנתעלם שם הצדיק־האמת, ונסתלק
מן העולם, ונתגדלים
ונתפרסמים מפרסמים של שקר, שאין בהם
שם השם כלל - על־ידי־זה בביכול נתמעט
ונתעלם שם השם.

ועל־ידי־זה באים 'שרפות' בעולם
רחמנא־לצלן, ונסתלק
'מאור־העינים' הנ"ל. וזה בחינת 'שרפת
בית־המקדש', שנעשה גם־כן על־ידי
הסתלקות 'מאורי־אור', ועל־ידי־זה נתגברו
'מאורי־אש' (עין בפנים).

נמצא: כשהצדיק־האמת נסתלק מן
העולם - הוא בחינת 'שרפת בית־
המקדש', ואז בני־ישראל נחשבים כאלו הם
מתגלגלים בחוצות הסיושלוס.

ו.

(ח"ב סז)

'שבת' - מאיר לה'בית־המקדש'. פי
ה'מקדש' הוא גם־כן בחינת
'עינים', כמו שכתוב (יחזקאל כד, כא): "גאון

ועל־זה יבכה ויתאבל מאד בכל לילה
בחצות, ועל־ידי־זה יהיה נחשב
כאלו הוא משתדל בבנין בית־המקדש'.

ועל־ידי־זה יזכה להתקרב אל האמת,
הינו להתקרב לצדיקים
ויראים וכשרים אמתיים, שהם עקר הפאר
והחן והיפי האמת של העולם.

ועל־ידי־זה יהיו נפתחין עיניו, ויסתכל
על־עצמו בכל המדות,
ולשוב בתשובה על כל המדות רעות, ויזכה
לדעת ולהכיר את שמו הגדול יתברך.

והשם־יתברך הבטיח לכל המתאבל
על ציון (ישעיה סא, ג):
"לשום לאבלי ציון, פאר תחת אפר".

ח.

(ח"ב סז)

'ירמיהו־הנביא' היה מקונן ומחבב דם
ישראל שנשפך, והיה
משתתף בצרתו, "והיה רואה ישראל
מולכים בקולרין, וידיהוּן מהדקין
לאחורא, ורחיא על צואריהוּן" (איכה ד, ב).
פתיחתא לד; זהר שמות ב:).

והיה משתתף עמם, והיה מקונן על
כל טפה דם של ישראל (איכה ד, א)
ב: "בני ציון היקרים המסלאים בפז" וכו',
"תשתפכנה אבני קדש" וכו'.

ט.

(ח"ב סז)

על־ידי שקמים בחצות־לילה, ומתאבלין
על 'הרבן בית־המקדש' - על־
ידי־זה נצולין מ'שרפות'.

עזכם מחמד עיניכם". ו'שבת' הוא בחינת
הגונין המאירין ב'מקדש'.

פי 'שבת' - הוא בחינת 'פחה־ראות', שהם
"תלת גונין דעינא ובת עין" (תקוני־זהר
קכו:), המאירין ל'בית־המקדש' שהוא בחינת
'עינים'.

ועל־ידי שמתאבל על הבית־המקדש -
מכניע 'מאורי־אש', ומתגברין
'מאורי־אור', שהם בחינת 'שבת'.

וזה 'מתאב"ל' ראשי־תבות: "לא
תבערו אש בכל מ'שבתים" (שמות
לה, ג). כי על־ידי שמתאבלין, נכנעין 'מאורי־
אש'.

וזהו: "ביום השבת" (שם) - כי אזי מאירין
'מאורי־אור', בחינת 'שבת', בחינת
"תלת גונין דעינא ובת עין" שמאירין
ל'בית־המקדש'.

ז.

(ח"ב סז - על־פי לקוטי־עצות, חצות ד)

בעתים הללו שפבר ארך עלינו הגלות,
והשם־יתברך מצפה בכל־עת
לשוב אלינו, ולחזור ולבנות בית־מקדשנו,
ראוי לנו שלא לעבב הסו־שלוֹם בבנין בית־
המקדש, רק להשתדל בבנינו.

על־כן מאד מאד צריכין לזהר, לקום
בחצות בכל לילה, ולהיות
מתאבל מאד על 'הרבן בית־המקדש'! - פי
אולי בגלגול הראשון היה הוא הגורם
שיחרב הבית־המקדש.

ואפלו אם לאו, אולי הוא מעבב עתה
בחטאינו בבנין בית־המקדש,
"ונחשב גם־כן כאלו גרם להחריבו" (ירושלמי
יומא פ"א ה"א).

י.

(ח"ב פה)

אָגוּזִים' הַנְּקָרָאִים לְוִזִים', רוֹמְזִים לְבַחֲנִית 'לָאָה', שֶׁהִיא בְּעֶרְךָ, שֶׁהִיא 'נְקָבָא רֵאשׁוּנָה' (סֵפֶר הַלְקוּטִים לְהַאֲרִיז"ל פֶּרֶשֶׁת וַיֵּצֵא).

וְאַחֲרֵי־כֵן נִכְנָסִין לְבֵית־הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בַּחֲנִית: "יַעֲקֹב קָרָא בֵּית־אֵל" (פְּסָחִים פ.ח.). וְזֶהוּ שֶׁפִּרְשׁ רַש"י (שׁוֹפְטִים א, כד): "שֶׁדָּרָךְ לוֹז נִכְנָסִין לְבֵית־אֵל".

וְזֶהוּ (יִשְׁעִיָּה מ, א): "נַחֲמוּ נַחֲמוּ". שְׁתֵּי פְעָמִים 'נַחֲמוּ'ו', גִּימְטְרִיא 'קֶדֶק"ד', שֶׁהוּא בַּחֲנִית 'עֶרְךָ' - שֶׁעַל־יָדָה נִכְנָסִין לְבֵית־אֵל.

וְזֶהוּ שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת שֶׁהֵם עֲשָׂרִים־וְאַחַד יוֹם שֶׁבִּין־הַמְּצָרִים, וְכַנְגָדוֹ בְּאֵילָן לוֹז. בְּשִׁבְלִיזָה נוֹהֲגִין לֶאֱכֹל בִּיצָה בַּסְּעֵדָה הַמְּפֹסֶקֶת בַּתְּשַׁע־בָּאָב.

כִּי הַבִּיצָה נִגְמַרְת בְּעֲשָׂרִים־וְאַחַד יוֹם, כְּמֵאֵמֶר חוֹז"ל (בְּכוֹרוֹת ח. וְעֵין שָׁם בַּתּוֹסְפוֹת): "תִּרְנַגְלַת מוֹלְדַת לְעֲשָׂרִים וְאַחַד יוֹם וְכוּ', וְכַנְגָדוֹ בְּאֵילָן לוֹז".

יא.

(סְפוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת, הַקִּדְמָה ב' שֶׁל מוֹהֲרַנ"ג ת"ז ל - בְּאוֹר לְהַמְעִטָּה שֶׁל 'אַבְדַּת בֵּת־מֶלֶךְ)

כָּל עֲבוֹדַתְנוּ בְּשִׁרְשָׁה הָעֲלִיּוֹן, מְרַמֵּז לְחִבּוּר חֶתָן וְכֹלָה הָעֲלִיּוֹנִים, שֶׁהִיא בַּחֲנִית 'יְחוּד קִדְשָׁא־בְרִיךְ־הוּא וְשִׁכְנִיתָהּ, כְּאֲשֶׁר כָּל סְפָרֵי הַזֵּה־הַר־הַקְּדוֹשׁ וְכַתְּבֵי הַאֲרִיז"ל מְלֵאִים מְזֵה.

וְגַם בַּתְּשַׁע־בָּאָב בְּקִינּוֹת שֶׁמְקוֹנְנִין עַל 'צְלוֹת־הַשְּׂכִינָה' וְכַנְסַת־יִשְׂרָאֵל, אוֹמְרִים: "אִז בְּהֶלֶךְ יִרְמִיָּהוּ וְכוּ', אִשֶּׁת יִפְת תֹּאֵר מְנוּלַת מְצָא".

וְכֵן בְּתַקּוּן שְׁלֹשָׁה מְשֻׁמְרוֹת' שֶׁהוּא מִה'זֵה־הַר־חֻדָּשׁ' (אֵיכָה), מְדַבֵּר שָׁם גַּם־כֵּן בְּלִשׁוֹנוֹת כְּאֵלֶּה: "כְּאִשָּׁה הַמְּקוֹנְנַת עַל בְּעֻלָּה" וְכוּ', עֵינֵי־שָׁם.

מְכַלְזָה וְיֹתֵר מְזֵה, מְבַאֵר לְעֵינֵינוּ: שֶׁצְלוֹת־הַשְּׂכִינָה וְכַנְסַת־יִשְׂרָאֵל, הִיא בַּחֲנִית 'אַבְדַּת בֵּת־מֶלֶךְ' וְהַתְּרַחֲקוּתָהּ מִדוּדָה וְכוּ'.

יב.

(עָלִים־לְתַרְוּפָה, א' וְאַתְחַנֵּן תַּקְצ"ה)

וְלֹא נִשְׂאָר לָנוּ, כִּי־אֵם מַה שֶׁזְּכִינוּ בְּרַחֲמֵיו, לְאַמוּנַת־הַקְּדוּשָׁה, אֲשֶׁר נִטְעוּ אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים בְּקֶרְבָּנוּ מֵעוֹלָם, עַל יְדֵי 'צְדִיק־הַדּוֹר הָאֵמֶתִי, שֶׁזְּכִינוּ לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ פָּנִים אֶל פָּנִים.

וְעַל־כֵּן גַּם עֵתָה "אֲשֶׁרֵינוּ מַה טוֹב חֲלַקְנוּ" (תַּפְּלַת שְׁחָרִית), וְבוֹדַאי רַבִּי פִּינּוּיֵל צְדֵק בְּדַבְּרֵינוּ, בְּהַתְּפָאָרוֹ "אֲשֶׁרֵינוּ" בְּכָל־פְּעַם (הַסְּפוּר שֶׁל רַבִּי פִּינּוּל אֲשֶׁרֵינוּ - נִמְצָא בְּמַעְרַכַת 'חֲצוֹת־הַלַּיְלָה, וְהוּא בְּשִׁיחַ־שֶׁר־פִּירִי־קֶדֶשׁ' ח"ב תשפו).

וְגַם עֵתָה אָנוּ צְרִיכִין לְהַחֲיוֹת עֲצָמֵנוּ בְּזֵה - בְּדֵי שִׁיחָה לָנוּ כַּח לֹמֵר הַקִּינּוֹת בְּכָל לַב, וְלִשְׁבֵר לְבַנּוּ כְּרֵאוּי, כָּל אֶחָד עַל חֲלָקוֹ שִׁישׁ לוֹ בְּהַרְבֵּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ וְצָרוֹת יִשְׂרָאֵל בְּכָל־וּבְפָרֵט.

הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ יִרְחַם עָלֵינוּ: שֶׁנִּזְכָּה לְהִיּוֹת בְּכָל־הַמְתַּאבְּלִים עַל יְרוּשָׁלַיִם, לְרֵאוֹת בְּשִׁמְחָתָהּ, וְלְרֵאוֹת צְמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעָה בְּכָל עֵת, וְיַעֲשֶׂה עִמָּנוּ אוֹת לְטוֹבָה, וְיִרְאוּ שׁוֹנְאֵינוּ וַיְבוֹשׁוּ, יִפְּלוּ וְלֹא יִקוּמוּ. וְנִפְשָׁנוּ תִּגְיַל בְּה' תְּשִׁישׁ בִּישׁוּעָתוֹ.

דְּבָרֵי אֲבִיךָ הַנִּנְאָנָח וְהַנְּדָכָה, וּמְדַבֵּר בְּשִׁבְרוֹת־לֵב מְאֹד, וְאֵף־עַל־פִּי־כֵן

אני מחיה עצמי באמת בכל הנ"ל, להתחזק ולהתאמץ ולקוות לישועת השם מהרה.

יג.

(שיח-טרפיקדש ח"ב קח)

רבנו ז"ל אמר: "אם יאכלו בני ישראל מרור בליל פסח, כבר ישבו בתשעה באב לומר קינות".

[אז מ'זועט עסן מרור ביים 'סדר', וועט מען שוין זיצן 'תשעה באב' ביי 'קינות']. (הם הלם באותם הימים. שלחך ערוך אורח-חיים תכת, ג).

[איכה רבה, פתיחתא יח: "רבי אבין פתח: 'השביעי במרוזים' (איכה ג, טו) - בלילי הפסח של יום טוב הראשון. 'הרוני לענה' (שם) - בתשעה באב. ממה שהשביעי בלילי יום טוב הראשון של פסח, 'הרוני' בלילי תשעה באב 'לענה'. הוי בלילי יום טוב הראשון של פסח, הוא לילי תשעה באב. ועל זה היה מקונן ירמיה (שם א. א): 'איכה ישבה בדד'"]

[איכה רבה ג, ה: "'השביעי במרוזים' - זה יום טוב הראשון של פסח דכתיב בו (שמות יב, ח): 'על מצות ומרורים' (ומצות על מרורים). 'הרוני לענה' - מה שהשביעי בליל יום טוב הראשון של פסח, 'הרוני' בליל תשעה באב 'לענה'. הוי ליל יום טוב הראשון של פסח, הוא ליל תשעה באב"]

יד.

(באור-הלקוטים ח"ב יב; פונכי-אור, שיחות-וספורים כו; אבני-הברזל כ; שיח-טרפיקדש ח"ב תרצז)

כן היה מנהג מוהרנ"ת ז"ל אחר פטירת רבנו ז"ל: שבבין המצרים היה אומר 'תקוני-חצות', במרתף עמק, ובפרט בתשעה באב היה סוגר את עצמו כל הלילה עד חצות היום, ושם אמר את מגלת איכה וה'קנות' ו'סדר התפלה' וכו'.

ופעם אחת אמר: "איך קען מיר מערער נישט קילן דאס הארץ, נאר 'תשעה באב' און 'פין-המצרים' ביי די 'קינות', און א גאנץ יאהר

ביי 'תפלת חצות'. כאטש קלאגן אויף דעם חורבן [בית המזחין בכלליות ובפרטיות], וואס מען איז נישט אזוי ווי מען דארף צו זיין".

[איני יכול לקרר את לבי, רק בתשעה באב ובימי 'פין-המצרים' באמירת הקינות, ובכל ימות השנה בתפלת חצות. לכל-הפחות לבכות על החורבן, מה שאיננו כמו שצריכים להיות].

טו.

(באור-הלקוטים ח"ב יב; פונכי-אור, שיחות-וספורים כז)

שמעתי מאבי ז"ל, ששמע מוהרנ"ת ז"ל: "שעקר שבירת לבבו בחצות וקינות, הוא בהרצשתו מלת 'איכה'" ("איכה נחרב", בקינות שבתקוני-חצות).

[שיחות-הר"ן רסח: "איכה נחרב האולם" וכו'. "עד אן יצעק בשבי" וכו'. "עד אן" וכו'. "בן אמתה" וכו' (תקוני-חצות). ורמז עלי: "כמה אני צריך לצעק זאת לפניו יתברך". ותפס לדגמא איך הם מעוררים הלב. ואמר אותם בנגון חצות, בקול נעים עמק מאד].

וגם מדבריו הקדושים בלקוטי-הלכות (נטילת-ידיים לסעודה ז, ה; שבת ז, מא): שזאת היתה עצת ירמיה הנביא בעת הגלות והחרבן, לפתח ב"איכה", בכל השלשה קינות שחבר בתחלה. כמבאר בדברי רבנו ז"ל: "שהוא מלשון 'איכה'", פידוע (בראשית-רבה יט, ט; איכה-רבה פתיחתא ד; איכה-רבה א, א; זחר בראשית כט. תקוני-זחר צד:).

וה'פ"ף' - הוא מ'כבודו' בעצמו יתברך, כמבאר גם זה מדברי רבנו ומוהרנ"ת ז"ל.

והנראה מכל-זה: שזה ענין העצה (לקוטי-מוהר"ן ח"ב יב), לחפש ולבקש "איה מקום כבודו" (עי' לקוטי-הלכות שם).

וממילא מובן: שהעקר הזמן לזה, הוא בחצות. ועל-כל-פנים איזה שעה או שתיים קדם אור-הבקר.

וְאֵי-עַל-פִּי שָׁגַם זֶה נִקְרָא בְּשֵׁם 'תְּפִלָּה' -
מבאר בכל־זה מדברי רבנו
הקדוש: שְׁמַעְתָּה גְּדוּלָה כָּל-כֶּף, עַד
שְׁלֹפְעָמִים לֹא יִקְרָאָהּ כָּלֵל בְּשֵׁם 'תְּפִלָּה',
רַק בְּשֵׁם 'צַעֲקַת-הַלֵּב' - שְׁעַל־זֶה יִסּוּבֵב
הַכֶּתוּב (איכה ב, יח): "צַעֲקַת לִבִּים" וְכוּ', הַנִּסְמָךְ
לְהַכְתוּב הַנ"ל (שם פסוק יט): "קוֹמֵי רִנִּי" וְכוּ'.
וְהוּא שָׁגַם בְּעֵת שֶׁהַתְּפִלוֹת אֵינָם נִתְקַבְּלִים
- יֵשׁ בִּיכְלָתָהּ לְהוֹעִיל וּלְהַתְקַבֵּל.

וּשְׁאֲלוּהוּ שָׁם: "בְּאִיזָה סֵפֶר קִינּוֹת הוּא
רוֹצֵה לְקוֹנֵן, אִם לְפִי גִסַּח
'אֲשַׁכְנֵז' אוּ 'פוֹיִלְךָ'?"!
אָמַר בְּכַאֵב: "אֵילוּ הָיוּ מְרַגְּשִׁים אֶת
הַחֲרָבָן, לֹא הָיוּ שׁוֹאֲלִים שְׁאֵלָה זֹאת
אִיזָה קִינָה לּוֹמַר!"

יט.

(חֲכָמָה וּתְבוּנָה, לְרַבֵּי אַבְרָהָם
ב"ר נַחֲמָן ז"ל, סִימָן א עֲמוּד יא)

בְּתִשְׁעָה-בְּאָב הָאֲחֵרוֹן לְפָנוֹת-עֶרֶב,
שְׁבִימִי חֵייו הַקְּדוֹשׁ שֶׁל
רַבְּנוּ ז"ל, שֶׁנִּזְכָּר אֶז בְּעֵצָם הַעֲלָמַת הַזְּכָרוֹן
שֶׁל הַיָּלֵד וְהַזְּקֵן שֶׁלְמַעֲלָה מִכָּלֵם, עַד שֶׁאֵינּוּ
נִקְרָא בְּשֵׁם 'זְכָרוֹן' כָּלֵל, "עַר גְּעֵדֵעֲנִקֻט
גְּאֲרִנִּישֻׁט" [אֵינּוּ זוֹכֵר לְאוֹ כְּלוּם] (בְּסִפּוּרֵי-מַעֲשִׂיּוֹת
מַעֲשֵׂה יג מִהַשְׁבָּעָה בְּעֵטְלֵעֵרִם).

עָנָה וְאָמַר אֶז רַבְּנוּ ז"ל: "אִיזָה פָּנִים יֵשׁ
לִי בִינִיכֶם?"!

וְהָשִׁיב לוֹ מוֹהֲרַנ"ת ז"ל (בְּדַבְּרֵי צַחֲוֹת): "וּוִי
גְּאֲרִנִּישֻׁט" [כְּמוֹ כְּלוּם]!

וְחָזַר רַבְּנוּ ז"ל וְאָמַר לוֹ: "הֲלֹא גַם אַתָּם
אָפֶס וְאִין" [אִיר זְעַנְט זִיךְ אוֹיךְ גְּאֲרִנִּישֻׁט".
[עִינְ-שָׁם הַשִּׁיכּוֹת לְתִשְׁעָה-בְּאָב לְפָנוֹת-עֶרֶב, שְׁזוֹ הִיא
הַנַּחֲמָה וְכוּ'].

כ.

(שִׁיחַ-שְׂרָפֵי-קֹדֶשׁ ח"ג רצז)

פַּעַם בְּתִשְׁעָה-בְּאָב, שָׁחָה רַבִּי נַחֲמָן
מְטוֹלְטִישִׁין ז"ל, אֶצֶל אֲנ"ש, בְּעִיר
דְּעַמִּיטְרִיוֹקַע הַסְּמוּכָה לְעִיר טְשְׁעֵרִין. שָׁם
בְּעִיר, דָּר אִיזָה 'מִתְנַגֵּד לְךָ', שֶׁהִיא מְתֻלּוֹצֵץ
וּמִצָּר לְאֲנ"ש.

כְּשִׁשְׁמַע שָׁבָא הַנ"ל לְעִיר, רָצָה לַעֲשׂוֹת
לִיצְנּוֹת גַּם מִמֶּנּוּ כְּהַרְגֵלוֹ הָרַע,
וְהָלֹךְ לְפָגְשׁוֹ בְּבֵית-הַכְּנָסֶת.

טז.

(שִׁיחַ-שְׂרָפֵי-קֹדֶשׁ ח"ב תקיג)

מוֹהֲרַנ"ת ז"ל אָמַר: "אֲפֹלוּ בְּשִׂאֲהֵיהֶּ
בְּבִין-הַשְּׁמִשׁוֹת הָאֲחֵרוֹן שֶׁל
אֶלְהֵ-הַשִּׁשִּׁי, וְאֶרְאֶה שֶׁהַגְּאֵלָה עֵדִין לֹא
בָּאָה, אֵי-עַל-פִּי-כֵן אֲאָמִין בְּאִמּוֹנָה שְׁלִימָה
בְּבִיאַת הַמְּשִׁיחַ!"

יז.

(שִׁיחַ-שְׂרָפֵי-קֹדֶשׁ ח"ז נז)

פַּעַם כְּשֶׁדָּבְרוּ מִ'קִּיץ-הַפְּלֹאוֹת' וְגָדַל קִשְׁי
הַגְּלוּת, בְּפָרֵט מַה שֶׁאָמְרוּ הַצַּדִּיקִים
מִגְּדַל הַנְּסִיוֹנוֹת וְהַיְסוּרִים שֶׁעוֹד יַעֲבִרוּ עַל
יִשְׂרָאֵל בְּעַקְבוֹת-מְשִׁיחָא - אָמַר אֶז
מוֹהֲרַנ"ת ז"ל: שֶׁמִּצָּד אֶחָד, דּוֹקָא מְדַבְּרִים
וְעַתִּידוֹת אֵלּוּ שֶׁאָמְרוּ הַצַּדִּיקִים עַל הָעַתִּיד
לָבוֹא עֲלֵינוּ - מִזֶּה בְּעֵצְמוֹ הוּא מִתְחַזֵּק.

שָׂאֵם רָאוּ מַה שֶׁרָאוּ - בּוֹדָאֵי רַחֲמוֹ עַל
הַדוֹר, וְהַפְּצִירוֹ בְּתִפְלָה שְׁנוּכֵל
לְעַמֵּד בְּמִצְבֵּים קָשִׁים וְנְסִיוֹנוֹת מָרִים אֵלּוּ (עֵינּוּ
שִׁיחַוֹת-הַר"ן ככו).

יח.

(שִׁיחַ-שְׂרָפֵי-קֹדֶשׁ ח"ז עח)

כְּשִׁהָיָה מוֹהֲרַנ"ת ז"ל בְּגַאֲלִיצְיָא, וְעֵבֵר
בְּדַרְךְ גְּסִיעָתוֹ גַּם בְּעִיר 'בְּרָאד',
וְחָל אֶז יוֹם תִּשְׁעָה-בְּאָב.

וכשֶׁרָאָה אִיךָ שֵׁיִשָּׁב בְּפִינָה בְּבֵית־
הַכְּנֶסֶת, כִּי כָּךְ הָיָה נוֹהֵג לְשַׁבֵּת
לְאָרֶץ וְלִזְמַר קִנּוּת וְכוּ' מִשָּׁךְ כָּל הַלַּיְלָה,
וְאָמַר אֶת הַקִּנּוּת בְּשִׁבְרוֹן לֵב וּבִנְעִימָה
בְּדַרְכּוֹ.

לָאֵט לָאֵט הַתְּלַהֵב וְהַתְּעוֹרֵר הוּא עֲצֻמוֹ
עַל־יַד־יָזָה, עַד שֶׁנֶּעְמַד אֲצֻלוֹ וְהַחֵל
אָף הוּא לְבָבוֹת יַחַד עִמּוֹ, עַד שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל
שׁוֹב לְהַפְרֵד מִמֶּנּוּ כָּל הַלַּיְלָה.
וּמֵאֵז - הַתְּקַרֵּב אָף הוּא לְאֲנִ"שׁ
בְּהַתְּקַרְבוֹת גְּדוֹלָה.

נא.

(שׁיח־שׁרפ־יִקְדֹשׁ ח"ד רסט; ח"ו תלד)

יּוֹם 'תְּשַׁע־בָּאב' - הָיָה לְאֲנִ"שׁ יּוֹם שֶׁל
תְּשׁוּבָה וְחֻרְטָה, וְהָיוּ מְרַבִּים מְאֹד
בְּנִתְיִנַת צְדָקָה, וְכֹאמֶרם ז"ל (שַׁבַּת קלט.): "אֵין
יְרוּשָׁלַיִם נִפְדִית אֶלָּא בְּצַדָקָה".

וְנִהְיֶה הָיָה בְּכָל 'אוֹקְרִינָא': לְהַרְבּוֹת
בְּנִתְיִנַת צְדָקָה בְּיוֹם 'תְּשַׁע־בָּאב'.

[בַּסֵּפֶר 'מוֹעֵד־לְכַל־חַי' לַר' חַיִּים פֶּאלַאגִי סִימֵן י,
אוֹת סח: בְּיוֹם תְּשַׁע־בָּאב, יֵשׁ לְהַרְבּוֹת בְּצַדָקָה לְעַנְיִים
וְלַתְּלַמִּיד־יְחָכְמִים וְכוּ', וְהוּא סֶגְלָה נִפְלְאָה לְכַפֵּר עֲוֹנוֹת,
וְגַם לְקַרֵּב הַגָּאֹלָה וְכוּ' - עֵינ־שָׁם בְּאַרְיִכוֹת].

נב.

(לְקוּטִי־הַלְכוֹת, נְטִילַת־יָדַיִם־לְסַעֲדָה ד, ה)

וְזָה בְּחִינַת 'אֵיכָה' שְׁאוֹמְרִים בְּתְשַׁע־
בָּאב. וְזָה בְּחִינַת (אֵיכָה ד, א): "אֵיכָה
יּוֹעַם זָהָב". כִּי עֵקֶר הַקִּינּוּת הֵם עַל
'הַסְּתַלְקוֹת הַצְּדִיקִים־הָאֲמִתִּיִּים',
'שֶׁשְׁקוּלָה כְּפָלִים כְּחֻרְבֵן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ"

(אֵיכָה־רַבָּה א, לז, הוֹבָא בְּרַשׁ"י יִשְׁעִיָה כט, יד).

וְעַל־יַד־יָזָה אָנוּ עֹכְשׁוֹ "כְּצֹאן אֲשֶׁר אֵין
לָהֶם רוּעָה" (בְּמִדְבָּר כב, יז), כִּי
אֵין אָנוּ יוֹדְעִין מִי הוּא הַצְּדִיק־הָאֲמִתִּי.

וְאָנוּ צְרִיכִין לְצַעֵק וּלְחַפֵּשׁ וּלְבַקֵּשׁ:
'אֵיכָה' 'אֵיכָה' - הַצְּדִיק־הָאֲמִתִּי,
שֶׁנֶּחֱשַׁךְ אֹרֹךְ אֲצֻלּוֹ - שְׁאֵין זֹכִיךְ לִידַע
מִמֶּנּוּ, שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת "יּוֹעַם זָהָב" וְכוּ',
שֶׁהַצְּדִיק־הָאֲמִתִּי הִנְחַמְד מִזָּהָב - יּוֹעַם
וְנֶחֱשַׁךְ אֹרֹךְ אֲצֻלּוֹ.

וְכִמוֹ שְׁאָמְרוּ רַז"ל (עֵינֵן רַשׁ"י אֵיכָה ד, א):
"שִׁירְמִיָּה הָיָה מְקוֹנֵן 'אֵיכָה יּוֹעַם'
עַל הַסְּתַלְקוֹת הַצְּדִיק 'אֲשִׁיהוּ'; וְכֵן בְּכָל
דוֹר וְדוֹר הוּא מְרַמֵּז עַל הַסְּתַלְקוֹת
וְהַתְּעַלְמוֹת אוֹר הַצְּדִיק־הָאֲמִתִּי שֶׁבְּדוֹר.

וְזָהוּ: "אֵיכָה יּוֹעַם זָהָב" כְּנ"ל - שֶׁנֶּחֱשַׁךְ
אֹרֹךְ אֲצֻלּוֹ, וְאֵין זֹכִיךְ לְהִנּוֹת מְאוּרֹו.

וְלֹא דִי זָה - כִּי אִם עוֹד נּוֹסֵף יְגוֹן עַל
מְכֹאֲבֵנוּ, כִּי גַם "יִשְׁנֵא הַפְּתֵם
הַטּוֹב" (אֵיכָה שָׁם) - שֶׁהַצְּדִיק־הָאֲמִתִּי
הִנְמַשֵּׁל לְכַתֵּם הַטּוֹב' - כְּלִכְּךָ נֶחֱשַׁךְ אֹרֹךְ
מִיִּשְׂרָאֵל, עַד אֲשֶׁר נִשְׁתַּנָּה הָאֲמִתִּי לְגַמְרִי, כִּי
"אוֹמְרִים לְרַע טוֹב וְלְטוֹב רַע" (יִשְׁעִיָה ה, כ).

וְזָהוּ: "יִשְׁנֵא הַפְּתֵם הַטּוֹב" - שֶׁנִּשְׁתַּנָּה
הַפְּתֵם הַטּוֹב', שֶׁהוּא הַצְּדִיק־הָאֲמִתִּי
- שֶׁמְדַבְּרִין עָלָיו כָּל הַרְעוֹת, וּמְשַׁנִּין
וּמְחַלִּיפִין הָאֲמִתִּי בְּשִׁקְרָה.

וְעַל־יַד־יָזָה (שָׁם): "תְּשַׁתְּכֶנָּה אֲבֵנֵי
קִדְשׁ בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת" -
שֶׁזָּה נֶאֱמַר עַל 'הַסְּתַלְקוֹת וְהַתְּעַלְמוֹת
הַצְּדִיק' שֶׁהוּא בְּחִינַת "רֹאש־בֵּית".
וּמִתְגַּבְּרִין הַמְּפָרְסְמִים שֶׁל שִׁקְרָה שֶׁהֵם
בְּחִינַת "רֹאשׁ כָּל חוּצוֹת", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב
בְּהַתּוֹרָה 'בְּרֹאשִׁית־לְעֵינַי' וְכוּ' (ח"ב סז).

וְזָהוּ (אֵיכָה שָׁם, ב): "בְּנֵי צִיּוֹן הִיקְרִים" וְכוּ',
כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם (בְּתוֹרָה הַנ"ל), עֵינ־שָׁם.

וְזָהוּ (שָׁם ד, ג): "גַּם תִּנְיִים תִּלְצֵנוּ שָׂד" וְכוּ' -
שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת רְחֻמְנוֹת דְּסִטְרָא־

אָהָרָא', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּהַתּוֹרָה "תִּקְעוּ תוֹכַחָה" (ח"ב ח - מוֹבָא לְעִיל בְּמַעֲרַכַת מְגִלַת אֵיכָה, עַל הַפְּסוּק הַזֶּה). שְׁעַל־יַדֵּי־זֶה מִתְגַּבֵּר חֲסִיּוֹשְׁלוֹם בְּחִינַת "וְהִנָּחֵשׁ הִיָּה עָרוֹם" (בְּרֵאשִׁית ג, א), שְׁעַל־יַדֵּי־זֶה נִמְשָׁךְ כָּל הַצְּרוּת, עַד שְׂאִין יוֹדְעִים מֵהַצְּדִיק־הָאֱמֶת.

שְׁכַשְׁמִכְנִיעִין 'זְהִמַּת־הִנָּחֵשׁ', שֶׁהוּא בְּחִינַת "גַּם תִּנָּיִם חָלְצוּ שָׂד" וְכוּ', עַל־יַדֵּי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבַּעַל־כַּח' - אֲזִי נִתְבָּרַר הַמְּדַמָּה' עַל־יַדֵּי הַצְּדִיק־הָאֱמֶת.

וְלַהֲפֹךְ - לַהֲפֹךְ חֲסִיּוֹשְׁלוֹם, וְאֲזִי אִין יוֹדְעִין 'אֵיכָה' - אֵיפֹה 'אֹר הַצְּדִיק־הָאֱמֶת'. וְעַל זֶה אָנוּ מְקוֹנְנִין: "אֵיכָה יוֹעַם זָהָב", שֶׁנֶּאֱמַר עַל 'הַסְּתַלְקוֹת וְהַתְּעַלְמוֹת אֹר הַצְּדִיק', שֶׁזֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת: "גַּם תִּנָּיִם חָלְצוּ שָׂד", כַּנֶּ"ל.

אָבֵל עַל־יַדֵּי הַקִּיּוֹנוֹת וְהַצְּעָקָה "אֵיכָה" - אָנוּ זוֹכִין שִׁיתְגַּלֶּה לָנוּ אֹרֵנוּ, וְנִזְכָּה לְאַמוּנַת־שְׁלֵמָה' - עַד שִׁיתְעַר הַשִּׁיר שֶׁלְעֵתִיד, שְׂאֵז תִּגְדַּל הַשְּׂמֵחָה מְאֹד וְכוּ'.

כג.

(לְקוּטֵי־הַלְכוּת, נְטִילַת־יַדַּיִם לְסַעֲדָה ו, פ)
בְּעוֹזְנוֹתֵינוּ־הַרְבִּים - נִתְרַבֶּה הַמְּחַלְקַת' מְאֹד בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא מְזִיק בְּיוֹתֵר מִכָּל הַקְּלָקוּלִים, כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ חַז"ל, וְעַל־יַדֵּי־זֶה נִחְרַב הַבַּיִת־הַמְּקֻדָּשׁ, וְעַל־יַדֵּי־זֶה מִתְעַכֵּב בְּנִינוּ.

כִּי עַקֵּר הָעֶפּוֹב הוּא, עַל־יַדֵּי שְׂאִין הַקְּבוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּשְׁלֵמוֹת בְּתַכְלִית הַשְּׁלוֹם הָאֱמֶתִי וְכוּ'. וְעַל־זֶה צְרִיכִין לְכַבּוֹת וְלַהֲתַאוּנֵן מְאֹד בֵּין־הַמְּצָרִים וּבְתַשְׁעָה־בְּאָב, וְכוּן בְּכָל לַיְלָה בַּחֲצוֹת - לַהֲתַאֲבֵל עַל הַחֲרָבֵן בֵּית־הַמְּקֻדָּשׁ וּפְזוֹר יִשְׂרָאֵל'.

וְזֶה בְּחִינַת שְׁלֵשׁ פְּעָמִים "אֵיכָה" - שְׂמַת־אֲבָלִין עַל 'הַסְּתַלְקוֹת וְהַתְּעַלְמוֹת הַצְּדִיק', שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַאִיר בְּכָל הַדְּרֵי־מִטָּה', בְּחִינַת "מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ", וְלַהֲשִׁיב כָּלֵם לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ.

וְהָעֵקֶר עַל־יַדֵּי הַשְּׁלוֹם' - שִׁיתְקַבְּצוּ וְיִתְאַסְפוּ יַחַד, וְיִתְקַשְּׂרוּ עִם הַצְּדִיק־הָאֱמֶת, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת הַמְּשָׁכֵן שֶׁהִיָּה בְּיַמֵּי 'מֹשֶׁה', וּבֵית־הַמְּקֻדָּשׁ שֶׁבָּנָה דָּוִד וְשְׁלֵמָה'.

כִּי לְשֵׁם מִתְקַבְּצִים כָּל יִשְׂרָאֵל יַחַד, וּמְקַבְּלִים 'הָאֶרֶת־הַדְּעִת' מִהַרְבֵּי, בְּחִינַת 'מֹשֶׁה', שְׁעַל־יַדֵּי־זֶה עַקֵּר 'כָּל־לֵוִי־ת' הַעוֹלָמוֹת' בְּחִינַת 'אֵיָה' וּמְלֹא' יַחַד וְכוּ'.

וְעַל־כֵּן מְקוֹנְנִין עַל זֶה שְׁלֵשׁ פְּעָמִים "אֵיכָה": (א) עַל 'הַסְּתַלְקוֹת הַצְּדִיק'. (ב) וְעַל 'פְּזוֹר יִשְׂרָאֵל'. (ג) וְעַל 'חֲרָבֵן בֵּית־הַמְּקֻדָּשׁ' - שֶׁשֵּׁם נִתְּוַעְדוּ וְנִכְלְלוּ יַחַד כָּל יִשְׂרָאֵל, עִם הַצְּדִיק־הָאֱמֶת בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁשֵּׁם עַקֵּר הַכָּלִלִּיּוֹת.

וְזֶה בְּחִינַת (אֵיכָה א, א): "אֵיכָה יִשְׁבֶּה בְּדָד הָעִיר רַבָּתִי עִם וְכוּ' רַבָּתִי בְּגוֹיִם" וְכוּ' - שְׂמַת־אֲבָלִין עַל 'צְלוֹת יִשְׂרָאֵל' מִירוֹשָׁלַיִם מִמְּקוֹם קְבוּצָם.

וְזֶהוּ (שֵׁם א, ג): "גָּלְתָה יְהוּדָה מֵעֵנִי" וְכוּ' - שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת הַכְּבִיָּה עַל 'פְּזוֹר יִשְׂרָאֵל' שֶׁיִּצְאוּ מִירוֹשָׁלַיִם וּבֵית־הַמְּקֻדָּשׁ.

וְ"אֵיכָה שְׁנִיָּה" (שֵׁם ב, א): "אֵיכָה יַעִיב ה' בְּאִפּוֹ אֶת חוֹמַת בֵּית צִיּוֹן וְכוּ', וְלֹא זָכַר הַדָּם רַגְלָיו וְכוּ'" - שֶׁהוּא שְׂמַת־אֲבָלִין עַל חֲרָבֵן חוֹמַת צִיּוֹן וִירוֹשָׁלַיִם וְחֲרָבֵן בֵּית־הַמְּקֻדָּשׁ שֶׁנִּקְרָא "הַדָּם רַגְלָיו" וְכוּ' וְכוּ"ל.

ו"איכה שלישית" (שם ד, א): "איכה יועם זהב" - נאמר על הסתלקות הצדיק, "שהוא בחינת 'אשיהו הצדיק', שעליו אמר ירמיהו כל האיכה יועם", כמו שאמרו רבותינו ז"ל (עירושם באיכה רבתי).

וכן הוא בכל דור, שמתאוננים על הסתלקות והעלמות הצדיק וכו', וכנ"ל.

וירמיהו הנביא אמר (שם ג, א): "אני הגבר" - ששם פלולים כל השלש אלפא ביתות. כל השלש "איכה", אמר כלם על-עצמו, כי תולה כל החסרון בו.

ועל-כן אמר: "אני הגבר ראה עני" - "אני" דיקא. "אותי נהג וילך" (שם פסוק ב) - "אותי" דיקא וכו'. וכן "אך בי ישב יהפך ידו כל היום" וכו' (שם פסוק ג). עד שאמר: "ואמר אבד נצחי" וכו' (שם פסוק יח).

אבל מחזק עצמו הרבה, ואומר (שם פסוקים כא-כב): "זאת אשיב אל לבי על-כן אוחיל, חסדי ה' בי לא תמנו" וכו'. וכן (שם פסוקים נד-נה): "צפו מים על ראשי אמרתי נגזרתי, קראתי שמך ה' מבור תחתיות" וכו'.

ומזה יכול כל אדם ללמד אלפים ורבבות קל-וחמר על-עצמו: איך הוא צריך לומר פליזה על-עצמו, על רבוי עוונותיו ומחשבותיו הרעים השוטפים עליו כל-כך.

אבל חלילה חלילה שיפל על-ידי-זה חס-ושלום! - רק יחזק עצמו בכח הצדיקהאמת הענו מאד מאד, שהוא נקי מכל צד שגיאה, ומכל-שכן מאיזה עון חס-ושלום, ואף-על-פי-כן הוא אומר על-עצמו קינות פאלה הנ"ל.

וכל-זה אומר בשביל כלל-ישראל - עד שכל-אחד יוכל לעורר עצמו ולחזק עצמו בכחו הגדול, בכל מה שעובר עליו, שיאמר בכל-פעם: "אף-על-פי-כן (שם פסוק כב): 'חסדי ה' בי לא תמנו, כי לא כלו רחמיו', כי 'חדשים לבקרים' (שם פסוק כג), 'מתחדשים החסדים', כמו שפרש רש"י שם וכו' (איכה ג, כג).

נד.

(לקוטי-הלכות, ברפת-הודאה, כה)

ב'תשעה-באב' נחרב ה'בית-המקדש' - שבא על-ידי ה'תגברות הבכיה והעצבות בהנם'.

בבחינת (תענית כט. על במדבר יד, א): "ויבכו העם בלילה ההוא", "אתם בכיתם בכיה של חנם אני אקבע לכם בכיה לדורות".

כי עתה צריכין לבנות ב'תשעה-באב' וב'חצות-לילה' על 'חרבן בית-המקדש' - כדי להמתיק הדין בשרשו, לתקן הבכיה והעצבות הנ"ל.

נה.

(לקוטי-הלכות, ברבות-הראיה ושאר ברבות-פרטיות ד, ז-יז)

ועל-כן "תשעה-באב הוא תענית חמור בכל החמשה ענויים, ומפסיק מבעוד יום כמו יום-הכפורים ממש" (שלחן-ערוך ארח חיים תקנ, ב).

כי 'תענית תשעה-באב', הוא בשביל 'חרבן בית-המקדש'. ועקר האבלות על 'חרבן בית-המקדש' - הוא מה שפגמנו בעוונותינו ונתרחקנו מ'קדשת קדש-קדשים', שהוא ה'אבן-שתייה' נקדת העולם,

שמשם עקר קדשת בית המקדש וארץ ישראל, ששם נכנס הפהך הגדול, ביום הכפורים, ביום התענית, לכפר על ישראל, לקשר כל הרצונות וכל השנויים להשם יתברך.

ועל-ידי שפגמנו בזה בעוונותינו וגרמנו מחלקת בישראל - נתרחקנו מנקדה קדושה הזאת, בחינת 'קדש-קדשים', ונחרב בית-מקדשנו, וגלינו מארצנו שהיא ארץ החיים והשלוש.

ועל-כן "צריכין להתאבל בתשעה-באב ולהתענות בחמשה ענויים, כמו יום-הכפורים" - כי על-ידי האבלות והתענית על חרבן בית-המקדש - מתקנין הפגם, וממשיכין על-עצמו בחינת קדשת הבית-המקדש, בבחינת (תענית ל): "כל המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה".

ועקר הקדשה: להמשיך על-עצמו בחינת 'קדשת קדש-קדשים' - ששם נכללין יחד כל השנויים וכל הרצונות, שזה בחינת 'שלוש'. שזה עקר הקדשה: שמקשרין כל הרצונות להשם יתברך.

ועל-כן "תשעה-באב, הוא תענית בכל החמרות כמו יום-הכפורים" - כי עקר 'תענית תשעה-באב' הוא: כדי לזכות להמשיך 'קדשת יום-הכפורים'.

דהינו: לתקן פגם 'חרבן בית-המקדש', שעקר קדשתו הוא בחינת 'יום-הכפורים', שהוא יום צום הקדוש שנכנס בו הפהך הגדול לפני ולפנים, שמשם עקר כל העשר-קדשות של הבית-המקדש וארץ ישראל (פלים פ"א מ"ו), שכולל כל קדשת ישראל.

אבל עקר הקדשה נמשך משם, על-ידי שמקשרין כל הרצונות להשם יתברך, שזה בחינת 'שלוש', שזה עקר הקדשה, כנ"ל.

כי עכשו שנחרב ה'בית-המקדש' - אין בנו פח להמשיך הקדשה הנ"ל על-ידי 'יום-הכפורים' בעצמו, מחמת שנחרב הבית-המקדש, ואי-אפשר לכנס לפני ולפנים, כנ"ל.

ועל-כן "צריכין להתענות תשעה באב וארבעה צומות" - להתאבל על החרבן הזה, שעל-ידיה ממשיכין על-עצמו 'קדשת הבית-המקדש', שהוא בחינת 'קדשת קדש-קדשים'.

ואז זוכין ב'יום-הכפורים' - לקבל ולהמשיך גם עתה עלינו, 'קדשת קדש-קדשים' בשלמות - לתקן כל החטאים, ולשוב להשם יתברך בשלמות.

וזה שמסימין בסוף אחר הקינות שהם "איכה" (איכה ה, כא): "השיבנו ה' אליך ונשובה" - כי עקר בכינתנו: שנזכה ל'תשובה', שנמשך מבחינת 'יום-הכפורים', מבחינת 'קדש-קדשים', שהוא עקר 'קדשת הבית-המקדש וארץ-ישראל', שאנו ממשיכין עלינו על-ידי שמתאבלין על 'חרבן בית-המקדש' כנ"ל.

כי בזמן שבית-המקדש היה קיים, היינו יכולים להמשיך 'קדשת קדש-קדשים', על-ידי ה'תענית יום-הכפורים' לבד, על-ידי שנכנס לשם הפהך הגדול ביום-הכפורים כנ"ל. אבל עכשו, צריכין ישראל בכלל - 'ארבעה צומות', כדי לתקן פגם 'חרבן בית-המקדש'.

כו.

(לקוטי הלכות, ברכות פרטיות והטבת חלום ה, ג)

ועל-כן צריכין לבכות מאד בין המצרים, ובפרט בתשעה-באב, על הרבן בית-המקדש, "עיני עיני ירדה מים" (איכה א, טז) - כדי להכניע על-ידי הדמעות של העינים, את ארס הרע-עין.

וכמו שכתוב ב'דוד', כשבא עליו הרע-עין של אבשלום, שאמר אז (שמואל-ב ב טז, יב): "אולי יראה ה' בעיני", ופרש רש"י: "דמעות עיני"; וכן פתיב שם (טו, ל): "ודוד וכו' עלה ובוכה וכו', וכל העם אשר אתו וכו' ועלו עלה ובכה". וכליזה כדי להנצל מה'רע-עין' על-ידי ה'בכיה בעינים'.

וזוה בחינת (תהלים מב, ד-ה): "היתה לי דמעותי לחם וכו', אלה אזכרה וכו'" - כי על-ידי הדמעות, מכניעין הרע-עין שפמנו ה'שכחה'. ואז זוכין ל'זכרון', בחינת "אלה אזכרה" וכו'.

וכלל עקר הקינות בתשעה-באב ובין המצרים, הם בשביל תקון, כדי לזכות ל'תשובה' - כמו שפס'מין בסוף 'איכות' שהוא כלול מכל הקינות (איכה ה, כא): "השיבנו ה' אליך" וכו'. כי עקר פונתנו בבכיתנו בהקינות: כדי לעורר רחמיו יתברך, ש'שיבנו אליו באמת.

דהינו: שנזכה על-ידי הדמעות, להכניע הרע-עין, ולבטל ה'שכחה', עד שנזכה ל'זכרון', דהינו: לזכר היטב בעלמא-דאתי בכל יום, בכלליות ובפרטיות, שעל-ידיזה נשוב אליו יתברך.

וזוהו בחינת שלש פעמים "איכה" שאומרים - פנגד שלש בחינות, אדם' ו'מקום' ו'זמן', שהיה בתכלית

השלמות בבית-המקדש, שעל-ידיזה נמשך ה'זכרון' לכל העולם - שנחרבו בעוונותינו.

ובכלם כלל בפסוק אחד, שהוא (איכה ב, ו): "ויחמם פגן שכו שחת מעדו",

"שהוא הבית-המקדש" (תרגום שם; מדרש-תהלים עו) - הינו בחינת 'קדשת המקום'.

"שכח ה' בציון מועד ושבת" (שם) - הינו 'קדשת הזמן'. כי כל מה שהזמן מקדש יותר כמו מועדים ושבתיים - בהם מאירין הרמזים ביותר, עד אשר ביום-הכפורים, אז הוא עקר הזכרון בעולם-הבא, כי 'יום-כפור' בחינת 'עולם-הבא', פידוע וכו'.

ואחר-כך אמר (שם): "וינאץ בזעם אפו מלך וכהן" - זה בחינת 'קדשת האדם'. הינו: 'קדשת הכהן-הגדול', שהוא בחינת 'קדשת הצדיקי-אמת' שנקראים 'מלכים', שעקר ה'משכת-הזכרון' על-ידם.

וזוה בחינת שלש פעמים "איכה" - פנגד שלש בחינות אלו:

(א) "איכה ישבה בדד העיר" וכו' (שם א, א) - זהו קינה על בחינת 'קדשת המקום'.

(ב) "איכה יעיב" וכו' (שם ב, א) - הינו: שנחשך 'מאור-היום' על-ידי עבים ועננים, שעל-ידיזה אינם מבינים הרמזים כפי היום - זהו קינה על בחינת 'קדשת היום'.

וזוהו (שם): "ביום אפו" - שעל-ידי תקוף החרון-אף של אותו היום, נחשך היום, עד שנמשך 'שכחה', שאין משימין לב להרמזים שהשם-יתברך מרמז בכל יום לשוב אליו, שעל-ידיזה עקר החרבן.

ג) ו"איכה יועם" (שם ד, א) - נאמר על הסתלקות הצדיק. כי כל "איכה יועם", נאמר על הסתלקות הצדיק "אשיהו" (איכה רבה ד, א) - הינו: בחינת קדשת האדם פנ"ל.

כי גם אחר החרבן שנחרב הבית המקדש, ואין לנו פהן גדול, ולא בית המקדש, שעל ידי זה נחשך גם מאורי היום, ועל ידי זה נתעלם הזכרון, שהוא כפי היום והאדם והמקום פנ"ל - אף על פי כן יש לנו תקנה בכל דור, על ידי הצדיקי אמת שמאירין לנו הזכרון הנ"ל בכל עת. כי הצדיק יקר מהפחן הגדול שנכנס לפני ולפנים" (הוריות יג).

כי הצדיקים, כל עסקם - להזכיר אותנו זכרון העולם הבא בכל יום, כדי להשיבנו בתשובה שלמה. כי זה כל ישעם וכל חפצם בעסקם עמנו, שהכל הוא כדי להזכירנו בחינת זכרון הנ"ל, בכלליות ובפרטיות, בכמה וכמה תחבולות נפלאות ונוראות.

אבל בעזונותנו הרבים - גם הצדיקים האלו נסתלקו בעזונותינו. ועל כן באמת "קשה סלוקן כפלים פחרבן בית המקדש" (איכה רבה א, מד). ועל זה קונן כל "איכה יועם" וכו', וכנ"ל.

וזוה בחינת (שם ג, א): **"אני הגבר"** - ששם מדבר הרבה ברוח הקדש לנפשו בשביל כל אחד מישראל, איך צריך כל אחד לדבר לנפשו, אולי יוכל להזכיר את עצמו אף על פי כן, עד שישוב אליו יתברך - כי סוף כל סוף, סוף כל סוף, מה יהיה מאתנו, ומה נעשה באחריתנו.

וזוה שמדבר 'ירמיה' ברוח הקדש - פאלו כל אחד מישראל אומר על עצמו, כשמתחיל להרגיש כאב עזונותיו, שגרמו החרבן ועבוב הבגן ואריכת הגלות.

וצריך כל אחד לתלות החסרון בעצמו, כי הוא יודע בנפשו מה שעשה ומה שנעשה עמו בעזונותיו. ועל זה ידו כל הדוניים.

וצריך כל אחד שרוצה לרחם על עצמו, לומר במר נפשו (שם פסוקים א-ב-ג): **"אני הגבר ראה עני וכו', אותי נהג וילך וכו', אך בי ישב יהפך ידו כל היום וכו'."** **"אני" דיקא, "אותי" דיקא, "אך בי" דיקא.** עי"שם היטב עמקות מרירת הדבורים ההם.

ועקר מרירות הקינה' - על עצם רחוקו של כל אחד, מאביו שבשמים, עד אשר כמעט אפס תקנה חסו שלום. שים לבך לכל דבור ולכל פסוק, ותוכל למצא את עצמך שם, בכל מקום שאתה שם.

אבל אף על פי כן, אף על פי שמספר מרירות צרותיו כל כך עד אין תכלית - אינו מיאש את עצמו לגמרי חסו ושלום בשום אופן.

וזוהו שאומר בתוך מרירות לבבו (שם פסוק יח): **"ואמר אבד נצחתי" - "נצחתי" דיקא.** פאלו אבד ה'נצחתי' שלו לגמרי חסו ושלום, מאחר שרואה רחוקו וחרבנו כל כך.

אבל אף על פי כן (שם פסוקים כ-כא): **"זכור תזכור וכו', זאת אשיב אל לבי על-כן אוחיל וכו'."**

הינו פנ"ל: שעל ידי הקינות והפכיות על גדל חרבנו, על ידי זה השם יתברך

מרחם עליו, ומכניע ה'רע-עין' - עד שנמשך עליו 'זכרון'.

בחינת: "זכור תזכור ותשוה עלי נפשי", וכמו שפרש רש"י שם: "ידעתי כי יש לה לזכור, אבל תשוה עלי נפשי עד שתזכר".

וכמו-כן הוא אצל האדם בעצמו: שצריכין להסתכל על ה'זכרון' הזה בכל יום, כי סוף כל סוף בודאי נזכה ל'זכרון' הזה בחסדיו המרבים.

וכמו שאמר שם (פסוקים כא-כב-ג): **"זאת אשיב אל לבי על-פן אוחיל, חסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו וכו', חדשים לבקרים כו'"** - הינו: שחסדיו יתברך אינם תמים ואינם כלים לעולם.

ועל-ידי-זה: "חדשים לבקרים רבה אמונתך" - שהוא בחינת מה שהשם-יתברך "מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית" (ברכת יוצר), ומצמצם עצמו בכל יום, מאין-סוף עד אין תכלית, לרמז רמזים לכל-אחד, שיזכיר עצמו בהתכלית הנצחי לשוב אליו.

שזהו עקר בחינת **"חדשים לבקרים"** וכו' - **"שנאמר על התחדשות-המחין' בכל יום אצל כל אחד מישראל"**, כידוע בפתגמים (פרי-עץ-חיים תפלה פ"ב).

נמצא: שעקר נחמתו הוא: מה שהוא מצפה עדין לחסדי-השם שאינם כלים, והם מתחדשים בכל יום, שעל-ידי-זה עדין יזכה שיגיע אליו 'דעת אמת', עד שיזכיר עצמו היטב בעולם-הבא, וישוב אליו, כי זה עקר תקנתנו ונחמתנו.

ו'בתשעה-באב' בעת 'תקף מרירות החרבן', מתחיל מיד לעת מנחה, 'צמיחת קרן ישועה' - כי "אז נולד משיח" (ירושלמי ברכות ב, ד; אסתר-רבה פתיחתא יא; איכה-רבה א, נא; 'פרי-עץ-חיים' ו'שער-הפונות' שבועות א), שעקר 'הכנעת הרע-עין' הוא על-ידו.

נז.

(לקוטי-הלכות, תפלת-המנחה ז, בסופו, ב'ראשי-פרקים')

תקף ביום שנחרב הבית-המקדש ונתמעט, בחינת התגלות מלכותו בתכלית המעוט, התחיל תקף המלוי והתקון, שזהו בחינת: "מה שמשיח נולד בתשעה-באב" (ירושלמי ברכות ב, ד; אסתר-רבה פתיחתא יא; איכה-רבה א, נא; 'פרי-עץ-חיים' ו'שער-הפונות' שבועות א).

שזה בחינת 'מלוי פגימת-הלבנה', שמתחיל דיקא בעת שהיא מגיעה לתכלית המעוט שהוא 'ראשי-חדש', שאז 'שרש-התשובה' וכו'.

נח.

(לקוטי-הלכות, יום-טוב ה, יא)

וזה בחינת 'שלשה שבועות של בין-המצרים' שמתאבלין בהם על חרבן בית-המקדש - שאז היה בעוונותינו-הרבים עקר התגברות 'פח המכריחים', שהם העכו"ם שעמדו עלינו והחריבו הבית-המקדש, ששם עקר 'פח-המושד', והכריחו את ישראל בגלות בגשמיות ורוחניות. וכל-זה נמשך מ'חטא העגל, ומחטאינו שבכל הדורות.

ועל-פן "יושבין אז על העפר" (שליח-ערוך ארח-חיים תקנט, ג), בפרט בתשעה-באב, שאז עקר החרבן שיושבין על

העפר, כי אנו מפירין שפלותנו שירדנו עד עפר, בבחינת (תהלים מד, כו): "כי שחה לעפר נפשנו" וכו'. וזה בעצמו הוא תקוננו, כי עפר' הוא בחינת 'פח'המושד'.

וזה בחינת (ישעיה נב, ב): "התנערי מעפר קומי" וכו'. "מעפר" דיקא. שעל ידי בחינת עפר' שהוא בחינת 'פח'המושד' - על ידי זה תקום ויתבטל 'פח'המכריח' שהם קושרים אותנו בגלות.

וזהו בחינת (שם): "התפתחי מוסרי צוארך" וכו' - "מוסרי" דיקא. בחינת 'פח'המכריח', שרוצה לקשר במוסרות וקשרים וכו', רחמנא-לצלן.

כי באמת: בעת התקון אין צריכין לישוב על העפר ממש, כדי להגביר 'פח'המושד'.

כי הצדיקים - הם ענוים באמת ומשימים עצמם בעפר, אף על פי שאינם יושבים על העפר ממש. כי הם למעלה מהעפר, למעלה מפח'המושד שבעפר.

כי כל 'פח'המושד' שבעפר - הכל נמשך מלמעלה מ'נשמת ישראל', שהם עקר 'פח'המושד', שהכל נברא בשבילם. וזה ה'פח'המושד' שבעפר - מאחר שנמשך למטה לזה העולם, נתערב בו טוב ורע.

על כן העקר: שצריך האדם לבטל עצמו בכל פעם, ולזכר שהוא עפר, כי "יסודו מעפר, וסופו לעפר" (מוסף ימים נוראים), ויבטל עצמו בתכלית לבחינת 'פח'המושד' האמתי דקדשה, שהוא להמשיך עצמו למקור החיים - להבזר היחיד יתברך ויתעלה.

ועל כן העקר: שיבטל כבודו נגד כבוד השם יתברך, וידע שפלותו

באמת, וישים עצמו בעפר. ואז יתגבר 'פח'המושד' האמתי, שהוא בחינת עפר' דקדשה' - למשך תמיד אל האמת.

אבל תמיד אין צריכין לישוב על העפר ממש בשביל זה - כי אדרבא, צריכין דיקא להרים עצמו לשרשו העליון, ואף על פי כן ידע שפלותו עד עפר, בבחינת (מגלה לא): "במקום גדלתו שם" וכו'.

אבל עתה בעת החרב, צריכין להשליך עצמו על העפר ממש - להכיר שפלותנו על ידי זה, לידע: שאנו מנחים עד עפר ממש, כי כל התאוות שבאין מ'גשמיות העפר', מושלים עדין.

על כל פנים אנו מחיבים לידע: שאין מגיע לנו כבוד, ואנו מחיבים להשפיל עצמנו בעפר ממש, בבחינת (איכה ג, כט): "יתן בעפר פיהו, אולי יש תקוה".

ואז אנו מגבירים על ידי זה 'פח'המושד', שהוא בחינת עפר', ועל ידי זה יקיים: "התנערי מעפר קומי" וכו', כנ"ל.

נט.

(לקוטי הלכות, לולב ואתרוג א - על פי לקוטי מוהר"ן ח"ב סז)

על ידי שבוכין ומתאבלין על חרבן בית המקדש, על ידי זה השם יתברך מרחם ומשים "פאר תחת אפר" (ישעיה סא, ג), ואזי זוכין לאתרוג הדר, בחינת פאר.

ל.

(לקוטי הלכות, בשור-בחלב, ב)

אש של המזבח - הוא בחינת אש דקדשה, שהוא אוכל ומכיל מאורי אש, בחינת רוח-הבהמיות וכו'.

נמצא: שעל־ידי ה'קרבנות', נכנעים
'מאורי־אש', ועל־כך על־ידם
התרה 'אכילת בשר', כי על־ידם יש פח
לֹאֲכַל בְּשָׂרִי, כי יש פח לְבַרֵּר הַטּוֹב מֵהֶם,
על־ידי שְׁנֹכְנַע הָרַע שְׁלָהֶם בְּחִינַת 'מאורי־
אש', על־ידי ה'קרבנות' כּפ"ל.

**ועל־כך "הצריכה התורה להתיר לנו
בשר תאוה"** (דברים יב, כ) - כי
באמת: מאחר שיש בחינת 'קרבנות' בעולם,
על־ידי־זה יכולין לֹאֲכַל בְּשָׂרִי בְּכָל הָעוֹלָם,
אפלו אם אין מקריבין מִמֶּנָּה 'קרבן'.

כי על־ידי פח ה'קרבנות' שִׁמְקָרִיבִין בְּבֵית־
הַמִּקְדָּשׁ, נכנע בכלל ה'מאורי־אש',
ועל־ידי־זה יש פח לֹאֲכַל בְּשָׂרִי בְּכָל מְקוֹם
אֲף־על־פי שאינו 'קרבן' - כי כָּבֵד נִכְנָעוּ
'מאורי־אש', דְּהִינּוּ רֹוח־הַבְּהֵמִיּוֹת, וְיֵשׁ פֶּחַ
לְבַרֵּר הַטּוֹב מִן ה'בשר', מאחר שיש
'קרבנות' בעולם.

ועקר כל ה'קרבנות', הם בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ,
כי "מיום שֶׁנִּבְחַר בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ,
נֶאֱסְרוּ כָּל הַבְּמֹזוֹת" (זבחים קיב:). כי בְּבֵית־
הַמִּקְדָּשׁ שֵׁם מְאִירִין ה'מאורי־אור' כּפ"ל
ועל־כך יכולין שֵׁם לְהַכְנִיעַ 'מאורי־אש' וכו'
כּפ"ל.

**ועל־כך "משחרב בית־המקדש, דין הוא
שנגזר על־עצמנו שלא לֹאֲכַל
בשר"** (בבא־בבא ס:). כי אי־אפשר לֹאֲכַל
'בשר', כִּי־אם פְּשִׁית־הַמִּקְדָּשׁ קָיָם וְיֵשׁ
'קרבנות' כּפ"ל.

אך אֲף־על־פי־כן אָנוּ אוֹכְלִין בְּשָׂרִי -
מחמת שהוא "גזרה שאין הצבור
יכולין לְעַמֵּד בָּהּ" (שם), כי אֲף־על־פי־כן גַּם
עָבְשׁוּ יֵשׁ לָנוּ פֶּחַ לְהַכְנִיעַ 'מאורי־אש', על־
ידי פח הצדיקים והתורה.

**ועל־כך "נהגו שלא לֹאֲכַל בשר, מראש־
חדש אב עד אחר תשעה־באב"**
(שְׁלַח־עֲרוּךְ אַרְבַּח־חַיִּים תַּקְנָא, ט), כי אִזּוֹ מִתְאַבְּלִין
על 'חרבן בית־המקדש'. ועל־כך "אין
אוֹכְלִין בְּשָׂרִי" - לְהִרְאוֹת: שְׁעַקֵּר 'אכילת
בשר', הוא רק בְּזִמְנֵי שְׁפִית־הַמִּקְדָּשׁ קָיָם, וְיֵשׁ
קְרָבָנוֹת.

לא.

(לקוטי־הלכות, ראשית־הגז, ג, י)

ה'מנעלים' נמשכין מ'מקיפין', מ'חשמ"ל'
- כי לְמַטָּה בְּרִגְלֵיךָ, נַעֲשֶׂה
'לבוש המנעלים' מְבַחֲינַת 'חשמ"ל', כְּמִבְאֵר
בְּפִתְּבִים (עַרְבִיִּים, שְׁעַר מֵב פ"ג).

וְזָהוּ 'נע"ל', לְשׁוֹן 'נְעִילָה וּסְגִירָה' -
שֶׁה'מנעלים' סוֹגְרִין וְנוֹעְלִין אֶת
ה'רגל', וְנוֹעְלִין בְּפָנֵיהֶם, שְׁלֹא יִנְקוּ חֵסֶם
וְשָׁלוֹם.

**על־כך בתשעה־באב שֶׁנִּחְרַב הַבַּיִת,
וְנִסְתַּלַּק ה'דעת' שֶׁהוּא ה'חיים',
"צריכין אז לְחַלֵּץ הַמְּנַעְלִים"** (תענית ל.
שְׁלַח־עֲרוּךְ אַרְבַּח־חַיִּים תַּקְנָא, א) - כי מֵאַחַר שֶׁאֵין
'דעת ומחין', אֵין לוֹ 'מנעלים', שֶׁנִּמְשָׁכִין
מ'מקיפין'.

וְגַם אֵין צָרִיךְ וְאֵין מוֹעִיל לוֹ 'מנעלים',
אֲדַרְבָּא יְהִיָּה נִפְגָּם יוֹתֵר חֵסֶם־וְשָׁלוֹם
על־ידי ה'מנעלים' - כי אִזּוֹ הַתְּגַבְרוֹת־הַדִּינִים
חֵסֶם־וְשָׁלוֹם, וּמִתְגַבֵּר הַסְטֵרָא־אֲחֵרָא אִזּוֹ חֵסֶם־
וְשָׁלוֹם, וְיִוָּכְלוּ לִינַק גַּם מִה'מנעלים'. אָבֵל
מִמֶּנּוּ בְּעַצְמוֹ - יִנְיָקְתָם מְעוֹטָה מְאֹד, כִּי
ה'מחין' נִסְתַּלַּקוּ מִמֶּנּוּ, וְאֵין לָהֶם מִמָּה לִינַק.

לב.

(לקוטי־הלכות, ראשית־הגז, ד, ז-ח-ט)

תִּכְפֶּה שֶׁהַדְּלִיק אֵשׁ בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ
לְהַחְרִיבוֹ, הַתְּחִיל הַדִּין לְהִתְמַתֵּק,

כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (אִיכָה־רַבָּה ד, טז): "שִׁשְׁפָּךְ
חֲמָתוֹ בָּאֵשׁ, שֶׁהֲצִית אֵשׁ בְּצִיּוֹן" וְכוּ'.

כִּי ה'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ' הוּא "תַּפְאֶרֶת
יִשְׂרָאֵל" (אִיכָה ב, א), כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (יחזקאל
כד, כא): "גָּאוֹן עֵזֶם מִחֲמַד תַּפְאֶרְתָּם", וְכֵתִיב
(ישעיה סד, י): "בֵּית קֹדְשֵׁנוֹ וְתַפְאֶרְתֵּנוֹ".

הֵינּוּ: שֵׁשֶׁם הָיוּ מְאִירִין כָּל הַגְּוֹנֵי־
הַקְּדוּשִׁים שֶׁל מַעֲשִׂים־טוֹבִים שֶׁל
יִשְׂרָאֵל, כִּי ה'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ' הוּא 'כְּלִי־
הַקֹּדֶשׁ' שֶׁל כָּל־יִשְׂרָאֵל, וְכָל הַמַּצּוֹת
וּמַעֲשִׂים־טוֹבִים שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין, הַכֹּל
הָיָה עוֹלָה לְה'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, וְשֵׁם הָיוּ נִצְטִיר.

וְזֶה הָיָה בְּחִינַת הַגְּוֹנִין וְהַצִּיּוּרִין הַנִּפְלְאִים
שֶׁהָיוּ ב'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ' - כִּי ה'בֵּית־
הַמִּקְדָּשׁ' הָיָה 'כְּלִי־הַתּוֹרָה וְהַתַּפְלָה שֶׁל
יִשְׂרָאֵל', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים יז, ח): "וְקָמַת
וְעָלִית אֶל הַמָּקוֹם" וְכוּ'; וְכֵתִיב (מְלָכִים־א ח, ל):
"אֵת אֲשֶׁר יִתְפַּלְלוּ אֶל הַבַּיִת הַזֶּה".

וְכֵן ב'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ' הָיוּ מִתְפַּרְיִן כָּל
עוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל. וְעַל־כֵּן אַז הָיוּ יִשְׂרָאֵל
מִפְאָרִים וּמְהַדָּרִים עַל־יְדֵי ה'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ'.

אָבֵל בְּעוֹנוֹתֵינוּ־הָרַבִּים כְּשֶׁגָּבְרוּ עוֹנוֹת
יִשְׂרָאֵל - נִחַשְׁךְ אֹר הַבַּיִת־
הַמִּקְדָּשׁ. וְכָל מָה שֶׁגָּבְרוּ הָעוֹנוֹת יוֹתֵר,
וְנִתְמַעְטוּ הַזְּכוּיֹת, וְנִתְמַעַט וְנִחַשְׁךְ אֹר
קֹדֶשֶׁת הַבַּיִת־הַמִּקְדָּשׁ'.

עַד שֶׁגָּבְרוּ הָעוֹנוֹת, עַד שֶׁנִּחַרְב לְגַמְרִי, וְאִז
נֶאֱמַר (אִיכָה ב, א): "הַשְּׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם
אֶרֶץ תַּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל" - כָּאֵלּוֹ חֲסוּי־שְׁלוֹם
נִתְבַטַּל ה'הַתַּפְאֶרוֹת' שֶׁהָיָה מִתְפָּאֵר בְּיִשְׂרָאֵל
עַל־יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם־הַטוֹבִים.

כִּי גָבְרוּ הָעוֹנוֹת - עַד שֶׁלֹּא נִרְאוּ מְעַט
דְּמַעַט מַעֲשֵׂיהֶם־הַטוֹבִים. וְעַל־יְדֵי־זֶה

'נִחַרְב הַבַּיִת־הַמִּקְדָּשׁ', ו'"נִפְלָה עֲטֶרֶת
רֵאשֵׁנו" (אִיכָה ה, טז) וְכוּ'.

אָבֵל תִּכְף שֶׁנִּחַרְב ה'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ' שֶׁהוּא
ה'הַתַּפְאֶרוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כָּאֵלּוֹ אִין
לְהַשִּׁיב־יְתֵבְרֵךְ עוֹד שׁוֹם הַתַּפְאֶרוֹת מִיִּשְׂרָאֵל,
כָּאֵלּוֹ הֵם כָּכֵל הַגּוֹיִם חֲסוּי־שְׁלוֹם. וְכְמוֹ
שֶׁסָּבְרוּ הַשְּׂוֹנְאִים בְּאֵמַת, שֶׁאָמְרוּ אִז (יחזקאל
כה, ח): "הֲנֵה כָכֵל הַגּוֹיִם בַּיִת יְהוּדָה". וְזֶה
הָיָה טוֹבָה גְּדוּלָּה.

כִּי תִכְף שֶׁנִּחַרְב ה'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ' שֶׁהוּא
ה'הַתַּפְאֶרוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְהַתְּחִילוֹ
לֹאמַר: "הֲנֵה כָכֵל הַגּוֹיִם בַּיִת יְהוּדָה" - תִּכְף
וּמִיָּד נִתְגַּלָּה וְנִתְרָאָה גְּדֹל עֵצֶם הַחֲלוּק שְׂבִיִן
הַגּוֹיִם לְבַיִת יְהוּדָה.

כִּי אִיךְ שֶׁהוּא: עֲדוּן נִמְצָאִים בְּיִשְׂרָאֵל כְּפָה
נִקְדוּת־טוֹבוֹת, וְכִפָּה מַעֲלוֹת רַבּוֹת כְּנֶגֶד
הַגּוֹיִם, עַל־כֵּן אִז דִּיקָא נִמְתַּק הַדִּין תִּכְף
וְכִנ"ל.

וְכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (אִיכָה־רַבָּה ד, יד - עַל תַּהֲלִים
עט, א): "מִזְמוֹר לְאַסָּף? קִינָה
לְאַסָּף מִבְּעֵיִא לִיָּה?! - אִפְּלֵא שִׁשְׁפָּךְ חֲמָתוֹ
עַל הַבַּיִת־הַמִּקְדָּשׁ, וְלֹא כָּלָה אֵת יִשְׂרָאֵל
חֲסוּי־שְׁלוֹם!"

הֵינּוּ כִנ"ל: כִּי עַל־יְדֵי־זֶה דִיקָא שֶׁהַחֲרִיב
אֵת ה'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ', כָּאֵלּוֹ אִין עוֹד
שׁוֹם 'הַתַּפְאֶרוֹת' מִיִּשְׂרָאֵל חֲסוּי־שְׁלוֹם, וְהֵם
כָּכֵל הַגּוֹיִם חֲסוּי־שְׁלוֹם - תִּכְף נִתְגַּלָּה וְנִרְאָה
עֵצֶם הַחֲלוּק שְׂבִינֵיהֶם, עַל־יְדֵי־זֶה נִכְמְרוּ
רַחֲמֵיו יְתֵבְרֵךְ וְלֹא כָּלָה אוֹתָם, וְכִנ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת 'תְּשַׁע־בָּאב', שְׁאִז נִחַרְב
ה'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ' שֶׁהוּא "תַּפְאֶרֶת
יִשְׂרָאֵל" כִנ"ל. וְעַל־כֵּן אִין מְנִיחִין אִז
'תַּפְלִיין', "שֶׁנִּקְרָאִין פָּאֵר" (בְּרֻכּוֹת יא, טז) סָפָה

כה. ועוד) - כי אז הוא בחינת 'בטול' ההתפארות, שזהו בחינת 'חרבן בית המקדש' כנ"ל.

ואנו יושבין לארץ ודומין, על עצם רבוי עונותינו שגרמו להחריב "בית קדשנו ותפארתנו" (ישעיה סד, י), כאלו אין אנו יכולין להגביה ולקרים עצמנו חס ושלו.

כי אין לנו במה להחיות עצמנו חס ושלו, מעצם רבוי עונותינו, עד שאין אנו יכולין להניח תפלין, כי אין לנו במה להתפאר, אשר כמעט אפס תקוה חס ושלו. כאלו חס ושלו כל אפיו שוין, כאלו "ככל הגוים בית יהודה" חס ושלו.

ועל-כן אז תקף בתשעה-באב לעת מנחה, מתחיל ההמתקה, כי "אז הוא בחינת הולדת משיח", כמובא (ירושלמי ברכות ב, ד; אסתר-רבה פתיחתא יא; איכה-רבה א, נא; 'פרי-עץ חיים' ישעיה-הפנות' שבועות א).

הינו כנ"ל - כי זהו בחינת 'ירידה תכלית העליה', כי תקף שמגיעים לבחינה הנ"ל שנסתלקו התפלין ונחרב הבית המקדש, כאלו אין עוד במה להתפאר בישראל, כאלו "ככל הגוים" וכו' חס ושלו - אזי תקף מתחיל להתגלות ולקראות רבוי ההתפארות שיש לישראל כנגד הגוים, וכנ"ל.

ועל-כן תקף במנחה של תשעה-באב, שאז היה עקר החרבן של ה'בית המקדש', כמו שאמרו רז"ל (תענית כט): "לעת ערב הציתו אש בבית-המקדש" - אז דיקא מתחיל המתקה גדולה, כמובא. ו"אז דיקא מניחין טלית ותפלין" (שלחן-ערוך אר"ח חיים תקנה, א).

כי תקף שהתחיל 'חרבן בית-המקדש' שהוא "תפארת ישראל" וכו' כנ"ל - תקף נתגלה תפארתם כנגד העכו"ם, ועל-כן אז הוא בחינת 'לדת משיח', דהינו: שמתחיל להתנוצץ 'אזר של משיח'.

כי עקר ה'נאליה של משיח' יהיה על-ידי זה, על-ידי שהוא ישיג בחינת רבוי החסדים הנפלאים של בחינת 'עתיק' - להסתכל רק על ה'שערות טובות' שמוצאין בישראל, וכו'.

ועל-כן תקף אחר 'תשעה-באב', פוסקין דיני האבלות של 'בין-המצרים', ומנחמין אותנו הרבה ב'שבוע-דנקמתא' - כי תקף שנחרב ה'בית-המקדש', כאלו אין עוד 'התפארות' בישראל כלל חס ושלו - תקף נתגלה ונתראה במה מעלות טובות לישראל כנגד כל העכו"ם.

ועל-ידי-זה נמתקין כל הדינים, והשם-יתברך מנחם אותנו בכל הנחמות, כי על-ידי-זה יבוא משיח צדקנו, שהשגתו מגיע עד 'עתיק' וכו', ויגאלנו מהרה אמן.

לג.

(לקוטי-הלכות, ראשית-הגז ה, כ)

וזוה בחינת 'בין-המצרים', שמתאבלין אז על הגלות ו'חרבן בית-המקדש' שנמשך מ'נפילת ההלכות', על-ידי שלומדין שלא לשמה להתיהר וכו', עד שנפגם אצלם הלכות כל-כף, עד שנעשה להם פה לדבר על הצדיק-האמת, שמשם כל החרבנות.

ועל-כן "נוהגין שאין אוכלין בשר באלו הימים" (שלחן-ערוך אר"ח חיים תקנא, ט) - להורות: שנתעלמו מאתנו ההלכות

מעצם החרבן שהיה בימים ההם, שעל-פן אין אוכלין בשר, בבחינת (פסחים מט:): "עם הארץ לא יאכל בשר".

פי ה'דבור' הוא ה'נפש', בבחינת (בראשית ב, ז): "ויהי האדם לנפש חיה" - "לרוח ממללא". וזה שיודע להעלות כל הדבורים שנפלו למטה ולחזר ולעשות מהם הלכות - הוא יכול לאכל בשר, לברר ולהעלות הנפש המגלגל בחי להחזירו למדבר.

אבל עתה בימים הסמוכים לתשעה-באב, שאז היה תקף החרבן - אין לנו כח לברר ההלכה, על-פן "אסור לאכל בשר", בבחינת "עם הארץ לא יאכל בשר", כנ"ל.

ועל-פן "לא יבו התלמידים בימים ההם" (במדבר-רבה יב, ג; איכה-רבה א, כט; מדרש-תהלים צא; שלחן-ערוך ארחהיים תקנא, יח) - פי מה שמפין התלמידים, נמשך גם-פן מ'מרידת-הגלות', שמחמת זה קשה לעמד על 'ברור ההלכה והשמעתתא', על-פן מכרחין להבותן.

וזה נמשך מ'הפאת משה בצור', שנמשך על-ידי שחלקו עליו, שמשם כל הטרח שצריכין לטרח בשמעתתא.

כמו שאיתא בזהר-הקדוש (תקוני-זהר מד, א) ומובא בהתורה הנ"ל (לקוטי-מוהר"ן ח"א יב, ד): "אלמלא הפה משה בצור, לא הווי טרחי רבנן בשמעתתא" וכו'.

אבל באלו הימים שפיו-המצרים, שאז 'תקף מרידת-החרבן' - אסור להבותם. פי עתה קשה ביותר לברר ההלכה, ויוכל לקלקל ולהזיק לתלמידים על-ידי ההפאה - פי בעת החרבן בעצמו, אי-אפשר לברר.

ועל-פן "אסור ללמד כלל בתשעה-באב, רק בדברים הרעים" (שלחן-ערוך ארחהיים תקנא, א), וכן "אסור אז להניח תפלין" [בשחרית] (שם תקנא, א), ו"צריכין הליצת המנעלים" (שם תקנא, א).

פי הכל בחינה אחת, פי 'תפלין-מחין', ששם 'ברור ההלכות', שמשם נמשכין 'תקוני-המנעלים', בבחינת (שבת סא): "בתפלין כף מנעלים".

וב'תשעה-באב' - נתקלקל כלי-זה, על-פן אז אסור בכל-זה. רק צריכין להתאבל מאד על 'חרבן בית-המקדש', ולישב לארץ, ולהשפיל דעתו באמת.

וכן בכל יום - צריכין לישב על הארץ ולהתאבל בחצות-לילה.

ועל-ידי זה זוכה לברר ההלכה, בבחינת (תענית ל:): "כל המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה".

לד.

(לקוטי-הלכות, גטין ג, כא-כב)

וזהו בחינת "חליצת המנעלים בתשעה-באב" (שלחן-ערוך ארחהיים תקנא, א) - שאז היה 'חרבן בית-המקדש', שהיא 'פכליות כל הקדשות וכל השכליים-פרטיים', שכלם נחרבו ונתקלקלו על-ידי עוונות ישראל, ולא נשאר פי אם בחינת 'שכל-הכולל' ששם אין פגם מגיע.

אבל אי-אפשר לקבל מפנוי מחמת 'רבויו' אור, ועל-פן באמת אז הוא בחינת 'שבירת-כלים', שהוא בעצמו בחינת 'חרבן בית-המקדש וכליו'.

שכל ה'בית-המקדש וכליו', היו בחינת 'כלים וצנורות' וכו', להמשיך חיות

והמתקנות מ'שכל-הכולל', מבחינת 'קדשי-קדשים'. ועכשו נשבר ונחרב הכל, ואז אין יונקים כי אם מבחינת ה'שכל-הכולל' בעצמו.

ואה-על-פי שאי-אפשר לינק ממנו, מחמת 'רבו-אור' שגורם 'שבירת-כלים', שמשם אחיזת הקלפות וכו' חסו-ושלום - באמת אין יונקים ממנו, כי אם מעט דמעט בתכלית הצמצום וההעלם וההסתרה.

אבל על-כל-פנים, מעט החיות שיש להעולם כדי שיתקיים ולא יחרב לגמרי, בתשעה-באב בעת 'חרבן בית-המקדש' - הוא רק מבחינת הקדשה העליונה הנעלמת, שהוא בחינת ה'שכל-הכולל', בחינת 'קדשי-קדשים'.

וכמו-כן בדברי רבנו ז"ל בכמה מקומות (ח"א נו; ח"ב יב): שבעת תקף שליטת הסטרא-אחרא, דהינו בתקף הגלות, בתקף הירידה של נפש מישראל, בשנופל מאד חסו-ושלום לסטרא דמסאבא - אז דיקא אינו יכול לקבל חיות משום קדשה פרטית, כי אם מבחינת הקדשה העליונה מאד, שהיא יכולה להתעלם ולהסתר גם במקומות הטמאים לגמרי, ולהחיות הנופלים לשם חסו-ושלום וכו'.

וזהו בחינת "חליצת המנעלים בתשעה-באב" - שמחמת תקף הסטרא-אחרא והדינים אז חסו-ושלום, על-ידי 'חרבן בית-המקדש', שהוא בחינת 'בטול ופגם השכליים-הפרטיים' כנ"ל - על-כן אז אי-אפשר לקבל משום 'קדשה פרטית', כדי שלא יתאחזו הקלפות יותר.

על-כן אי-אפשר לקבל חיות, כי אם מה'קדשה-העליונה' בעצמה,

מבחינת 'שכל-הכולל' בעצמו, בדרך העלם והסתרה בתכלית הצמצום.

ועל-כן "אז הוא חליצת המנעלים" - מחמת 'חרבן בית-המקדש', פגם השכליים-הפרטיים'.

אז יורדת ה'מלכות', ואז צריכה ה'בינה', שהיא בחינת 'קדשי-קדשים', לירד עמה - כדי להחיותה בנפילתה שלא תפל לגמרי חסו-ושלום וכו'.

מחמת ש'מעט החיות', מקבלין רק מה'שכל-העליון-הכולל', שהוא בחינת 'קדשה העליונה מאד', שמשם דיקא מקבלין חיות בהעלם גדול, בעת הירידה והגלות כנ"ל.

ועל-כן "צריכין חליצת מנעלים אז" - כי שם בבחינת 'קדשה-העליונה' הנ"ל - צריכין 'חליצת מנעלים', בבחינת (שמות ג, ה): "של נעליך מעל רגליך, כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא". (עין בפנים).

ועל-כן באמת: הירידה היא תכלית העליה - כי מאחר שעל כל פנים באמת מקבלין בעת הירידה והגלות מה'קדשה-העליונה' מאד, על-כן "אין שום יאוש בעולם כנ"ל" - כי מכל המקומות הרעים והטמאים שבעולם יכולין לחזור אליו יתברך, כי אדרבא! שם דיקא מלבש ונסתר ונעלם 'קדשה-העליונה' מאד וכו'.

ועל-כן "חליצת המנעלים בתשעה-באב", הוא טובה גדולה - כי על-ידי שמכיר את מקומו ומקיים מצות חכמינו ז"ל בתשעה-באב, שמבין שאז צריכין 'חליצת מנעלים', להורות: שפגם בכל הקדשות, ואין לו שום חיות כי אם מהשם-

יתברך בעצמו בהעלם גדול, כי אין לו 'כלים' שהם ה'מצוות', לקבל משם, רק שהשם יתברך ברחמיו בעצמו מתעלם ומסתתר להחיותו בעצמו כביכול בתקף ירידתו, שמתחמתזה חולצין המנעלים. להורות: שאין לו כלים וצמצומים לקבל האור פראוי וכו'.

על-כן על-ידי-זה בעצמו יכול להתעורר בתשובה - מאחר שעל-כל-פנים השם-יתברך מתייחו. אף-על-פי שהוא בבחינת ירידה - יכול להתעורר גם עתה בתשובה, ולשוב אליו ממקומו באשר הוא שם, ולהפך הירידה לעליה גדולה וכו' - לעלות לבחינת 'קדשה-העליונה', לבחינת 'קדשי-קדשים' וכו'.

כי על-ידי ה'תשובה', ראויין לעלות לשם ולקבל משם שפע גדול "ורב טוב לבית ישראל" (ישעיה סג, ז), להמתיק כל הצמצומים והדינים, שהוא בחינת 'כפרת כל העוונות'.

ואזי נתבטלין ונתהפכין העוונות לזכיות, שזהו בחינת 'ירידה תכלית העליה' - כי זה ידוע ש'חליצת המנעלים של תשעה-באב' - הוא בשביל תשובה ותקון כידוע.

שאז הוא 'תכלית הירידה', ואז נתקלקלו ונפגמו כל הדרכים וכל השבילים וכל העצות-דקדשה, על-ידי 'חרבן בית-המקדש' שנחרב בעוונותינו, ואז צריכין לחלץ המנעלים - להורות: שעכשו אי-אפשר לנו להמשיך השמירה של המנעלים.

ועל-כן אז באמת: "אין חכמה ואין תבונה ואין עצה" (משלי כא, ל) - כי מסתלקין כל המחין, ו"אין לנו על מי להשען כי אם על אבינו שבשמים" (סוטה פ"ט מט"ו), שהוא בעצמו ירחם עלינו ויחיה

אותנו על-ידי ה'שכל-הכולל' בעצמו המתעלם ומסתתר אז בעצם הירידה, שאז מקבלין מעט החיות משם דיקא פנ"ל.

ואז בעת הירידה בתשעה-באב, וכן בכל לילה בחצות-הלילה, שאז הקדשה בתכלית ההסתרה - אז צריכין 'חליצת מנעלים' - שמרמז: על 'בטול העצה וחלקתה' - להורות: שעכשו נסתלקו כל המחין והשכלים בעוונותינו.

וזהו בחינת "חליצת המנעלים בתשעה באב" וכו' פנ"ל - כי 'חליצת המנעלים' מורה על 'הסתלקות בחינת העצה השלמה' הנשמרת על-ידי בחינת המנעלים פנ"ל - כי עכשו נסתלקו המחין ואין עצה פנ"ל.

וזהו בעצמו התקון, כשיודעין שאין עצה, וצויעקין ובוכין על זה לפני השם יתברך, שזהו בחינת איכות וקנינות שאומרים בתשעה-באב.

כי 'איכ"ה' - זהו בחינה הנ"ל, שמתודין להשם-יתברך: שנפלטנו כליכך בעוונותינו, עד שנחרב הבית-המקדש, ונסתלקו כל השכליים, ואין אתנו יודע עד מה, ואין אנו יודעין שום עצה איד לשוב ולהתקרב אליו יתברך.

כי "עבר קציר כלה קיץ ואנחנו לא נושענו" (ירמיה ח, כ), ואין יודעין עתה "מה נאמר ומה נדבר ומה נצטדק" (בראשית מד, טז), רק לצעק 'איכה' כמה פעמים, כמו שאומרים בתשעה-באב 'איכה' כמה וכמה פעמים, שהוא עקר כלל הקינות.

כי אין אנו יודעין, רק לצעק 'איכה', שהוא בחינת אי"ה הנ"ל.

הינו: שאנו בוכין על נפשנו שנתרחקנו כליכך, עד שאין אנו יודעין כלל

‘איכה אנחנו, ו’איכה הדרך והעצה’ לשוב אליו יתברך.

וזהו מה שכתב רבנו ז”ל (ח”א רמז):
 “ש’תיקו’ הנאמר בש”ס, הוא בחינת מחסר תקוה, והנו”ן נכפפת ונעשית ‘קינו”ת’, ולעיתיד יתתקן הכל, ואז נתתקן ה’תיקו’ - כי יפשטו כל האבעיות והספקות, ואז יחזר ויהיה נעשה מ’קינו”ת’ ‘תיקו”ן’. עין-שם.

כי ‘תיקו’ הנאמר על האבעיא והספק שבש”ס - זהו בחינת ‘חלקת-העצה’ - דהינו: שאין יודעין הדין באיזה ‘מצוה’ שהיא בחינת ‘עצה’ בנ”ל.

וכל-זה מחמת ‘הסרוך-התקוה’, שהוא בחינת פגם כל השכליים-פרטיים, שמשם כל ההמתקות והעצות, שנפגמו כלם בעוונות ישראל, שזהו בחינת ‘חרבן בית-המקדש’.

כי כל ה’שכליים’ כלם, הם בחינת ‘תקונים’ להמשיך ה’שכל’ של ‘השגת וידיעת אלקותו יתברך’ על-ידם, בחינת ‘עולם-התקוה’ פידוע. כי כל צמצומי האורות דרך פמה שכליים, כלם הם בחינת תקונים פידוע.

אבל בשעת ‘חרבן בית-המקדש’ - נפגמו התקונים הנ”ל, ואז נסתלק ה’נו”ן’ של ‘תקו”ן’ ונעשה ‘תיקו’ו’, שהוא בחינת ‘ספקות’, בחינת ‘חלקת-העצה’ בנ”ל. ואז נעשה מה’תיקו”ן’, בחינת ‘קינו”ת’, שהם בחינת ‘איכה’ בנ”ל.

ועל-ידי-זה בעצמו חוזר ונתתקן בחינת ה’תיקו”ו’ וה’ספק’, בחינת ‘חלקת-העצה’. כי על-ידי ה’בכיה’

וה’קינו”ת’ בעצמו - נתתקנין וחוזרים ועושים מ’קינו”ת’, ‘תיקו”ן’.

כי על-ידי-זה בעצמו שאומרים ‘קנות’, שהם בחינת ‘איכה’, בחינת ‘אי”ה’ - דהינו שבוכין ואומרים: “שאיך יודעין כלל ‘איכה’ לחתור למצא עצה לשוב אליו בשלמות באמת”!

על-ידי-זה בעצמו השם-יתברך מרחם עליו, ומורהו הדרך הישר והנכון והאמת, ויודע העצה איך להתנהג, ונעשה מ’קינו”ת’, ‘תיקו”ן’, ונתתקן ה’תיקו”ו’, שהוא ה’ספק’, ‘חלקת-העצה’.

כי זוכין על-ידי ‘צעקות איכ”ה’ - לזפות לידע הדרך והעצה אמתית איך להתנהג, שהוא בחינת ‘פשיטות-האבעיא’, בחינת התהפכות ה’תיקו”ו’ וה’קינו”ת’, לבחינת ‘תיקוה’, בנ”ל.

לה.

(לקוטי-הלכות, פת-והרשאה ג, וז-ח-ט-י-יא)

וזה בחינת ‘בין-המצרים’, שמתאבלין על ‘חרבן בית-המקדש’ משבעה-עשר-בתמוז עד תשעה-באב.

כי עקר ‘חרבן בית-המקדש’ היה על-ידי פגם-המשפט וכו’, כי ב’בית-המקדש’ שם עקר ‘תקוה-המשפט’ וכו’.

כי מחמת שלא עשו ‘משפט’ ופגמו ב’משפט’ - על-כן נתלבש ה’משפט’ בהרשע נבוכדנצר וחרביו, ו”במקום המשפט שמה הרשע” (קהלת ג, טז), כי הוא בא במקום המשפט, בכח והרשאה שקבל מהמשפט, כמו הבא בהרשאה שהוא בא במקום התובע, כן הוא בא “במקום המשפט”, כי המשפט נתלבש בו.

זֶה שְׁגָזְרוּ אֲרַבְעָה תַעֲנִיּוֹת עַל הַרְבֵּן בֵּית-
הַמִּקְדָּשׁ; גַּם נוֹהֲגִין לְהִתְאַבֵּל בֵּין-
הַמִּצְרִים וְלוֹמְרֵי חֲצוֹת, לִבְבוֹת עַל הַרְבֵּן
בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ, וּמְסַגְּפִין עֲצָמָן מִבֶּשֶׁר וַיִּין,
וְכִיּוֹצֵא כָּל אֶחָד כִּפֵּי מִנְהֲגוֹ.

כִּי כָּל הַתַּעֲנִיּוֹת וְהַסְּגוּפִים שֶׁהִירָאִים
עוֹשִׂין - הַכֹּל הוּא בְּחִינַת 'מִשְׁפָּט' -
שְׁשׂוּפְטִין עֲצָמָם קִדְּם שְׂיָבוֹא הַדִּין שֶׁל
מַעֲלָה חֲסוּשָׁלוֹם - כְּדֵי לִבְטֹל הַדִּין
שֶׁלְמַעֲלָה, עַל-יְדֵי הַמִּשְׁפָּט שְׁשׂוּפְטֵי עֲצָמוֹ.

כִּי לַפְעָמִים הָאָדָם רוֹאֶה שְׂאִין דֵּי לוֹ
בְּדַבּוּרִים מָה שֶׁהוּא שׂוֹפֵט עֲצָמוֹ, וְאִזִּי
הוּא בְּעֲצָמוֹ נוֹתֵן 'מִשְׁפָּט' עַל-עֲצָמוֹ,
שְׂיִתְעַנֶּה וְיִסְגַּף עֲצָמוֹ כְּדוֹכֵךְ עַל מַעֲשָׂיו
שֶׁעָשָׂה.

וְאֶה-עַל-פִּי שְׂבִאֲמַת בּוֹדָאִי אֵין זֶה
מִסְפִּיק אֶפְלוּ חֶלֶק מֵאֵלֶּיךָ
כַּנֶּגֶד מָה שְׂפָגַם, כִּי כָּל יְמִינוֹ לֹא יִסְפִּיקוּ
לְהַתְעַנּוֹת וְלִסְגַּף עֲצָמָנוּ עַל פְּגַם הַרְהוּר
וּמַחֲשָׁבָה זֶה אַחַת וְכוּ' - אֵךְ אֶה-עַל-פִּי-כֵן
יְכוּל לְזַכּוֹת לְכַפֶּרֶת-עוֹנוֹתָיו עַל-יָדָם, כִּי
עַקֵּר הַתְקוּן הוּא ה' מִשְׁפָּט', דְּהֵינּוּ מָה שֶׁהוּא
בְּעֲצָמוֹ שׂוֹפֵט עֲצָמוֹ.

וְעַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּעֲצָמוֹ שׂוֹפֵט עֲצָמוֹ,
וְאֵינוֹ מִמְתִּין עַל הַדִּין שֶׁלְמַעֲלָה -
עַל-יְדֵי-זֶה יְכוּל לִבְטֹל הַדִּין שֶׁלְמַעֲלָה עַל-
יְדֵי 'תַּעֲנִיּוֹת וְסְגוּפִים' שְׂלוֹ, מֵאַחַר שֶׁהוּא
בְּעֲצָמוֹ שׂוֹפֵט עֲצָמוֹ, כִּי "כְּשִׂישׁ דִּין לְמָטָה,
אֵין דִּין לְמַעֲלָה" (דְּבָרִים-רַבָּה ה, ה).

זֶה בְּחִינַת: מָה שְׂאָדָם יְכוּל לְהַנְצִל עַל-
יְדֵי סְגוּף אוֹ תַעֲנִיּוֹת אֶחָד, מִדִּינִים
קָשִׁים וּמְרִים הַרְבֵּה מְאֹד, וְגַם לְזַכּוֹת עַל-
יָדָם לְחַיֵּי עוֹלָם-תְּבָא וְכוּ'. וְעַקֵּר ה'תְּשׁוּבָה',
הוּא בְּחִינַת ה'מִשְׁפָּט', עַל-יְדֵי שְׂמֵת-בּוֹדָד

בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ, וְשׂוֹפֵט עֲצָמוֹ עַל כָּל
מַעֲשָׂיו שֶׁעָשָׂה, וּמַעוֹרֵר עֲצָמוֹ לְעַבּוֹדַת
הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ בְּכָל-פַּעַם, וְ"עַל-יְדֵי שִׂישׁ
מִשְׁפָּט לְמָטָה, אֵין דִּין לְמַעֲלָה", כַּנ"ל.

וּבְכָרֵט אִם זֹכָה לְהַתְעוֹרֵר, עַד שֶׁעוֹשֶׂה
מִשְׁפָּט בְּעֲצָמוֹ מִמַּשׁ, דְּהֵינּוּ:
שְׂמֵת-עֲנָה וּמְסַגַּף עֲצָמוֹ.

אֶה-עַל-פִּי שְׂאֵינוֹ עוֹלָה לְכֹלֹם נֶגֶד
מַעֲשָׂיו - אֶה-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר
שֶׁהוּא בְּעֲצָמוֹ עוֹשֶׂה הַדִּין בְּעֲצָמוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה
מְבַטֵּל מִמֶּנּוּ כָּל הַדִּינִים שֶׁלְמַעֲלָה, עַל-יְדֵי
ה'מִשְׁפָּט' שְׂלוֹ שְׁשׂוּפְטֵי עֲצָמוֹ כַּנ"ל.

זֶהוּ בְּחִינַת הַתַּעֲנִיּוֹת וְהָאֲבִלוֹת שֶׁמְסַגְּפִין
עֲצָמָן בְּתַעֲנִיּוֹת וּבְמִנִּיעַת בֶּשֶׁר וַיִּין
וְרַחֲצָה וְכוּ', בְּשִׁבְלֵי הַרְבֵּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ.

כִּי הַרְבֵּן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּשִׁבְלֵי 'פְּגַם-
הַמִּשְׁפָּט' כַּנ"ל - עַל-כֵּן אָנוּ עוֹשִׂין
עֲכָשׁוֹ תְּשׁוּבָה, וּמִתְקַנְיִן זֹאת, וְאָנוּ עוֹשִׂין
'מִשְׁפָּט' בְּעֲצָמָנוּ, וּמִתְעַנְיִן וּמְסַגְּפִין עֲצָמוֹ,
כְּדֵי לִבְטֹל הַדִּין שֶׁלְמַעֲלָה, כַּנ"ל.

כִּי עַקֵּר הָאֲבִלוֹת הוּא: לְהִתְאַבֵּל עַל
'מַעֲשָׂיו' שֶׁעָשָׂה, שֶׁהֵם גְּרָמוֹ הַרְבֵּן
בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ.

כִּי "כָּל מִי שֶׁלֹּא נִבְנָה בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו,
כָּאֵלוּ נִחְרַב בְּיָמָיו" (בְּרַכּוֹת לג.). וְצָרִיךְ
לְהִתְאַבֵּל עַל עוֹנוֹתָיו, וְלִבְבוֹת עֲלֵיהֶם מְאֹד
מְאֹד, וְלִשְׁפֹּט עֲצָמוֹ, וְלִפְשֹׁשׁ בְּמַעֲשָׂיו,
וְלִתְקַנֵּם מֵעַתָּה.

וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכָּה לְבִנְיַן בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ -
כִּי "כָּל הַמִּתְאַבֵּל עַל
יְרוּשָׁלַיִם, זֹכָה לְרְאוֹת בְּשִׂמְחָתָהּ" (תַּעֲנִית ל:).

כִּי עַל-יְדֵי הָאֲבִלוֹת שֶׁמִּתְאַבֵּל עַל יְרוּשָׁלַיִם,
וּמִפְּשֹׁשׁ בְּמַעֲשָׂיו, וְתוֹלָה הַרְבֵּן

ההשפעות התלויות בה, הכל שלהם - מאחר
שארץ-ישראל עתה בידם.

כי עקר קדשת ארץ-ישראל נמשכת,
מבחינת "בח מעשיו" וכו' (תהלים קיא, ו).
ועל-כן כשארץ-ישראל ביד ישראל, אזי
נתגלה: "שהשם-יתברך ברא הכל וברצונו
נטלה מהם ונתנה לנו" (רש"י בראשית א, א;
בראשית-דב"ה א, ב), ואזי כל ההשפעות נמשכות
לישראל, כי כל ההשפעות נמשכין מארץ-
ישראל.

אבל בגלותנו שגלינו מארצנו, וארץ-
ישראל בידם - אזי נעלם ונתפסה
בחינת "בח מעשיו" וכו', ואזי הם מתגברים
בכפירות, ואומרים: "שהכל שלהם חס-
ושלום".

ועל-כן עתה 'בין-המצרים', שהם ימי
החרבן והגלות - צריכין לחזור
ולהמשיך לעשות דרך לארץ-ישראל - שזה
נעשה על-ידי הצדיק הגדול על-ידי
פשיטתו וכו', שעל-ידי-זה הוא מחיה כל
הפשוטים, ואפלו אותם שנפלו וירדו מאד
וכו', כמבאר שם (ח"ב עה).

כי על-ידי האוצר-מתנת-חנם' שמקבל
ממנו בעת פשיטתו, על-ידי-זה הוא
מחיה הכל וכו'.

וזו בחינת הבכיה והאבלות בימים אלו
על גלות ישראל ו'חרבן בית-
המקדש' - הינו: כי אין לנו במה להחיות
עצמנו, מאחר שגלינו מארצנו, ובית-
המקדש נחרב בעווננו, שמשם כל המחין
והחיות. ועתה בגלותנו, אנחנו פלנו בבחינת
'אנשים פשוטים', כי אפלו כשאנו עוסקים
בתורה ותפלה, אין מחנו ושכלנו בשלמות,
מחמת מרירת הגלות בגוף ונפש.

בעצמו, כי כל אדם לפי חטאיו - בן יש לו
חלק בכל דור ודור ב'חרבן בית-המקדש'.

וכן כל אחד כפי מה ששופט עצמו וזוכה
לתקן מעשיו, בן יש לו חלק בבנין
בית-המקדש' שיבנה לעתיד במהרה בימינו,
על-ידי תקון-המעשים.

כי עקר 'בנין בית-המקדש' על-ידי
'משפט', כמו שכתוב (ישעיה א, כז): "ציון
במשפט תפדה" וכו', כי עקר החרבן היה
על-ידי 'פגם-המשפט' פנ"ל, ועל-כן על-ידי
'תקון-המשפט', יחזר המקדש על מכונו.

וזו שאמרו רז"ל (תענית כט:): "האי בר
ישראל דאית ליה דינא בהדי
עבו"ם, לשתמיט מניה קדם תשעה באב
וכו'" (ישראל שיש לו דין עם גוי לפני תשעה באב -
יתחמק ממנו).

כי אז הם ימי 'חרבן בית-המקדש', שהוא
'פגם-המשפט', ואז נפל המשפט והדין
אליהם פנ"ל - על-כן אז קשה לישראל
להצליח במשפט נגד עבו"ם, מאחר
ש'משפט-דקדשה' נפל אז ונתלבש בין
העבו"ם פנ"ל.

ועל-כן אנו צריכין אז יגיעה גדולה
בתענית ודיני אבלות שמסגפין
עצמן מבשר ויין וכו', כדי להעלות המשפט
והיראה הנפולה לשרשה.

לו.

(לקוטי-הלכות, שומר-שכר ד, ו-ז)

בימים אלו ש'בין-המצרים', אנו צריכין
לחזור ולהמשיך בחינת ה'חסד-
חנם', לעשות 'דרך-בבושה לארץ-ישראל',
שגלינו ממנה באלו הימים.

כי בעת הגלות - אזי חוזרים העבו"ם
והקלפות לומר: שארץ-ישראל, וכל

כי עקר המוח בשלמות, הוא רק בזמן שבית-המקדש קיים, פידוע, ובפרט שמוחמת על הגלות, מתבטלים הרבה מדברי-תורה לגמרי.

על-כן עקר חיותינו עתה, הוא רק על-ידי הצדיק הגדול הנ"ל, שמוחיה כל העולם על-ידי פשיטותו, על-ידי האוצר-מתנת-הנשם, שהוא ה'דרך לארץ-ישראל' וכו' פנ"ל.

על-כן צריכין להתאבל ולכבות הרבה על 'חרבן בית-המקדש' וגלות ישראל' - כי ה'בכיה' היא בחינת הסתלקות-המחין, כי ה'מחין' שהם 'הכמות התורה-הקדושה', הם בחינת 'שמחה', כמו שכתוב (תהלים יט, ט): "פקודי ה' ישרים משמחי לב". וה'בכיה' היא בחינת 'הסתלקות-המחין'.

הינו: שאנו מראין שפלותנו לפני השם-יתברך, שאין לנו שום מח ודעת, רק אנו בוכין לפני השם-יתברך, שירחם על מרירות גלותנו, ויעשה עמנו חסד-הנשם, בזכות הצדיקים-אמתיים הנ"ל שממשיכים ה'אוצר-מתנת-הנשם' בעת פשיטותם, פנ"ל.

ועל-כן ב'תשעה-באב' שאז עקר החרבן לגמרי - מסלקין כל המחין לגמרי, "ואין מניחין טלית ותפלין בכל" [בבבא] (שלהן-ערוף ארבע-חיים תקנה, א), רק בוכין ומתאבלים על החרבן.

ואז אנו כלנו כמו עמי-הארץ ובורים לגמרי, ואין לנו שום חיות, רק מבחינת 'קיום-העולם קדם מתן-תורה' וכו'.

אבל מעצם החרבן - גם זה אי-אפשר לנו להמשיך, כ"אם על-ידי 'בכיה רבה' על 'חרבן בית-המקדש'.

כי בעונותינו-הרבים, לא די שנחרב הבית-המקדש וגלינו מארצנו בעונותינו, שמשם כל המחין - עוד נוסף יגון על מכאובינו, שגם הצדיקים-אמתיים נסתלקו בעונותינו, אשר "מיתתם שקולה כפלים כחרבן בית-המקדש" (איכה-דבא א, לז).

ועל-זה צריכין לכבות הרבה, עד שנעזר רחמינו יתברך שמו: שימשיך עלינו גם עתה כח הצדיקים, להמשיך עלינו 'חסד-הנשם' מ'האוצר-מתנת-הנשם' שהמשיכו על-ידי גדל פשיטותם.

כי על-ידי-זה יש להם כח גם עתה לאחר הסתלקותם, להמשיך עלינו ה'אוצר-מתנת-הנשם', להחיותנו גם עתה בבחינת 'חסד-הנשם' לבד, כי "גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייתן" (חלין ז).

כי 'חיים' - הם בחינת ה'הכמה' וה'מחין' שהם עקר ה'חיות'. ומיתתה' - היא בחינת 'הסתלקות-המחין', שהיא ה'חיות'.

אבל "הצדיקים, גם במיתתן קרויים חיים" (ברכות יח:ז) - כי גם בעת 'הסתלקות-המחין', הם מקבלים 'חיות' מה'אוצר-מתנת-הנשם', ועל-כן הם יכולים להחיות את כל העולם גם לאחר הסתלקותם, על-ידי כח ה'אוצר-מתנת-הנשם' שממשיכין בעת פשיטותם, שהוא בחינת 'מיתתה' בחינת 'הסתלקות-המחין', פנ"ל.

לקוטי תפלות

תשעה באב

מפתח התפלות

[ב] תפלה ל'תשעה באב' אחרי-
צהריים - שפזזה לגלות אורו של 'משיח
צדקנו' בזמן לדתו (ח"ב סא).

[א] ענין תיק"ו ותיקו"ן - שכל
ה'קיננו"ת' יתהפכו ל'תיקון' (ח"א קמב).

רבונו של עולם, רבונו של עולם,
”יהוה אלהים אמת, גדול העצה
ורב העליליה”.

רחם על כלל ישראל ועלי, ושלח לנו
הארה נפלאה מעולם התקון
שנמשך על-ידי משיח צדקנו.

באפן שיתקן התיק"ו בתקון נפלא
ואמת, ויופשו כל האיבעיות,
ויתבררו על נכון כל הספקות וכל הספק-
ספקות שבעולם, ונזכה תמיד לעצה
שלמה וטובה באמת בכל הדברים
שבעולם.

ותרחם עלינו, ותלמדנו דרך האמת,
איך לאונן ולקונן על חרבן

⊗ [א] לקוטי-תפלות ח"א קמב ⊗
(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א רמז, 'ענין תיק"ו ותיקו"ן')
- שכל ה'קיננו"ת' יתהפכו ל'תיקון' -

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלקי
אבותינו, שתרחם עלינו ותזכנו,
ותשלח ותביא לנו מהרה את משיח
צדקנו, ויתקן כל העולם-הזה עם כל
העולמות מראש ועד סוף, שתלויים כלם
בזה העולם המעשה.

רחם עליו ועלינו, ותביאהו מהרה
לשלום, ויתקן הכל בתקון נפלא
ונורא, ויאיר לנו הדעת האמתית, ויפתח
עינינו ולבנו בתורתך.

בית-המקדש בכל עת, ובפרט בכל לילה
ולילה בחצות ממש, וכימים של בין-
המצרים, ובפרט בתשעה-באב, לומר
"איכה" וקיונות, בלב נשבר ונדכה באמת
לאמתו.

ונשפך לבנו כמים, "נכח פני אדני".
"נתן בעפר פינו, אולי יש
תקוה". נבטש ראשינו בכתלי ביתינו, על
עצם רבוי צרותינו, בכלל ובפרט.

אשר זה כמה שנים אשר חרבה עירנו,
ושמים בית מקדשנו, ונטל כבוד
מבית חיינו, ובכל יום צרתו מרבה
מחברו.

ובפרט עתה אשר יצאו גזרות קשות
ומשנות על ישראל, אשר אי-
אפשר לסבלם. וחיינו "תלויים מנגד"
מפחד לבנו, משאר הגזרות קשות
הנשמעין שרוצים לגזר חס-ושלום
רחמנא-לצלן, אוי "מה היה לנו".

מלא רחמים, עזרנו שנרגיש צרות
ישראל וצרות נפשנו בלבנו
היטב, עד שנזכה לשבר לבנו לפניך
באמת, ולשפך לבנו כמים נכח פניך אדני
צבאות באמת, על גדל פשענו ורבוי
עונותינו ועצם קשיות ערפנו, אשר
האריכו את גלותנו וגרמו לנו את כל
צרותינו.

"נשא לבנו אל כפים, אל אל
בשמים", נתפס אמנות אבותינו
הקדושים, לצעק ולזעק צעקה גדולה
ומרה. נשוטט בשוקים וברחובות,

ונתפלל ונעתיר ונזעק ונתחנון "אל יהוה
אל עליון".

"עד ישקיף וירא יהוה משמים", עד
שתעורר רחמיה עלינו, ותנחמנו
מהרה, ותגאלנו ותפדנו מכל היסורים
ומכל הצרות בכלל ובפרט.

ותאיר עלינו גם עתה, הארה נפלאה
ממשיח צדקנו, באפן שימתיק
גם עתה כל הדינים מעלינו בכלל ובפרט,
ויבטל כל הצרות וכל היסורים וכל
הגזרות שאינם טובות, מעלינו ומעל כל
ישראל.

ויאיר עלינו אור האמת בכל עת, ויתקן
אותנו תמיד בתקונים חדשים
ונפלאים, ויודיע ויברר לנו כל הספקות
וכל האיבעיות וכל חלקת-העצה, ונזכה
תמיד לעצה שלמה באמת לאמתו.

באפן שנזכה לשוב אליך מהרה באמת
ובלב שלם, ולעסק בתורה
ותפלה ובמצות ובמעשים טובים, כל ימי
חיינו.

ותשמרנו ותצילנו תמיד, מכל מיני
חטאים ועונות ופשעים
שבעולם, ולא נסור מרצונך ימין ושמאל.
ויכמרו רחמיה על בניה, ותביא לנו את
משיח צדקנו מהרה, ויגאלנו גאלה
שלמה, גאלת עולם.

ואז יתקן לנו את בחינת התיק"ו,
בתכלית התקו"ן, בתכלית
השלמות, ויהיה נמשך האות "נון"
מהקינו"ת, לתיק"ו, ויהיה נעשה

מתיק"ו, תקו"ן, ויתבטלו כל הקינות מן העולם, ויתחפכו הקינו"ת לתקו"ן.

מלא רחמים, בעל הישועות, בעל הנחמות, נחמנו נא מפל צרותינו, ועזרנו בכל ענינינו וחפצינו, ופרס עלינו ספת שלומך, ותקננו בעצה טובה מלפניך, והושיענו מהרה למען שמך.

זבנו לאמת-לאמתו, הצילני אותי ואת כל ישראל, מספקות וחלקת-העצה, המונעים ומבלבלים מעבודתך הרבה.

זבנו לעצה שלמה אמתית בכל עת, באפן שאזכה לשוב אליך באמת, ולהיות כרצונך הטוב מעתה ועד עולם, אמן סלה.

לב [ב] לקוטי-תפלות ח"ב לב

(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"ב סא, השם-יתברך למעלה מהזמן)

- תפלה ל'תשעה באב' אחרי-צהרים - שנופה לגלות אורו של 'משיח צדקנו' בזמן לדתו (פמבאר בחז"ל: אסת-רבה פתיחתא יא; איכה-רבה א, נא - עין 'שערי-הפגנות', דרושי חג השבועות, סוף דרוש א)

'משיח צדקנו' - שבער עליו מה שבער מיום בריאת-העולם, וסבל מה שסבל, ואחר כל-זה בסוף יאמר לו השם-יתברך: "בני אתה, אני היום ילדתיך" (תהלים ב, ז). וכל-זה מחמת גדל עצם מעלת שכלו של משיח, לפי גדל מדרגתו שיאחו אז, ומחמת הפלגת עצם מעלת שכלו שיגדל אז מאד מאד. על-כן יהיה כל הזמן שבער עליו מיום בריאת-העולם עד אהו הזמן, כלו אין ואפס ממש, ויהיה ממש פאלו נולד היום, כי יתבטל כל הזמן בשכלו, שיהיה גדול מאד. ועל-כן יאמר לו השם-יתברך: "אני היום ילדתיך", 'היום' ממש - כי כל הזמן שבער, אין ואפס לגמרי. (לקוטי-מוהר"ן ח"ב סא - ועין בלקוטי-הלכות, תפלין ה, טו)

כי עקר התקנה, על-ידי בחינת 'למעלה מהזמן' שמשגיגין הצדיקים שהם בבחינת 'משיח' - כאטר הבנתי מפיד-הקדוש, שאמר סמוך להסתלקותו: "שהוא הולך עתה רק עם זה המאמר שגלה על פסוק 'אני היום ילדתיך', שהוא בחינת 'למעלה מהזמן'. ואי-אפשר לבאר ענין זה בכתב-כפל, רק מה שהבנתי מדבריו, שאמר זאת לענין מה שהוא עוסק ביגיעות גדולות כל-כך, לקרב נפשות רבות להשם-יתברך, ועדין לא עלתה בידו כרצונו. והמחלקת והמניעות בגשמיות ורוחניות, מתגברין ומתפשטין מאד מאד בכלליות ובפרטיות, על כל אחד ואחד, אשר בשל פח הסבל, ורבים נכטלו ונפלו על-ידי-זה וכו'. ולענין זה אומר: "שהוא מחיה עצמו בענין זה של 'אני היום ילדתיך'" - הינו: שהשם-יתברך יעזרנו לדלג על הכל, וסוף כל סוף יתגלה האמת, וכלנו נשוב להשם-יתברך באמת, וכל הימים הראשונים יפלו, כי כל הזמן יתבטל ויכלל הכל בבחינת 'למעלה מהזמן', ושם יתתקן הכל.

(לקוטי-הלכות מילה ד, יז)

"אספרה אל חק, יהיה אמר אלי, בני אתה אני היום ילדתיך". רבנו של עולם, חי לעד וקים לנצח, אתה הוא קדם שבראת העולם, ואתה הוא לאחר שבראת העולם.

כי אתה למעלה מהזמן, וכל הזמן פלו, מה שהיה, ומה שיהיה, אינו עולה אצלה אפלו כהרף-עין.

רחם עלי ברחמיך הרבים, ותן לי דעת ושכל אמתי ושלם, באפן שאזכה לצאת מתחת הזמן, שאזכה לידע ולהבין ולהשיג, שכל הזמן אינו כלום, כי הכל הבל, וימינו כצל עובר.

ובאמת אין שום זמן כלל למי שיש לו שכל ודעת אמתי, רק כל הזמן הוא מהעדר-הדעת, אשר בנפלאותיה הנוראות, אתה מעלים הדעת מבני-אדם, כדי שיתקיים הזמן, והכל בשביל הבחירה. אבל באמת בדעת האמתי, אין שום זמן כלל.

זַבְנוּ לְקֶשֶׁר עֲצָמֵנוּ וְלֹהֲפָלֵל בְּאֶמֶת
בְּהַצְדִּיקִים-הָאֲמֵתִיִּים, שְׁזָכוּ לְזֶה
בְּשִׁלְמוֹת לְהַפְלִיל בְּדַעְתָּם הַשָּׁלֵם בְּבַחֲיִנַת
'לְמַעַלְהַ-מֵּהֲזֵמֵן', וַיֵּצְאוּ מֵהֲזֵמֵן לְגַמְרִי,
וּנְצְלוּ בְּשִׁלְמוֹת מִכָּל "הַמַּעֲשֵׂה הַרַע
הַנַּעֲשֵׂה תַחַת הַשָּׁמַשׁ" וְהֲזֵמֵן.

זַבְנוּ לִילֶךְ בְּעַקְבוֹתֵיהֶם, וְלִדְרוֹךְ
בְּנִתְיִבוֹתֵיהֶם, וְלִקְיָם עֲצוֹתֵיהֶם,
לְבַל נִסְתַּפֵּל כָּלֵל עַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהֵם
תַּחַת הַזֵּמֵן, שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַתְּאוֹת
וּמִדוֹת-רַעוּת, וְאֵל יִבְהַלּוּנוּ פְּגַעֵי-הַזֵּמֵן
כָּלֵל.

רַק נִזְכָּה בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה,
לְהַזְכִּיר עֲצָמֵנוּ בְּבִטּוֹל-הַזֵּמֵן,
שֶׁבְּאֶמֶת הַזֵּמֵן בְּטַל וּמִבְטָל, וְלִקְשֹׁר
עֲצָמֵנוּ בְּכָל עֵת בְּבַחֲיִנַת 'לְמַעַלְהַ-מֵּהֲזֵמֵן',
שֶׁשֵּׁם נִתְבַטְּלִים כָּל הַתְּאוֹת וְהַמִּדּוֹת וְכָל
הַבְּלוּלִים הַבָּאִים כָּלֵם מִפְּגַעֵי-הַזֵּמֵן.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם,
קִדְמוֹן לְכָל הַקְּדֻמוֹנִים, רֵאשׁוֹן
לְרֵאשׁוֹנִים, וְאַחֲרוֹן לְאַחֲרוֹנִים.

אַתָּה הוֹדַעְתָּנוּ מִרְחוֹק, דְּבָרִים גְּבוּהִים
כְּאֵלֶּה, רְמָזִים נוֹרְאִים כְּאֵלֶּה,
וְרִמְזַת לָנוּ מִרְחוֹק דְּרָכֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ
הַנוֹרְאוֹת, "לְחִיּוֹתָנוּ כְּהַיּוֹם הַזֶּה", לְהַשִּׁיב
נַפְשָׁנוּ בְּעַמְּק מְרִירוֹת הַגְּלוּת הָאָרֶץ הַזֶּה,
לְהַזְכִּירָנוּ גְּדֻלַּת נוֹרְאוֹתֶיךָ, לְחַזְקָנוּ
וְלֹאֲמַצָּנוּ וְלִנְחַמָּנוּ בְּכָל צָרוֹתֵינוּ.

אֲשֶׁר כָּבַר סְבִלְנוּ צָרוֹת רַבּוֹת וְרַעוּת בְּלִי
מִסְפָּר, מִיּוֹם הַחֲרָבָן עַד הַנְּהָ,
אֲשֶׁר כָּמַעַט "כָּשָׁל כַּח הַסֶּבֶל".

כִּי אָרֶךְ עָלֵינוּ הַגְּלוּת מְאֹד מְאֹד, וּכְבֹר
כָּלוּ כָּל הַקְּצִיץ, וְאִין אֲתָנוּ יוֹדַע עַד
מָה, "עַד מָתִי קִין הַפְּלְאוֹת", "וּרְבִים
מִבְּנֵי עַמְּךָ נִכְשְׁלוּ וְנִפְלוּ" עַל-יְדֵי-זֶה, עַל-
יְדֵי אֲרִיכַת-הַגְּלוּת הַמֵּר הַזֶּה כָּל-כָּךְ.

אַבֵּל בְּאֶמֶת, אַתָּה חוֹשֵׁב מִרְחוֹק לְהַטִּיב
אֲחֵרֵיתָנוּ, בְּטוֹבוֹת נוֹרְאוֹת
וּנִפְלְאוֹת, אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמָעוּ מֵעוֹלָם, וַיֵּשׁ
תִּקְוָה לְאַחֲרֵיתָנוּ.

עַל-כֵּן רִמְזַת לָנוּ מִרְחוֹק, וְהוֹדַעְתָּנוּ גַם
עַתָּה, הַתְּנוּצָצוֹת נִפְלָא מִבַּחֲיִנַת
'לְמַעַלְהַ-מֵּהֲזֵמֵן'.

לְמַעַן נִדַּע וְנֵאֱמִין: שֶׁכָּל אֲרִיכַת-הַזֵּמֵן
שֶׁל כָּל הַגְּלוּת וְהַצָּרוֹת, מֵהַ
שְׁעוֹבָרִים עַל יִשְׂרָאֵל מִיּוֹם הַגְּלוּת
בְּכָל־לַיִת, וּבְפִרְטוּיּוֹת כָּל מֵה שְׁעוֹבֵר עַל
כָּל אֶחָד וְאֶחָד - הַכֹּל אֵינוֹ נֶחֱשָׁב לְכֹלֵם.

וְהַכֹּל יִשְׁתַּכַּח וַיִּתְבַּטַּל לְגַמְרִי בְּעֵת
שִׁיתְגַּלֶּה הַדַּעַת הַשָּׁלֵם, עַל-יְדֵי
מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ שְׁיָבֵא בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ,
שֶׁנִּזְכָּה לְהַשִּׁיג הַדַּעַת שֶׁל בַּחֲיִנַת
'לְמַעַלְהַ-מֵּהֲזֵמֵן'.

עַל-כֵּן רַחֵם עָלֵינוּ גַם עַתָּה, וְהָאֵר
עָלֵינוּ הָאֲרַת הַדַּעַת הַקְּדוּשָׁה
הַזֶּה, שֶׁהוּא 'אוֹרוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ'.

בְּאִפְּן שֶׁנִּזְכָּה לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל כָּל
הַתְּאוֹת וְהַמִּדּוֹת רַעוּת, עַל-יְדֵי
שֶׁנִּזְכָּר תָּמִיד בְּבִטּוֹל-הַזֵּמֵן.

כִּי הַזֵּמֵן רִץ וְשָׁט וּפּוֹרַח מְאֹד, וְאֵינוֹ
מִתְמַהֵמֵה וּמִתְעַכֵּב אֶפְלוּ רַגַע אַחַת,

ואין בו שום תפיסה כָּלֵל, כי באמת אין
שום זמן כָּלֵל.

חמל עלינו בחמתך הגדולה, והצילנו
מפגעי-הזמן, ואל נחליף עולם-
עומד לנצח, בעולם-עובר, חס־ושלום.

חננו מאתך דעת ושכל אִמְתִּי, באִפֶּן
שנזכה להבין ולראות בטול-
הזמן, ואל יטעה אותנו הזמן כָּלֵל.

ונזכה להתחיל בעבודתך, בכל יום
ובכל עת מחדש, ואל יבלבל
אותנו כָּלֵל, כל מה שעבר עלינו עד אותה
השעה.

ונזכה בכל-עת, לקדש עצמנו באמת,
ולקשר ולכלל כל הזמן, בבחינת
'למעלה-מהזמן'.

עד שנזכה לצאת מתחת הזמן והמקום,
לבחינת 'למעלה-מהזמן', 'למעלה-
מהמקום', כרצונך, וכרצון צדיקיך-
האמתיים אשר זכו לזה בשלמות באמת.

"השיבנו יהוה אליך ונשובה, חדש
ימינו כקדם. יהיו לרצון
אמרי-פי, והגיון לבי לפניך, יהוה צורי
וגאלי".

